1834 den 11 December.

Plenum kl. 10 f. m.

Protocollet för den 8 i denne månad uppläſtes och godkändes.

Uppå derom gjord begäran, bewiljades ledighet, att i enſkilde angelägenheter till hemorter afresa, för nedannämnde Ledamöter.

från Upsala Län,

Anders Johansson i Sundby, under 14 dagar, från den 23 December;

från Kronobergs Län,

Göran Jonasson, under 3:ne weckor, från den 18 December;

från Westerås Län,

Lars Persson, under 3:ne weckor, från den 22 December;

från Östergöthlands Län;

Carl Gabrielsson, under 3:ne weckor, från den 22 December;

från Södermanlands Län,

Jacob Kihlblom och Johannes Ersson, under 14 dagar, från den 22 December.

från Elfsborgs Län,

Anders Danielson, under 3:ne weckor, från den 20 December.

från Örebro Län,

Lars Olsson, Erik Hansson, Daniel Danielsson och Erik Olsson, under 3:ne weckor, de 2:ne förstnämnde från den 22 och de 2:ne sednare från den 21, allt innewarande månad; och

från Christianstads Län,

Jöns Jönsson, under 3:ne weckor, från den 18 December;

I sammanhang hwarmed Ståndet, till biträde uti wederbörande Utskott, under de permitterade Ledamöternes frånwaro, utsåg följande personer, nemligen:

i Stats-Utskottet,

Olaus Svensson från Bohus Län, i stället för Daniel Danielsson;

i Bewillnings-Utskottet:

Bengt Gudmundsson från Hallands Län, i stället för Kihlbom, och Johannes Svenssons från Stockholms Län, i stället för Göran Jonasson; och

i Ekonomi-Utskottet,

Jonas Kylander från Wermlands Län, i stället för Erik Olsson, och Nils Ersson från Gefleborgs Län, i stället för Lars Persson.

Då härefter till slutlig handläggning föredrogs Bewillnings-Utskottets, sedan den 4 och 8 December, på bordet hwilande Utlåtande N:o 45, i anledning af gjorde anmärkningar wid Betänkandet N:o 29, angående Stora Sjötulls-Bewillningen, uppläste Botvid Jonsson från Östergöthlands Län ett så lydande anförande:

"Då frågan om in- och utförsel af waror så betydligt inwerkar på allmänna wälståndet, torde det tillåtas mig att yttra min åsigt derom. — Allmän och enskild hushållning tillhör det, att icke köpa allt hwad som ses, ty de få sälja till slut allt hwad de ha och komma i ödesmål. Tiden anser jag wara inne, att genom hushållning söka i möjligaste måtto nöja oß med hwad wi sjelfwe kunna frambringa; och böra wi på allt sätt hindra yppig och öfwerflödig lefnad, samt befordra att landets alster må winna nödig uppmuntran. — I följd af denna min åsigt, är jag böjd för skydds-system, medelst förbud af införsel för obehöfliga — och lämplig hög tull å wißa mindre nödwändiga waror. — Handels-traktaten med Ryßland nedsätter tullen på alla waror, som derifrån hemtas, till hälften. — Inhemska productionen borde kunna blifwa mera tillräcklig om den rätteligen skyddas — till exempel anföres: om Får-afweln och Ullproduktionen, hur den kan, endast inom 3:ne år fördubblas; NB., om fodertillgång m. m. sådant tillåter. — Så har det gått och så kan det gå när Ullproduktionen lemnar lönande afsättning — men twertom går det då ullen icke så mycket betalas, att kreaturens föda och skötsel blir ersatt. — Under min första hus-

hållstid war får-afweln och ullproduktionen under några år i tilltagande, så att större och mindre jordinnehafware hade i min hemort ull till salu; men sedan flere år efter hwarandra infördes mera utländsk ull och priset föll så, att icke finulliga får lönade att då födas. Deraf hände, att de poßeßionater som förut sålde flera lispund, då, efter flere års för låga pris, slutligen icke sålde ett skålpund ull. Nu åter de sednare fyra åren har ullen betalts bättre och i samma mon har ullproduktionen stigit. Är arbetet lönande för jordbrukarne och fabrikanterne samt handtwerkarne, så wäckes icke allenast hågen, utan de få medtäflan i sitt yrke, och då först uppkommer den naturliga täflan, att allt mer förädla waran.

Om icke Sweriges arbets-klaßer belönas så illa och beskattades så hårdt, så skulle icke hoptals ynglingar trängas att blifwa inskrifne på tjenstemannabanan — många af dem anwända en del af sin raskaste ungdom till fåfänga och flygtiga tidsfördrif, under hopp att framdeles blifwa Statens Embetsmän, hwilka säkerligen, wid annat förhållande anwände sin tid, krafter och förmögenhet till nyttiga handtwerk? — Wid jordbruket är ej ett öfwerflödigt sökande till arbete, utan brist, emedan de som ha tyngsta arbetet, bittida och sent, i swett och med omtanka, måste sträfwa och har minsta belöningen.

Wärdaste Stånds-Bröder! in- och utförsel af waror werkar så hufwudsakligt på jordbrukets bestånd! — Jag utbeder mig, att wid uppläsandet af tulltariffen, göra de anmärkningar öfwer hwarje artikel,

hwartill jag kan finna mig befogad. Men, som ett allmänt wilkor, önskar jag, att de persedlar, som i 1830 års tulltaxa woro förbudna till införsel, ej eller nu må tillåtas; åfwensom jag anser att med tullen på spanmål bör förblifwa, som hittills.

Botvid Jonsson."

Likaledes uppläste utaf Anders Danielson från Elfsborgs Län följande skriftliga Memorial:

"Hwad som i det nu upplästa Betänkandet först fästat min uppmärksamhet, är Utskottets förslag, att Rikets Stånder skulle genom ordalagen i 1:sta punkten erkänna Konungens rätt, att utfärda förbud emot in- och utförsel af waror. Grundlagen känner ej denna Konungens rätt i annat afseende än för spanmål. Man skulle med fullt skäl kunna påstå att en sådan rättighet är ett mißbruk som fortfarit efter år 1809, emot Grundlagens lydelse, i följd deraf, att, så att säga, samma oligarki styrt Swerige sedermera, som under långliga tider deßförinnan. Emedlertid är denna, genom en tydning af den ekonomiska lagstiftningsrätten tillkomna, Regeringsmakt alldeles stridande mot Nationens allmänna fördel, deß fria beskattningsrätt och enskildta säkerheten för egendom och förswarsflit. Den kan till och med, under tider, då en Regering möjligtwis mer skulle förlita sig på kraften hos några, gynnande klaßer eller korporationer, än på folkets allmänna tänkesätt och deß jemnt spridda belåtenhet, blifwa farlig åfwen för de politiska rättigheterna; och jag anser högst betänkligt, att i

detta som i flera andra fall följa i spåren på sista Riksdagens pligtskyldiga Stånds majoriteter.

Wid 1823 års Riksdag öfwerlemnade Rikets Ständer wisligen åt Kongl. Maj:'t att göra införsels-förbud endast i de fall, då sådant ansågs högst nödigt; och rekommenderar jag till hwarje redlig Representant, att genomläsa det princip- och sakrika resonnementet, som i denna del återfinnes i Rikets Ständers skrifwelse wid den Riksdagen till Kongl. Maj:t. Det war blott i represaliewäg, som Rikets Ständer uppdrogo åt Kongl. Maj:t, att anbefalla förbud, och det är i öfwerensstämmelse dermed, jag wågar föreslå följande ändring i första grunderne af Utskottets Betänkande, nemligen:

1:o Att en allmän frihet må förunnas, att, emot den tullafgift, som i den af Rikets Ständer beslutade tulltariff finnes stadgadt, i Riket in- och utföra allehanda waror; hwarjemte Rikets Ständer böra anhålla, att, i de fall, då främmande makter med beredwillighet ingå på en för swenska handeln förmonlig reciprocitet, Eders Kongl Maj:t måtte, efter pröfning af förhållanderne, anbefalla den nedsättning i tulltariffen, som för deras produkter kan wara lämplig; samt att deremot, i de fall, att någon utländsk makt skulle alldeles förbjuda införsel af wåre produkter, eller den förswåra, Eders Kongl. Maj:t, i sådant fall, derest sådant anses nödigt, måtte widtaga förbud mot införsel af sådan nations huswudsakligaste produkter; börande likwäl i sådant fall skälen till sådane åtgärder: hwilka i öfrigt icke må ut-

sträckas till utförsel-förbud eller förhöjda afgifter på Rikets egna export-artiklar: allmänneligen kungöras;

2:o att alla råämnen, hwartill erforderlig tillgång inom landet saknas och som utgöra föremål för de arbetande klaßernas allmänna behof, samt att alla på utländska språk tryckte böcker böra wara fria för tull;

3:o att a) sådane råämnen, hwarå tillgång inom landet saknas och hwilka äro föremål för inhemsk förädling, till de arbetande klaßernas allmänna bruk, beläggas med en ringa afgift, endast åsyftande tullomkostnaderncs betäckande; b) att då sådane råämnen hufwudsakligast förädlas till beqwämligheter och praktartiklar, de må införas mot låg tull; c) att då de äfwen äro föremål för landets egen produktion, böra de beläggas med en billig, men relativt till förenämnde råämnen högre insörsels-tull;

5:o lika med Utskottets första Betänkande.

6:o lika med Utskottets första Betänkande, med iakttagande af den uteslutning, Utskottet i sednare Betänkandet antagit af orden: "och ej med förbud beläggas;

7:o äfwen lika med första Betänkandet, med uteslutande af orden: "och hwilka till insörsel tillåtne," samt att ordet "export" antages i stället för: utländsk förbrukning".

8:o, 9:o och 10:o punkterne i enlighet med Utskottets förslag;

11:o likaså, med iakttagande, att likwäl "Banko-sedlar" icke endast ifrågasättas wid tull-procentens bestämmande, utan äfwen det mynt, som möjligen antages i enlighet med den af Rikets Ständer föreslagna nya myntfoten.

12:o utgår, om första punkten af mitt förslag antages.

Utskottet har föreslagit i första Betänkandet en seglande militärisk kustbewakning af Flottans officerare och manskap. På grundade skäl, begärdes ändring deri, och Utskottet har frångått förslaget; men deremot har ett annat, lika otjenligt, lika ändamålslöst, men måhända till ännu mer kostnad, och säkert till mycket mer olägenheter och mißbruk ledande förslag i sednare Betänkandet helt listigt tillkommit: ett förslag, som, snart sagdt, skulle tillintetgöra all behållning af tullinkomsten, Kongl. Maj:t skulle nemligen, "efter sig företeende behof och tillgångar, låta inrätta patrullerande kontroller, icke endast till sjöß, utan äfwen till lands". Jag frågar när på wåra tusendetals qwadratmil man ej kunde i sitt tjenstenit wisa behof af sådant krypskytteri på beslagsandelar, mutor doucéurer, samt om ej, så länge tullintrader finnas, tillgångar äfwen måste dertill wara till finnandes; men hwad landet skulle lida, af snyltgästande, och hwilka oredor, uppehåll och wexationer det trafikerande folket skulle få erfara, det kan lätt inses. Jag wågar derföre föreslå, att denna del af Betänkandet, så wäl hwad förut föreslagit blifwit, angående Flottans anwändande, som patrulleringen

måste helt och hållet afslås, och jag äger ännu ett skäl till detta yrkande, då wi wete att den oerhörda tillökning i Tullwerkets stat, som i sednare åren tillkommit och Riks-Ståndenn, emot mitt wördsamma yrkande, nu genom sine beslut förewigat, wäsendtligen grundades på den militäriska organisationen af en del utaf Tullpersonalen; då måste wäl, åtminstone intilldeß alla deßa antagna tjenstemän blifwit lyckligt öfwerflyttade på werkets pension och möjligen slutligen på Allmänna Indragnings-Staten, inga "ökade, oförutsedde militär-utgifter" behöfwa anwisas på Tullinkomsterne.

I Utskottets sednare Betänkande, Afd. III och mom. B, finnes ett resonnement, hwaremot jag anser mig böra protestera. Utskottet säger, i anledning af yrkandet om inskränkning af införsel-rättigheten utaf manufaktur- och handtwerkswaror till wißa städer, att denna frågas afgörande lämpligast beror af Kongl. Maj:t, och att, då Kongl. Maj:t meddelar stapelstadsrätt, lärer det wara Han, som ensam deri äger att göra inskränkningar. Att, på så lösa grunder, se en afdelning af Riksens Ständer frånsäga hela menigheter och folkklaßer de rättigheter de genom äldre privilegier ega, är sorgligt. Mig synes detta wara ett af de få fall, då 114 §. Regeringsformens tillämpning måste gillas af förnuftet och allmänna opinionen; och jag skulle, om påföljd af ett sådant medgifwande kunde äga rum, deremot wåga påstå, att enda rättigheten, som i detta fall, enligt Grundlag, nu kan tillkomma Regeringen ensam, wore att göra alla städer till stapelstäder. Derefter kunde fråga bli,

om allwarligare förändringar, om hwilka likwäl nu icke är behöftigt, att jag yttrar mig.

Hwad slutligen beträffar den för fem år oföränderliga tulleu å spanmål, anser jag en sådan bestämmelse wara af stor nytta, då man icke i wårt land kan wänja sig wid en efter inre spanmålspriserne lämpad, warierande tull-afgift, på sätt wid sista Riksdag föreslogs; men jag wågar fästa Ståndets uppmärksamhet på det otjenliga och opaßande, att anslå denna inkomst, som onekligen blott är betydlig, i samma mån jordbrukets alster undertryckas i wärde och jordbrukarens eget behof i mißwäxtår gör införskrifning af spanmål behöflig, att, säger jag, skänka densamma till administrativa undsättningsleken, som icke tillfredställer några behof, men blott stegrar anspråken på Statsmedlen af lättjan, sorglösheten och winningslystnaden. Jag anhåller derföre om afslag till denna del af Betänkandet.

I fråga om de särskildte artiklarne uti Tulltariffen, wågar jag, med stöd af de hufwudgrunder jag anfört, aflemna ett särskilt förslag till tariff, för att tjena, som kontraproposition emot Utskottets förslag, i de delar, der jag anser förändring nödig. Motiven äro anförde in margine, och torde detsamma, wid föredragningen af den Betänkandet åtföljande tariffen, benäget upplåsas, då hwarje artikel till pröfning förekommer.

I öfrigt och i owißhet huruwida Medbrodren Brissman i dag lemnar den utlofwade noggranna

ut-

utwecklingen af hans prohibitiva och militära tullsystem, will jag, i stället för en wederläggning af satser, som innebära deras egen owerkställbarhet, endast yttra den innerliga önskan, att hwarken han eller någon annan måtte förleda sig af falska och skenbara fördelar, som twångsystemet, anwändt emot maßan af folket, ofta kan för ögonblicket erbjuda. Det lugn, den ordning man derigenom förmodar winna, sluta merendels med alla de öfwerdrifter, som stora återhållna krafters spänstighet måste förr eller sednare medföra. Må åtminstone icke detta Ståndet yrka ett sådant system; det pålägges oß nog, wår bön förutan. Wi hafwe i detta, som i allt annat, då sakerne grundligt betraktas, allt att winna af Friheten, intet af Nåden."

Efter aftemnandet af det åberopade förslaget till tariff, hwarom här nedan widare förmäles, fortfor Anders Danielson: "Sedan jag sålunda framställt de detaljförhållanden af Tulltariffen, jag anser nödigt att förändra, utheder jag mig att få på det högsta rekommendera, att Hederwärda Ståndet icke måtte utan moget öfwerwägande godkänna andra förslager. Det finnes wißerligen stundom något lockande, äfwen för jordbrukaren, i det sällan rättwisa skydd, eller den på andras bekostnad wunna uppmuntran, som kan erhållas genom denna i all min öfwertygelse planlösa och skadliga tullbeskattningen, hwilken i uppbörd fordrar $\frac{1}{4}$:del af den behållning densamma gifwer åt Staten; men deßa fördelar äro i werkligheten mycket ringare än de synas, och oftast werkliga skuggbilder.

Må man icke genom ett ängsligt sökande efter ökade inkomster, minska Nationens werkliga behållningar på handel, slöjder och näringsföretag! Man förfelar derigenom wida större och wigtigare ändamål, än det obetydliga man efterjagar."

Med Anders Danielson förenade sig Thomas Nilsson från Skåne, Erik Hansson från Örebro Län, med många flere.

I anledning af hwad sålunda blifwit anfördt af Botvid Jonsson och Anders Danielson, begärde flere Ledamöter ordet, och yttrade

Hans Jansson från Elfsborgs Län: Hwad angår sjelfwa principen för det blifwande tullsystemet; så bekänner jag, att jag är af alldeles olika tanka med Botvid Jonsson. Han synes nemligen önska bibehållandet af ett slags prohibitiv författning, i fråga om tullbehandling af waror; men erfarenheten har, bättre än alla calculer som här kunna uppgöras, wisat otjenligheten af ett sådant system. Det wore i högsta måtto önskligt, om Nationen insåge nödwändigheten af att umbära utländska öfwerflödsartiklar. En allmännare öfwertygelse härom winnes dock endast genom en allwarlig föresats hos alla medborgareklaßer att nöja sig med landets egna produkter, samt att afhålla sig ifrån begagnandet af utifrån införde luxfabrikater, wid hwilket förhållande deße sednare förbjuda sig sjelfwe. Deremot må man ej, af nit för det goda ändamålet, tro sig kunna uträtta något, medelst ett förmyndarespråk, som sade: "Den

waran får köpas, den waran icke", och, så wida wi önska, att utländningen ej må neka införsel af wåra export-artiklar, böra icke heller wi till införsel förbjuda främmande länders alster. Genom en dylik prohibitiv åtgärd, skulle wi, icke allenast förlora sjelfwa inkomsten af förtullningen, utan åfwenledes skada wårt eget intereße, medelst framkallande af ökad anledning till det förderfliga och oundwikliga lurendrägeriet. Wi hafwa wid flere tillfällen yttrat oß enhälligt för den frihet i näringarne, som fordrar att förwärfsfliten och arbetskrafterne må kunna obehindrade utwecklas på hwad wåg som helst. Denna allmänna grundsats tål icke någon inskränkning, i afseende på den stora handeln Nationerne emellan. Allt skråband är derwid för fäderneslandets industriella och ekonomiska ställning lika skadligt, som i fråga om öfrige näringar; och jag kan derföre icke medgifwa införandet af förbud uti Tulltaxan, helst man äger öppet, att, medelst åsidosättande af hög tull å wißa waror, på det lämpligaste och ändamålsenligaste sätt, skydda den inhemska produktionen. Sådan är min åsigt, angående hufwudgrunden för wår tull-lagstiftning. Öfwer de särskilte detalj-bestämmelserne, will jag yttra mig, då wi hinna dit med föredragningen.

Erik Persson från Gefleborgs Län: Den åsigt Hans Jansson nu yttrat, har åfwen jag hyllat redan uti Utskottet, och jag har så mycket heldre trott mig böra tillstyrka en allmän in- och utförselfrihet af waror, som jag funnit, att de artiklar, som uti förr gällande Tulltaxor warit förbjudne till import, icke desto mindre obehindradt inkommit i landet och all-

mänt begagnats. Jag anser derföre mom. A. uti 1:sta afdelningen af det sednare Utlåtandet förtjena att oförändradt och owilkorligen af oß godkännas.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Uti den stora Tull-Comiéen, deraf jag war Ledamot, yrkade jag införselförbud för sådane rudimaterier, eller råämnen, hwarpå tillräcklig och öfwerflödig tillgång inom landet funnes. En sådan wilkorlig och motiverad inskränkning uti importfriheten kan ingalunda komma under namn af en obehörig prohibitivåtgärd. Ingen främmande Stat har heller funnit lämpligt, att tillåta införandet af det slags waror, jag nyß nämnde, och jag kan derföre icke undgå, att widhålla min ofwan yttrade åsigt. I öfrigt förenar jag mig med Botvid Jonsson.

Sven Heurlin från Kronobergs Län åter förklarade sig dela den mening, som blifwit framställd af Anders Danielson och Hans Jansson.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: I frågan om in- och utförselfriheten, will jag icke utlåta mig, enär det nu mera lärer wara allmänt erkändt, att prohibitiv-författningar i detta afseende icke äro nyttiga och ändamålsenliga. Deremot utbeder jag mig, att få framställa några anmärkningar wid innehållet af Anders Danielsons anförande, så widt jag under upplåsandet kunnat detsamma fatta. Anders Danielson tillstyrker, bland annat, att, om någon utländsk makt skulle förbjuda, eller ock allenast förswåra införseln af wåra produkter, Kongl. Maj:t

måtte åga att, i bägge fallen, låta widtaga förbud mot införsel af samma Nations hufwudsakligaste alster. Utom det, att en sådan strängare åtgärd wore stridande mot sjelfwa reciprocitets-idéen, som fordrar frihet mot frihet, förhöjning mot förhöjning och förbud endast mot förbud, fruktar jag att den komme att besanna den gamla erfarenheten, att, då man begär allt, får man intet. På sådan grund och då mångfalldiga utländska produkter äro för oß oumbärlige, anser jag, att wi, i stället för att tillstyrka införselförbud af waror från det land, hwars Styrelse ökar import-tullen på wåra, dit ankommande, böra underdånigst uppdraga åt Kongl. Maj:t, att för en sådan händelse iakttaga reciprociteten, medelst en lämplig tullförhöjning å den ifrågawarande Nationens export-artiklar. Sålunda finge en hwar widkännas hwad han förtjenat, och jag är öfwertygad, att blotta kännedomen derom, att nyßberörde rättighet wore wår Regering medgifwen, skulle i de fleste fall wara tillräcklig, att förekomma tull-prejerier af utländska makter samt förmå deße att iakttaga all möjlig måtta wid bestämmandet af tullen å Swenska produkter. Widare har Anders Danielson owilkorligen yrkat tullfrihet eller låg tull för råämnen, hwartill tillgång inom landet saknades. Detta är dock något för widsträckt tillstyrkt, enär under begreppet af råämnen, kunna dragas flerehanda waror, hwilka icke deß mindre åga egenskapen af öfwerflödsartiklar; åfwensom sådane, som i deras oförändrade skick äro tjenlige för konsumtionen, eller hwilkas lättare införande skulle uppenbart skada den inhemska produktionen och landets egna näringar. Jag will exempelwis nämna

utländska trädslag, såsom Mahogny, Ceder o. s. w. Hwarföre skulle wäl de införas tullfritt eller mot lägsta tull, då wåra egna trädsorter, om åfwen mindre blänkande för ögat, likwäl äro tillräckligt goda för wåra behof. Deßutom belastas wår trädhandel på England och Frankrike med en hög tullberäkning, ända till 50 procent, och det wore då säkerligen rättast, att wi widtogo enahanda behandling tillbaka. Derigenom kunde wi kanske lyckas, att småningom nedsätta import-tullen på wåra utgående råämnen.— I frågan om gagneligheten af patrullerande kontroller för tullbewakningen, kan jag ej heller instämma med Anders Danielson. Hwad Utskottet härom i sitt sednare utlåtande tillstyrkt, bör, i min tanka, icke förkastas; ty orter finnas, der lurendrägeri och tullförsnillning af waror öfwas i stort, laßtals, ja understundom med hela skeppslaster. De beslag, som i anledning häraf göras, aflöpa sällan utan småkrig och skärmytsling mellan tullbewakningen och lagbrytarne, och wåra tidningar innehålla dagliga berättelser om dylika, mer eller mindre wåldsamma uppträden. Jag kan derföre ej medgifwa afslag å Utskottets sednare hemställan uti förewarande del; utan, om Styrelsen finner, att Tullförfattningarne icke kunna bibehållas i kraft och efterlefnad, utan att wäpnadt anfall mötes med wäpnadt förswar, så må tillräcklig myndighet lemnas för widtagande af de anstalter, som finnas nödige och ändamålsenlige. — Hwad slutligen angår tullen å spanmål, så har Anders Danielson bestridt, att den deraf uppkommande tillgång må, på sätt Utskottet widhållande tillstyrkt, framför andra medel anwändas till inköp af undsätt-

ningsspanmål, der det behöfwes. Jag deremot hyser den öfwertygelse, att om inkommande spanmål, åfwen under mißwäxtår och dyr tid, må förtullas, så bör den dryga tullafgiften icke owilkorligen och utan all ersättning drabba den fattige och nödlidande köparen af waran. Genom föreskriften angående spanmålstullens anwändande för undsättningsbehofwet, må han åtminstone till någon del hållas skadeslös för hwad han i tullwåg till Staten förskjuter; i annan händelse tillskyndas honom ett lika oråttwist, som odrägligt lidande. Under förhoppning, att Ståndet delar min åsigt uti nu omförmälde wigtiga omständigheter, lemnar jag ordet, för att widare yttra mig wid detalj-frågornes föredragning.

Med Strindlund förenade sig Daniel Danielsson från Örebro Län, Johan Petter Jansson och Olof Persson från Stockholms Län, Anders Pålsson från Jönköpings Län, Petter Ekbom från Skaraborgs Län, Gustaf Gustafsson från Södermanlands Län, med många flere.

I anledning af nu förekomne frågan, om en allmän in- och utförselfrihet af waror, ansåg Sekreteraren sig böra upplysa, att utförselförbud i ett fall blifwit antaget af de 3:ne Med-Stånden, hwilka bifallit Ekonomi-Utskottets tillstyrkande af fortfarande förbud mot exporterandet af Swenskt, oförädladt tackjern.

Tufve Månsson från Malmöhus Län: Jag instämmer hufwudsakligen med Anders Danielson deri,

att allt hwad för wår konsumtion behöfwes, må så införas emot tull. I afseende på bränwin, wille jag dock stadga ett undantag från den allmänna reglen; ty om denna wara får hit infördtullas, så fruktar jag att landet deraf alldeles öfwerswämmas, till skada både för den allmänna sedligheten och för jordbruket.

Per Nilsson från Christianstads Län instämde med Anders Danielson och Hans Jansson, anseende alla behöflige råämnen böra, mot tullafgift, få införas.

Carl Gabrielsson från Östergöthlands Län förenade sig med Anders Danielson.

Anders Johansson Brissman från Skaraborgs Län förbehöll sig att i nästa plenum få till beswarande upptaga hwad Anders Danielson nu anfört, i anledning af Brissmans wid återremißen afgifne utlåtande.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Jag öfwerensstämmer med dem, som yttrat sig för upphörandet af prohibitiv-systemet, och anser att en fri in- och utförsels-rätt, emot lämplig tullafgift, är det bästa för den inhemska industriens bestånd, tillwext och förkofran. Uti den åsigten styrkes jag af öfwertygelsen, dels, att en särskild nations skrämeßiga inskränkningar icke förmå åstadkomma något kännbart inflytande på den stora werldsmarknaden i det hela, och dels, att sjelfwa den nation, som med förkärlek till det redan föråldrade, bibehåller sådane inskränk-

ningar ock, likasom med en bindnyckel, söker att hindra den allmänna waru-utwexlingen, aldrig skall förmå, att på industriens och wälståndets bana uppblomstra i bredd med andra Länder, de der weta, att följa tidens framskridande gång. Alla waror, antingen de såsom rudimaterier befordra den inhemska konstfärdigheten i slöjder; eller annars äro nödige för wår konsumtion och begwämlighet, böra få införas i landet. Wid tullbestämmelsen ankommer sedan, att göra afseende på warornas grad af umbärlighet, deras större eller mindre fullfärdiget produktion deraf inom landet, med flere hithörande omständigheter; och man är då alltid i tillfälle, att, med iakttagande af lämplige grunder, bereda nödigt skydd för den inhemska näringsfliten, wälförstående, så wida den sjelf wårdar sig om sitt eget bästa, medelst efterföljd af sednare tiders förbättringar och framsteg. Enahanda förhållande eger äfwen rum, i afseende på exporthandeln; så, att allt hwad inom landet produceras eller föräldas, må utföras, dock, i fråga om råämnen, emot en skyddstull, som betryggar wåra egne fabrikationers fortfarande bestånd. I öfrigt är det tydligt, att ju mera umbärlig en utländsk wara är, desto högre bör den i tullwäg beskattas; och gäller detta synnerligen wid förtullningen af winer och andra spirituosa. Nämnde, högst betydliga import-artiklar befrämja icke konstfliten, och hwarken förädla eller kunna förädlas, utan bruket deraf medtager endast en stor del af wårt kapital på samma gång, som det tjenar till att demoralisera och wekliggöra nationen. Derföre anser jag ifrågawarande dryckeswaror böra beläggas med så hög tull, att deras in-

förande icke lemnar någon serdeles handelswinst. 2:ne Ledamöter hafwa härstädes yttrat stridiga tankar, rörande sättet för spanmåls-tullens bestämmande. För egen del har jag, wid betraktandet af den inhemska spanmåls-produktionens belopp under goda och wanliga år, samt huru den enskilta spekulationen hindrats och tillintetgjorts utaf de wacklande tullbestämmelserne, likasom af allt Statens inblandande i öfrigt, funnit mig böra bitråda meningen om behofwet af en fix spanmåls-tull för längre tid, hwarförutan någon enskild spanmåls-handel inom landet hwarken låter sig tänkas eller werkställas; och anser jag således, att Rikets Ständer böra om fastställandet af en sådan tull hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, emedan jag känner Kongl. Maj:ts i Grundlagen förbehållna Höga rätt, att, i fråga om spanmål, men också endast om denna produkt, bestämma och förändra tullbeloppet.

Botvid Jonsson: Twertemot hwad nu blifwit yttradt, aaser jag allmän införsel-frihet, nedsatta tullafgifter och minskning i bewakningen endast wara medel till befordrande af förbrukandet inom landet af utländska yppighets-artiklar, hwilka ofta äro rent af skadliga för nationen och i öfrigt mer eller mindre umbärliga, på sätt witsordas, så wäl utaf upprättade tabellariska framställningar, som äfwen utaf hwardagslifwets erfarenhet. Hwad åter angår spanmålstullen, så är jag, äfwen i fråga derom, af alldeles olika tanka med den sista talaren, och will jag söka wederlägga honom, då wi hinne till den del af Utlåtandet, som afhandlar detta ämne.

Johannes Svensson från Jönköpings Län: Jag får gifwa tillkänna, att jag i Utskottet yttrat mig för en allmän in- och utförsel-frihet, utom i afseende på bränwin, hwilken wara jag ansett böra till import förbjudas. Hwad angår Strindlunds förmenande, att Kongl. Maj:t borde i reciprocitetswåg förhöja tullen å waror från sådane nationer, som å deras sida ökade tullen för wåra produkter, så will jag erinra, att rättighet till tullens förhöjning icke är Kongl. Maj:t uti Grundlagen medgifwen. Deremot synes intet hinder möta, att med införselsförbud hota eller beswara ofwanberörde handlingssätt af främmande makter. I det hela skulle jag tro, att Utskottet, så widt möjligt warit, sökt att rätta sig efter skäliga anmärkningar. Wid bestämmandet af tullen på råämnen, har Utskottet hufwudsakligen affett det skydd, hwartill wåra egna fabriker och näringar äro företrädeswis berättigade. Likaså i fråga om öfwerflödswaror samt sådane produkter, som inom landet kunna åstadkommas, medelst förädling. Tullen har i allmänhet blifwit förhöjd, der så warit nödigt, endast å win och spirituosa synes den mig ännu wara allt för lågt föreslagen. Beträffande slutligen tullen å spanmål, så är jag af den mening, att sista Riksdagens principer i den delen böra bibehållas, så wida icke wårt jordbruk skall blifwa i saknad af erforderligt stöd och skydd.

I anledning af hwad Johannes Svensson nu yttrat, erinrade Sekreteraren, att, om åfwen Kongl. Maj:t icke egde att, efter eget godtfinnande, förhöja tullen å inkommande handelswaror, utom

spanmål, så wisade dock 60 §. Regerings-Formen, att Kongl. Maj:t, med Ståndernes i förwäg gifna bifall, kunde widtaga nytßberörde åtgärd; och det wore just uppdragandet af rättigheten dertill, som nu utgjorde ett föremål för Rikets Ständers beslutande.

Göran Jonasson från Kronobergs Län förenade sig med Johannes Svensson.

Johannes Andersson från Jönköpings Län instämde med Lars Larsson i fråga om win, bränwin och andre spirituosa, men ansåg spanmåls-tullen, såsom hittills egt rum, böra kunna af Kongl. Maj:t nedsättas eller förhöjas, allt efter omständigheternas föranledande.

Anders Danielson: Hwad angår Strindlunds anmärkning wid mitt förslag i hwad det rörer tullen å så kallade råämnen, så får jag erinra, att jag yrkat tullfrihet eller låg tull endast för sådane rudimaterier, hwarå tillgång inom landet saknas, och hwilka utgöra föremål för de arbetande klaßernas behof eller för inhemsk förädling, hufwudsakligast till nödwändighets-artiklar. Den yttrade farhågan, i afseende på råämnens förblandning med andre produkter, som under detta begrepp icke må hänföras, kan jag för min del ej fatta. Det finnes ingen tulltaxa, i werlden, som icke särskildt upptager råämnen och förädlade alster. De förra, såsom utgörande sjelfwa grundämnena för all tillwerkning, böra ej kunna förblandas med öfrige slags waror, och om man nödgades antaga, att det för wåra tulltjenstemän blefwe

swårt eller omöjligt, att efter taxan skilja det ena från det andra, så wore det så godt, att wara utan både taxa och bewaknings-personal. Då man besinnar talrikheten af nyßnämnde betjening samt huru mycket den årligen kostar att underhålla, synes man wara berättigad till den förmodan, att den nuwarande tullbewakningen borde wara tillräcklig för tillsynen wid författningarnes efterlefnad. På grund häraf, samt under åberopande af hwad mitt skriftliga anförande i denna del innehåller, kan jag icke annat, än fortfarande bestrida Utskottets tillstyrkande, angående inrättandet af patrullerande kontroller, så wäl till sjöß, som inuti sjelfwa landet. Redan det militäriska uti anstalterne stöter ögat, och werkställigheten deraf kommer att wisa sig såsom ett werkligt skräcksystem, till oro och fasa för fredliga och laglydiga medborgare, jemwäl i sådane orter af Riket, der man nu icke wet mera utaf lurendrägeri och annat dylikt swek, än af bewäpnade patruller och kringwandrande tullmiliser. Beträffande slutligen Tufve Månssons förmenande, att bränwin borde till införsel förbjudas; så kan jag ej heller dertill lemna bifall, ehuru jag sjelf försäljer något årligen af denna wara. Den derföre föreslagna skyddstull, beräknad för 12 graders styrka, är, i min tanke, tillräcklig, och man får ej i den ena eller andra delen medgifwa något undantag från den allmänna principen af in- och utförsel-frihet. Innan wi nu öfwergå till sjelfwa tullbestämmelsen för serskilda waror, yrkar jag derföre, att nyßnämnde hufwudgrund måtte framställas till antagande eller förkastande.

Anders Andersson från Skaraborgs Län: Jag widbliſwer den åſigt, jag förut yttrat, eller att allt införſelförbud må borttagas ſamt hwad waror ſom helſt, importeras, emot tull, hwilken beſtämmes till lågt belopp för nödwändighetswaror, men deremot ſå högt ſom möjligt, wid fråga om utländſka och öfwerflöds lyxartiklar. Att förbjuda deſſa till införſel, tjenar till intet, ty de komma lika wäl in i landet, förbudet oaktadt.

Strindlund: Till ſtöd för hwad jag anmärkt wid Anders Danielsons förſlag, i fråga om tullen å råämnen, will jag anföra ett eller annat exempel. Sprit, för beredning af Luktxatten, hwarom i Tulltaxan talas, är onekligen ett råämne; likaſå Ull ſamt hwarjehanda trädſorter, ſåſom Björk, Ek, o. ſ. w.; men hwilket lidande ſkulle icke tillfogas jordbrukaren och ſkogsägaren, om deſſe artiklar fingo införas tullfria eller mot låg tull? flere dylika fall kunna framſtällas, och jag anſer derföre olämpligt, att man på förhand yttrar ſig rörande tullen på råämnen i allmänhet. Wid hwarje ſlag deraf förekomma ſärſkilte omſtändigheter, ſom fordra att tagas i betraktande.

Sedan ſamtlige anmälde Ledamöter ſålunda, efter upprop, ſig utlåtit, föredrogos och afgjordes ſärſkilta delar af Utlåtandet N:o 45, på ſätt och i den ordning, ſom följer:

1:ſta Afdelningen, mom. A, rörande ſjelfwa hufwudgrunden för det tullſyſtem, ſom borde antagas;

Botvid Jonsson åberopade sitt skriftliga anförande och ansåg det wara med Ståndets wärdighet och sanna fördel mest öfwerensstämmande, att bibehålla det förbudssystem, som hittills tillämpats.

Sekreteraren erinrade, att Ståndet, medelst bifall till hwad Utskottet uti förewarande punkt tillstyrkt, wore bundet och förhindradt, att sedermera stadga in- eller utförselförbud för särskilde artiklar, som wid genomgåendet af Tull-tariffen kunde förekomma; hwadan Sekreteraren, till afböjande af allt förhastadt beslut uti det wigtiga ämne, hwarom fråga nu wore, ansåg sig böra i Ståndets minne återkalla och utur 1830 års Tulltaxa upprepa de waror, i afseende hwarpå förbud, enligt samma författning, ägde rum.

Erik Persson yrkade bifall till förewarande moment af 1:sta afdelningen, helst antagandet af förbudsprincipen skulle wid de särskilte detaljfrågorne medföra mycken stridighet och swårighet. Det komme troligen att hända, att Botvid Jonsson begärde införselförbud för Ull, en annan Ledamot för Tjära, en tredje för Humla, den fjerde för Win o. s. w., och man kunde lätt föreställa sig, huru frågan blefwe inwecklad genom alla deßa påståenden från olika håll.

Hans Jansson åberopade hwad han förut yttrat emot antagandet af ett sådant prohibitivsystem, som af Botvid Jonsson gynnades. I öfrigt instämde Hans Jansson med Erik Persson.

Botvid Jonsson: Jag wet ej hnru Erik Persson af mina yttranden kunnat draga den slutsats, han nyß framkastat. Enligt min åsigt, skulle förbud åga rum endast för utländska, obehöfliga waror, eller sådane, som i 1830 års Tulltaxa äro till införsel förbudne, men ingalunda för ull och andra dermed nu jemförde artiklar.

Nils Månsson från Malmöhus Län: Bland waror, som nu i 1830 års Taxa till införsel förbjudas, förekomma Alun och Rödfärg. Deßa, i sednare tider allt mera begagnade artiklar, tillwerkas dock icke inom landet på flere ställen, än wid 3:ne Bruk, och jag wet ej hwarföre införseln deraf skulle wara förbjuden, om icke till monopolium för ägarne af nyßberörde werk. Will man deremot tala om umbärliga och öfwerflödiga saker, så må man påminna sig silkestyger, shawlar, hattar, spetsar, band och mera dylikt, hwilket allt dock fått emot tull importeras.

Johan Jacob Rutberg från Norrbotten yrkade åfwenledes allmän in- och utförselfrihet, emot tull, helst erfarenheten wisat, att de förbjudne warorne alltid blifwit inpraktiserade och oftast warit ibland de mest begagnade.

Diß eußionen öfwer ifrågawarande punkt war nu slutad och då votering af Botvid Jonsson begärdes, så uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Bifaller

Bifaller Ståndet hwad Bewillnings-Utskottet tillstyrkt i mom. A af 1:sta punkten i Betänkandet N:o 45?

Den, som det will, röstar Ja;

Den, som det icke will, voterar Nej.

Winner Nej, så har Ståndet bifallit hwad Utskottet föreslagit i 1:sta punkten af Betänkandet N:o 29, om återinförande af ett prohibitiv-system i wißa fall.

Omröstningen, som i wanlig ordning anställdes, utföll med 68 Ja emot 18 Nej; och hade Ståndet alltså bifallet Utskottets tillstyrkande i mom. A uti 1:sta afdelningen af Utlåtandet N:o 45.

Med uppskjutande af slutliga prösningen utaf öfriga till nyßberörde 1:sta afdelning hörande hufwudgrunder, åfwensom hwad Utskottet i 2:dra afdelningen föreslagit, föredrogs derefter Utskottets yttrande i 3:dje afdelningen, momentet A och B.

Sedan Anders Danielson, i afseende på den sednare punkten, åberopat sitt skriftliga anförande, så fann Ståndet för godt att bifalla innehållet utaf bägge momenterna i 3:dje afdelningen.

Afdelningen IV, angående grunderne för bestämmandet af införsel-tullen å spanmål m. m.

Erik Persson: På sätt min reservation wid Betänkandet N:o 29 utwisar, har jag, i motsats med Utskottets pluralitet, bestridt fastställandet af en orubblig tull å inkommande spanmål, enär en sådan bestämmelse skulle under swår tid eller mißwäxtår leda till ytterligare betungande för den lidande och fattige klaßen, som, utöfwer det orimligt höga priset för en tunna säd, nödgades att betala ett par Rdr, till godtgörande af den oföränderliga tullafgiften. Deremot har jag ansett, att man wid spanmåls-tullens reglerande, borde följa de wid sista Riksdag antagne grunder, så att tullen komme att höjas, då skörden inom Riket är god, men åter sänkas wid mindre gynnande årswext, i samma förhållande, som föreskrifwes uti Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående tullen å utgående och inkommande spanmål.

Häruti instämde Anders Johansson och Nils Larsson från Upsala Län, Johan Petter Jansson och Olof Persson från Stockholms Län m. fl.

Botvid Jonsson: Det ankommer wäl ytterst på Kongl. Maj:t att bestämma spanmålstullen, och jag hyser den förtröstan, att Högstdensamme derwid skall afse folkets sannskylldiga fördel; men, då fråga nu är om, att yttra wår egen åsigt af saken, will jag öppet tillkäneagifwa, det jag finner 1830 års hittills följde grunder äga ett så obestridligt företräde fram-

för Utskottets nu framlagde förslag, att jag icke wet, huru detsamma kunnat winna bifall hos några ledamöter af detta Stånd. Om wi antoge hwad Utskottet, rörande införseltullen å spanmål tillstyrkt, så skulle wi wäl bereda ökad winst för Stockholms spanmålshandlare, men deremot ytterligare nedtrycka den wanlottade producenten samt åt nödlidande och af mißwext hemsökte orter tillskynda skada, undergång och förderf. Deremot böra både säljarne och de fattige afnämarne finna sig ömsesidigt belåtne med tillämpningen af den wid sista Riksdag antagne princip, enligt hwilken tullen å inkommande spanmål rättar sig efter markegångspriset inom landet, så att tullafgiften höjes då detta pris är lågt, men återigen nedsättes wid ett motsatt förhållande. Jag yrkar derföre att spanmålstullen må bestämmas och utgå efter enahanda grunder, som till närwarande tid warit gällande.

Härwid erinrade Sekreteraren, att Kongl. Maj:t, enligt 60 §. Regerings-Formen, icke egde att ensam och efter godtfinnande bestämma tullen å spanmål, utan wore Kongl. Maj:ts Höga rätt i detta afseende inskränkt till, att kunna förhöja det tullbelopp, som Rikets Stånder för inkommande och utgående spanmål fastställa.

Anders Danielson: I motsats med Botvid Jonssons nu yttrade åsigt, anser jag det nya förslaget, enligt sakens natur, wara obestridligen fördelaktigt, ej mindre för den sädesproducerande Landtmannen, än för den talrika klaßen af fattiga köpare,

helst Kongl. Maj:t, der omständigheterne så skulle fordra, kan, medelst en tillfällig förhöjning i tullen å spanmålen, jemna de mißförhållanden, som möjligen må uppstå. Det förundrar mig att wi icke alla inse wårt eget bästa uti denna fråga, hwilken närmast rörer wår egentliga huswudnåring. För egen del kan jag åtminstone ej annat, än bifalla Utskottets förslag, dock med det redan gjorda förbehåll, att winsten af spanmålstullen så mycket mindre anwändes uteslutande för de administrativa undsättningsanstalterne, som ett särskildt creditiv deßutom blifwit för samma ändamål åskat.

Johannes Svensson från Jönköpings Län förenade sig med Botvid Jonsson och Erik Persson; likaså yrkades bibehållandet af 1830 års tullbestämmelser utaf Petter Persson från samma Län, hwilken i öfrigt åberopade sitt wid återremißen afgifna utlåtande i denna fråga.

Olof Olofsson från Östergöthlands Län biträdde åfwenledes den åsigt, att nu gällande lag för spanmåls-förtullningar wore bättre än Utskottets förslag af en fix, orubblig tull under flera års tid.

Strindlund: Om Utskottets tillstyrkande bifalles i deß helhet, så, att den fattige och nödlidande delen af nationen, medelst tullinkomstens anwändande för undsättningsbehofwer, erhåller någon ersättning för den förskjutne tullafgiften, anser jag Utskottets förslag förtjena företräde framför 1830 års författning. Denna medförde hufwudsakligen den olägen-

het, att, för insamlandet af markegångs-taxorne och medelprisets uträknande åtginge en längre tidsrymd, ända in på wintren, hwarunder icke någon enskild person wågade inlåta sig i spekulation på spanmålshandel, enär tullbeloppet ännu war aldeles obestämdt. En sådan osäkerhet förekommes, medelst fastställande af en stabel-tull, och jag röstar derföre för bifall till Utskottets framställning i det hela af 4:de afdelningen, under hemställan till Anders Danielson, huruwida han icke skulle wilja låta sig öfwertalas, att jemwäl biträda Utskottets tillstyrkande i frågan om spanmåls-medlens anwändande.

Nils Månsson instämde med Anders Danielson och Strindlund, angående lämpligheten af en fix tull å spanmålen, hwarigenom handlande sattes i tillfälle att med hwarannan concurrera till fördel både för spanmåls-producenter och afnämare; och ansåg Nils Månsson, lika med Strindlund, winsten af spanmålstullen böra anwändas på sätt Utskottet föreslagit, helst man derigenom undweke att behöfwa anwisa en särskild million för undsättnings-anstalterne.

Sedan diskussionen nu war fullåndad, framstälde Talmannen proposition till bifall af förewarande 4:de afdelning, hwilken med blandade Ja och Nej besvarades; och begärdes votering utaf Botvid Jonsson. I anledning häraf anställdes i wanlig ordning omröstning öfwer följande, behörigen justerade och anslagne voterings-proposition: Bifaller Ståndet hwad Bewillnings Utskottet föreslagit i 4:de punkten af Betänkande N:o 45? Den, som det will, röstar

Ja; Den, som det icke will, röstar Nej. Winner Nej, så är "hwad Utskottet i denna punkt tillstyrkt, afslaget; och kommer under särskild pröfning, hwartill tullen för spanmål må bestämmas".

Wid voterings-sedlarnes uppräknande befanns, att 56 Ledamöter lagt Ja, och 31 Nej; i följd hwaraf 4:de punkten uti Utlåtandet N:o 45 war af Ståndet bifallen.

Inledningen till 5:te afdelningen uti Utlåtandet N:o 45 upplästes, men då tiden nu war långt liden öfwer middagen, så uppskjöts till aftonen med widare föredragning af berörde afdelning.

Efter föranledande af en från Hans Excellence Landtmarskalken till Talmannen aflåten skrifwelse, med underrättelse att Ridderskapet och Adeln nästkommande Lördag, den 13 December, sammanträder till wal af ledamöter i Förstärkt Constitutions-Utskott, beslöt Ståndet, uppå Talmannens förslag, att jemwäl uti plenum nästa Lördag för nämnde ändamål anställa wal, med slutne sedlar, hwarå uppföres namn å 20 Ståndets Ledamöter, af hwilka de 14, som erhålla fleste rösterne, blifwa Ledamöter och de 6, som följa derefter i röstetal Suppleanter i Förstärkta Constitutions-Utskottet.

Ståndet åtskiljdes klockan 2 e. m., men sammanträdde åter, för fortsättandet af plenum,

klockan 6 e. m.

Till en början upplästes åtskillige Protokollsutdrag, hwarigenom Ståndet underrättades, att

Högloſl. Ridderſkapet och Adeln,

den 4 December,

Bifallit: Stats-Utſkottets Utlåtanden och Berättelser N:s 344, 345, 346, 347, 353, och 354; Bewillnings-Utſkottets Betänkanden N:s 37, 41 och 42; Stats- och Ekonomi-Utſkottens Utlåtanden N:s 36, 37, 41 och 42; Banko-Utſkottets Betänkande N:o 76; Ekonomi-Utſkottets Betänkande N:o 138; samt Lag- och Ekonomi-Utſkottens Utlåtande N:s 30, 31 och 32.

Med wißa förändringar, godkänt: Ekonomi-Utſkottets Betänkande N:o 103 med de i Utlåtandet N:o 135 gjorde tillägg; Bewillnings-Utſkottets Utlåtande N:o 44; samma Utſkottets Betänkande N:o 23, med de uti Utlåtandet N:o 40 gjorde tillägg, samt Banko-Utſkottets Utlåtande N:o 65; hwarom allt Protokolls-utdragen N:ris 591, 607, 606 och 605 närmare upplyſer;

Lagt till handlingarne: Stats-Utſkottets Berättelser N:s 345, 322, 323 och 324; Banko-Utſkot-

tets Memorial N:o 64, samt Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtanden N:s 38, 39 och 40;

Till grundlagsenlig behandling wid nästa Riksdag antagit Constitutions-Utskottets Memorial N:o 55;

Låtit bero wid Stats-Utskottets Memorial N:o 356; samt

Wid föredragning af Ekonomi-Utskottets Memorial N:o 136, bifallit Utskottets rörande 1:sta och 4:de punkterne gjorde hemställanden, samt ansett Utskottets yttranden rörande 2:dra och 3:dje punkterne icke erfordra någon åtgärd af Ridderskapet och Adeln,

Högwördige Preste-Ståndet,

den 8 December,

Bifallit Stats-Utskottets Utlåtanden N:s 353, 354 och 357; Banko-Utskottets Memorial N:s 66 och 65, det sednare på så sätt, att årliga understödet för ynglingen Silfwerstolpe bestämdes till 200 Rdr Banko i 2:ne år; Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtanden N:s 36, 37, 41 och 42; Lag- och Ekonomi-Utskottens Betänkanden N:s 137 och 138, samt Lag-Utskottets Betänkanden N:s 163 och 165;

Lagt till handlingarne: Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtande N:o 40; Banko-Utskottets Memorial N:o 64, Lag-Utskottets Memorial N:o 173 och Bewillnings-Utskottets Memorial N:o 46;

Remitterat till Stats-Utskottet en i Ståndet

wäckt fråga om begagnandet emellan Riksdagarne af Ståndets rum uti Riksgälds-Contorets förra hus;

Återremitterat: Stats-Utskottets Utlåtande N:o 355; Stats- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 42; samt Constitutions-Utskottets Memorial N:o 65; samt

Gillat Voteringsproposition uti Constitutions-Utskottets Memorial N:o 45; och

Wälloſl. Borgare-Ståndet,

den 6 December,

Bifallit Stats-Utskottets Utlåtande N:o 173 och Bewillnings-Utskottets Betänkande N:o 39; samt wid föredragning af samma Utskotts Betänkande N:o 38, afslagit Utskottets förslag till ny redaktion af 41 och 102 §§; tillstyrkandet pag. 75, angående särskild Pröfnings-Comité för Göteborg; förändringarne uti 141 och 142 §§, samt uti 1 och 6 mom. af 162 §, åfwensom det wid Betänkandet fogade formulär till uppgift för Bruk till Beredning-Comité; återremitterat förslagen till förändringar uti 104 och 149 §§, samt bifallit öfriga delar af Betänkandet; och

den 8 December,

Bifallit: Lag- och Ekonomi-Utskottens Betänkanden N:s 30, 31 och 32; Stats-Utskottets Utlåtanden N:s 353, 354, 346, 347, 357 och 358; Banko-Utskottets Betänkande N:o 66; Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtanden N:s 36, 37, 26, 42

och 43; Lag-Utskottets Betänkande N:o 163 samt Ekonomi-Utskottets Utlåtande N:o 137;

Afslagit Lag-Utskottets Betänkande N:o 165;

Lagt till handlingarne: Lag-Utskottets Memorial N:o 164; Constitutions-Utskottets Memorial N:o 56; Stats- och Ekonomi-Utskottens Utlåtanden N:s 38, 39 och 40; Banko-Utskottets Memorial N:s 64 och 65, samt Stats-Utskottets Utlåtande N:o 356;

Återremitterat: Constitutions-Utskottets Memorial N:o 57; Stats-Utskottets Betänkanden N:s 355 och 344 och Ekonomi-Utskottets Betänkande N:o 138;

Låtit bero wid Stats- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 41;

Till grundlagsenlig behandling wid nästa Riksdag antagit Constitutions-Utskottets Memorial N:o 55; samt

Wid föredragning af samma Utskotts Memorial N:o 58, funnit för godt, att, med undanrödjande af all kraft och werkan af berörde Memorial, anmoda Utskottet, att i anledning af Riks-Ståndens särskilte beslut öfwer Memorialet N:o 40, med skiljda betänkanden, angående förslag till Grundlagsändringar, dels att Indragningsmakten må upphöra, dels att Juryn må, med modificationer, bibehållas, inkomma, och, så widt sig göra låter, Ståndens meningar sammanjemnka.

De sålunda föredragne Protokollsutdragen lades till handlingarne.

Likaledes uppläſtes Höglofl. Ridderſkapets och Adelns Protokollsutdrag för den 4 December, med inbjudning till Med-Ståndenn, att sig förena uti det beslut Ridderſkapet och Adeln samma dag fattat, i anledning af Bewillnings-Utſkottets Mem. N:o 46;

Lades på bordet.

Erik Persson från Gefleborgs Län erhöll ledighet, att till hemorten afresa, under 3:ne weckor, från den 17 December; och utsågs Thomas Nilsson från Christianstads Län, att, medan Erik Persson är frånwarande, intaga hans ställe såsom Ledamot i Bewillnings-Utſkottet.

Derefter fortsattes med den i förmiddagens plenum påbörjade handläggning af Bewillnings-Utſkottets Utlåtande N:o 45; och genomgicks nu, till och med bokstafwen k, V:te Afdelningen uti samma Utlåtande, tillika med Utſkottets till Betänkandet N:o 29 afgifna förslag till Tulltaxa, hwarwid jemwäl punktwis uppläſtes Anders Danielsons förslag till förändrad Tulltariff för åtſkillige waror.

Uti alla delar, hwarom här nedan icke särſkildt förmäles, fann Ståndet för godt att, utan discußion,

bifalla Utskottets första förslag till tullbestämmelser, med de förändringar och tillägg, som innefattas uti V Afdelningen af Utlåtandet N:o 45. I öfrigt förehades ärendet efter alphabetisk ordning, på sätt, som följer:

Ambra.

Anders Danielsons förslag: Nedsättning uti införsel-tullen till 16 ß. för lodet. Motiv: "nödwändig Medicinal-artikel, som ej hos oß finnes och hwars bruk genom den orimliga tullen alltförmycket förswåras".

Ståndet biföll Utskottets widhållne tillstyrkande i denna del.

Aska.

Anders Danielsons förslag: Aska, rå af träd eller vegitabilier, per Lispund, införsel-tull 2 ß., utförseltull 1 ß. Motiv: "Då wåra skogar lemna tillräckligt af denna artikel, synes införseltullen böra blifwa högre, till skydd för egen tillwerkning och den inhemska synnerligast; hwaremot den all utförsel hindrande tullen måste ansenligt nedsättas, ty waran kunde då blifwa en lönande handelsartikel."

Erik Persson: Utskottet har wißt icke welat lägga något hinder för den inhemska askbränningens uppkomst, men det har trott, att waran borde inom landet förädlas och derföre föreslagit, sådan utförseltull på oraffinerad aska, som förslaget till Tulltaxan utwisar.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Icke blott i de norra, utan åfwen i de södra orterne finnas anläggningar för beredande af aska. Jag har sjelf i 30 års tid begagnat ett sådant werk, der aska tillwerkas utaf Ormbunkar, sjöwexter och andra vegitabilier. På grund af den erfarenhet jag sålunda warit i tillfälle att inhämta, biträder jag hwad Utskottet i sitt sednare utlåtande tillstyrkt, nemligen att insörsel-tullen för aska, pott- raffinerad och calsinerad, bestämmes till 16 ß. Lisp., samt att all utförsel-tull för denna wara förswinner. I och med detsamma näringen erhåller nödigt skydd uti tulltariffen, skall den förkofra sig till produktens förädlande inom landet.

Johannes Svensson från Jönköpings Län ansåg Utskottets förslag, i afseende på lösaskan, böra bibehållas utan nedsättning, helst upplyst wore, att raffinerad aska årligen infördes till ett belopp af mer än 29,000 Lispund.

Ståndet godkände hwad Utskottet under rubriken Aska tillstyrkt i deß första förslag, och med de förändringar som innefattas uti Utlåtandet N:o 45.

Bark.

Erik Persson tillkännagaf, det han i Utskottet yrkat bibehållandet af 1830 års utförseltull för Ekbark, utgörande 12 ß. för tunnan. Antagandet af Utskottets förslag skulle, enligt Erik Perssons förmenande, föranleda dertill, att icke några funne sin uträkning uti att aftaga barken af de ekar, som fäll-

des, utan blefwe denna wigtiga artikel lemnad alldeles obegagnad.

Häruti instämde Johannes Svensson, under erinrande, att Ekbarken egentligen samlades och tillwaratogs utaf fattigare personer, hwilka skulle berösswas den deraf påräknade förtjenst, i händelse utförseltullen höjdes, på sätt Utskottet föreslagit. Att i öfrigt icke så obetydligt af nämnde wara utfördes, wisade Utskottets tabell, enligt hwilken årliga exporten af Ekbark per medium uppgått till 11,595 tunnor.

Med Erik Persson och Johannes Svensson förenade sig Anders Pålsson från Jönköpings, Olaus Svensson från Bohus och Olof Månsson från Blekinge Län, med många flere.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Enligt nu gällande Författning är allmogen, wid 2 Rdrs wite, förpligtad, att låta afbarka de Ektråd, som fällas, och då den betalning, som i wåra städer för waran erbjudes, knappt motswarar wärdet af det arbete, som för barktägten åtgår, anser jag högst olämpligt, att widtaga någon förhöjning i utförsel-tullen å Ekbarken.

Petter Andersson från Halland wille äfwen att ifrågawarande utförsel-tull skulle bibehållas wid nuwarande beloppet, helst en tunna Ekbark på många ställen icke betalades med 24 ß.; och erinrade Petter Andersson, att ingen exportwara blifwit så drygt beskattad af Utskottet, hwilket icke allenast med 100

procent förhöjt sjelfwa tullafgiften, utan åfwen i det sednare Utlåtandet uppstegrat warans tullwärde från 1 Rdr till dubbelt.

Nils Månsson: Lika med Jon Jonsson känner jag den lag, som ålägger den, hwilken fäller en Ek, att jemwäl aftaga barken derå. Wid 1823 års Riksdag beslöt Bonde-Ståndet, ytt denna skyldighet, jemte det dermed förenade bötesanswar skulle förswinna, så wida ägaren till trädet iakttoge, att åt någon Garfware erbjuda aftagandet och begagnandet af barken. Häraf ser man, huru litet lönande barktagningen befunnits och försäljningspriset för en tunna Ekbark uppgår i allmänhet icke till det af Utskottet tillstyrkte belopp. På sådan grund anser jag förslaget innebära en uppenbar oråttwisa; och bestrider jag all förhöjning uti utförsel-tullen å meranämnde artikel.

Häruti instämde Thomas Nilssson från Skåne.

I enlighet med Erik Perssons nu framställde förslag, bestämde Ståndet tullwärdet å Ekbark till 1 Rdr, samt utförsel-tullen till 12 ß, allt per tunna. Deremot bifölls Utskottets förslag i afseende på införsel-tullen.

Beck.

Anders Danielsons förslag: Utförseltullen för Beck i tunnor 4 ß. tunnan, och för Beck i barkar 6 ß. Skeppundet. Motiv: "Af samma skäl, som wid artikeln Aska åro anförde, och det så mycket heldre, som becket är en redan förädlad produkt.

Med Anders Danielson förenade sig vice Talmannen Jon Jonsson.

Såsom en medelwäg mellan Utskottets och Anders Danielsons förslag, ansåg Erik Persson, att utförseltullen kunde bestämmas för Beck i tunnor till 8 ß. tunnan, samt för Beck i barkar till 12 ß. skeppundet; och fann Ståndet för godt att bifalla hwad sålunda blifwit tillstyrkt af Erik Persson.

Ben, oarbetade, icke specificerade slag.

Anders Danielsons förslag: Nedsättning i utförseltullen till 2 ß. Lispundet. Motiv: "Den höjning, Utskottet föreslagit, är allt för stor. Förtjensten af Bensamling tillhör den fattigaste klaßen. Att hämma så mycket utförseln, wore att betaga dem en winst, som de behöfwa, och 16 procent synes mig betrygga oß, att Ben ändå företrädeswis anwändas till gödningsämnen, der man will och förstår att dertill begagna dem."

I öfwerensstämmelse med denna anmärkning, deruti flera Ledamöter sig förenade, beslöt Ståndet, att utförsels-tullen för Ben, oarbetade icke specificerade slag, skulle nedsättas från 4 ß. till 2 ß. Lpd.

Caffe.

Anders Danielson: För min del wille jag gerna bifalla Utskottets sednare förslag, så wida jag icke derjemte afsåge sjelfwa werkställigheten, i hwilket af-

seende

seende jag med wißhet befarar, att wi med en tullbestämmelse af 6 ß. pr skålp., skola erhålla wida mindre inkomst af Caffe-importen än om afgiften bestämmes lägre och högst till 4 ß. Ju mera tullen uppsättes, desto mera framkallas tullförsnillningen; och, då denna olofliga åtgärd komme att löna sig med en winst af till och med 9 ß. rgs för skålp., anser jag påtagligt, att det mesta af wårt Caffe-behof komme att oförtulladt inpraktiseras från Norrige öfwer de norra orterne. Af sådan anledning, yrkar jag bifall till Utskottets första Betänkande i denna del.

Strindlund: Under den tid jag i wåras deltog uti Tull-Comitéens öfwerläggningar, hade jag tillfälle inhemta, huruledes tull-inkomsten af Caffe, så länge denna artikel före 1830 års Taxa war belagd med 5 ß. afgift för skålp., icke på ett helt år uppgick till det belopp, som sedermera erhölls på 6 månader, efter det tullbeloppet nedsattes till 3 ß. Deraf synes uppenbart, att afgiftens förhöjande från 3 till 6 ß. owilkorligen skulle gifwa anledning till en allmännare tullförsnillning med deraf följande uppträden och brottsligare företag. Staten wunne ej heller, utan förlorade uti inkomst, genom den föreslagna tillökningen, hwarigenom åter en obehörig winst, på andre medborgares bekostnad, tillskyndades de handlande, som efter nuwarande lägre tull hunnit förskaffa sig betydligt förlag af Caffé. Af deßa skäl kan jag icke medgifwa, att införseltullen å Caffé sättes högre än till 4 ß. Alla större språng, wid fråga om tullafgifters förändrande, äro, i min tanka, wådliga och

otjenliga, och jag skulle heldre wilja, att Caffé-tullen om 10 år wore förhöjd till 7 ß., än jag i närwarande stund wille antaga den till 5 ß.

Per Nilsson från Skåne förenade sig med Anders Danielson och Strindlund.

Nils Månsson: Hwar sak har 2:ne sidor och så åfwen denna. Wißt är det sannt, att låga tullbestämmelser gifwa mindre frestelse till lurendrägeri, än högre; Men den tillämpning Strindlund häraf welat göra till förewarande fråga, under åberopande af tullinkomstens olikhet wid 5 och wid 3 ß:s tull, är dock icke så obestridligen bindande; ty det anmärkte förhållandet kan likawäl anses bewisa, att wid den högre tullen mindre Caffé inkommit i landet. Det är en ren nationalwinst ju mera man kan förhindra importen utaf Caffé och Socker, hwilka artiklar ensamme medtaga hela bewillningen af wåre Bergwerks export-produkter. Bra wore det åfwen, om ej $\frac{1}{10}$:del förtärdes af allt det Caffé-slask, som nu åtgår, utan man i stället nöjde sig med en årlig mjölwälling. Lurendrägare och Tullförsnillare sinnas i alla fall beständigt, ehwad tullen är hög eller låg, och jag finner således icke skäl att fränträda hwad Utskottet i sitt sednare Betänkande tillstyrkt.

Med Nils Månsson instämde Petter Persson och Johannes Andersson från Jönköpings Län, Nils Larsson från Upsala Län, med många flere.

Johannes Svensson: Det är för mig en werklig öfwerraskning, att höra, det Utskottet föreslagit

för hög tull på en öfwerflödswara. Wid återremißen yttrade Ståndet allmänt den önskan, att luxartiklar och sådane, som endast af de förmögnare klaßerne begagnades, måtte i tullwäg högt beskattas. Ålwenledes, då fråga här förehades om fastställande af en konsumtionsafgift för nyßnämnde slags waror, ansåg man den dermed åsyftade öfwerflödsbeskattning lämpligast kunna tillwägabringas, medelst deß beräknande wid tullafgifternes bestämmande. Deße, af Ståndet tillförene med rätta gillade grundsatser, har jag welat orubbligen följa, och jag kan, med afseende derå, icke finna, att den föreslagne afgiften af 6 ß. är i någon måtto för dryg. Utskottet har icke företagit sig att stifta lagar, till lurendrägares större eller mindre winning; men Utskottet har haft sig bekant, att sådane lagbrytare icke kunna förhindras eller afskräckas, genom hwad tullförfattning som helst.

Häruti instämde Hans Hansson från Bohus Län.

Botvid Jonsson yrkade, att ifrågawarande tullafgift måtte fastställas till 6 ß. Hwad anginge Strindlunds motsatte åsigt, så erinrade Botvid Jonsson, att det till stöd derföre åberopade förhållande otwunget kunde förklaras deraf, att de handlande wid tiden af den högre tullens bestämmande haft förlag af Caffé inne, och derföre, i afwaktan på lindrigare afgifter, dröjt att införskriswa mera af waran.

Lars Larsson från Skaraborgs Län samt Daniel Danielsson från Örebro Län yttrade sig uti enahanda yftning, som Johannes Svensson och Botvid Jonsson.

Johannes Andersson från Upsala Län: Ehuru Utskottet ej behagat fästa något afseende wid mitt, wid återremißen framställde påstående, att Caffe-tullen måtte bestämmas till 8 ß.; så kan jag dock ej frånträda denna mening. Sjelf förtår jag aldrig Caffe. Alla kunna wi wara denna dryck förutan och wåra fruntimmer, som måste se om ladugården, hafwa ej tid att om morgnarne ställa sig att koka Caffe. Hwad de stackars lurendrägarne beträffar; så må wi wäl ej glömma, att många finnas, som ej hafwa annat, än detta yrke, att föda sig med.

Olof Olofsson från Östergöthland: Om det wore säkert, att allt inkommande Caffe blefwe årligen förtulladt; så skulle jag icke mißunna konsumenten, att få widkännas en afgift af 6 ß. på skålpundet; men då jag förutser, att en sådan tullbestämmelse skulle allt för mycket framkalla försök till tullförsnillning, finner jag skäl att instämma uti hwad Anders Danielson wid denna punkt yttrat. Om wi denna gång stadga 4 ß. afgift, så kunna wi wid nästa Riksdag stiga till 6 ß.; men att i ett steg widtaga 100 procents förhöjning, är icke rådligt.

Per Jönsson från Skåne: I anledning af Strindlunds yttrande, will jag erinra, att wi, sedan den tid han omtalat, fått en ridande tullbewakning, hwars årliga underhållande kostar öfwer 67,000 Rdr och till hwars waksamhet man wäl måste kunna hafwa någon tillit wid fråga om Tullförfattningarnes efterlefnad. Det är annars besynnerligt, att så ofta här yrkas förhöjda tullafgifter å umbärlige waror,

sjunges å andra sidan den gamla wisan, att hög tull förorsakar ökad tullförsnillning och minskad behållning. Men hwad wisa will man wål sjunga, då fråga uppstår att, utan bewillningens ytterligare höjande, bereda tillgång för nya fordringar och anslag? Man har trott sig kunna kasta allt sådant på bränwinsskattens förwåntade belopp, men detta kan aldrig blifwa tillräckligt för den mångd af utgifter, som beräknats att deraf utgå. Jag biträder alltså Utskottets sednare förslag.

Lars Hansson från Bohus Län: Jag förenar mig med Anders Danielson och Strindlund. Ingen må föreställa sig, att 6 ß:s afgift inbringar mera i tull, än 4 ß:s, eller att mindre Caffe införes wid det förra, än wid det sednare tullbeloppet; ty, ehuru waran wißt är umbärlig, så har den dock kommit i så allmänt bruk, att tillgång derå alltid måste finnas.

Anders Nilsson från Skåne: Såsom Ledamot uti Bewillnings-Utskottet, har jag alltid sökt att uppstegra tullen å sådane öfwerflödswaror, som den, hwarom nu är fråga. Jag instämmer således med Nils Månsson och anser att det wore ganska illa beställdt, om man wid Tulltaxans uppgörande skulle nödgas rådpläga och dagtinga med Lurendräjarne. Deße skälmar kunna icke hindras utaf några lagar, hurusom helst beskaffade, utan de skola insmugla Caffe lika wål wid 2 ß. som wid 6 ß:s tull. Derföre biträder jag den sednare bestämmelsen.

Anders Danielson: Hwad lurendräjaren angår, så är han ej angelägen om låga tullafgifters fast-

ställande, detta strider rakt emot hans intereße. Jag will nu endast fråga: om man på en gång med 100 procent förhöjer tullen å en wara, så allmänt bruklig och begärlig, som Caffe, huru skall man wäl å hela sträckan från Torneå till Strömstad lyckas förekomma oloflig införsel af denna artikel? Huru kan man wäl wänta, att Staten på sådant sätt skall komma i åtnjutande af den påräknade tull-intraden? Ett ord, som här ofta åberopats, och hwarom jag nu torde få erinra, är consequens i handling. Då de andra Ständen förskräckte oß med det orimliga förslaget till ökad bränwinsbeskattning, yttrade wi allmänt den öfwertygelse, att det tillstyrkte beloppet borde nedsättas till hälften, om man wille påräkna, att afgifterne skulle i behörig ordning utgöras, men att deremot bibehållandet af den föreslagna höga tariffen icke skulle på långt när till Staten inbringa så mycket, som den förr iakttagne lägre beräkningen. Denna åsigt förmådde slutligen, att göra sig gällande wid voteringen i Förstärkta Stats-Utskottet; och då den äger en i ögonen fallande tillämpning jemwäl till förewarande lika beskaffade fråga, har jag welat i minnet återföra densamma.

Med Anders Danielson förenade sig Thomas Nilsson från Skåne, Per Eriksson från Wermland, Anders Svensson från Jalland, Lars Olsson och Erik Hansson från Örebro Län, m. fl.

Jöns Jönsson från Skåne förenade sig med Nils Månsson och ansåg 6 skillings-afgisten icke wara för hög.

Strindlund: I hufwudsaken förekommen af Anders Danielson, will jag endast göra en anmärkning wid Nils Månssons beräkning af förhållandet med Jern-exporten och importen af Caffe. Af sistnämnde wara inkommer, efter medelberäkning under 5 år, mellan 2 och 3 millioner skålpund; hwaremot Jern och hwarjehanda slag utföres till ett belopp af omkring 40,000 Skeppund. Med antagande af Nils Månssons kalkyl, skulle således mot 1 Skeppund Jern icke swara mera än ungefär 11 skålp. Caffe; hwaraf lätt inses att den anställde jemförelsen ingalunda uthåller pröfningen. Wore här allenast fråga om att hindra importen och konsumtionen af Caffe, så hade jag intet emot, att tullen derå sättes ända till 16 ß.; man måste tillika afse möjligheten af författningens widmakthållande samt angelägenheten af att icke, medelst ökad retelse till lurendräjeri-brott, föranleda en Statsbrist wid den påräknade tullinkomsten. Säga, hwad man will; så hindras icke Caffeconsumtionen utaf hög tull å waran. Lika mycket införes i alla fall; och minskning i beloppet kommer endast att wisa sig i Tull-werkets räkenskaper. För öfrigt kan ingen bära större hat till lurendräjare och Tullförsnillare, än jag; Deße bofwar böra på allt sätt hindras och afskräckas, om medlen hwartill jag får yttra mig, då wi komma till frågan om straffbestämmelserne för öfwerträdelser af tullagen.

Nils Månsson: Äfwen jag älskar conseqvence i handling; men jag kan dock icke medgifwa giltigheten af den jemnförelse, som blifwit anstäld mellan förewarande ämne och frågan om Bränwins-beskattnin-

gen. Hwad åter angår Strindlunds anmärkning wid mitt förra yttrande; så får jag erinra, att jag nämnde både Caffe och Socker; och ehuru jag ej sjelf haft tillfälle, att revidera någon Tullkammares räkenskaper; så har jag dock af wittra och sakkunniga Statsmän hört anföras det åberopade förhållandet, att wärdet af wår Jern-export icke motswarar utgiften för nyßberördt utifrån inkommande, 2:ne artiklar. Slutligen instämmer jag med Anders Nilsson deri, att Lagstiftaren aldrig bör nedlåta sig att dagtinga med lurendrájaren.

Erik Persson: Såsom Ledamot af Utskottet, har jag, i öfwerensstämmelse med Ståndets wid återremißen allmänt yttrade åsigt, sökt tillwägabringa förhöjning i tullbeloppet för öfwerflödswaror. Härwid har jag dock städse welat bibehålla erforderlig måtta och jag föreslår nu, till jemkning mellan de olika meningarne, att tullen å Caffe måtte bestämmas till 5 ß. på skålpundet.

Johannes Svensson: Hwad den omtalade conceqvencen beträffar, så synes den påtagligen fordra bifall till Utskottets sednare förslag, enär Caffe werkligen är en öfwerflöds-wara samt flere dermed jemnförlige artiklar få draga högre tull, än 50 procent af waruwärdet. Strindlund har i öfrigt mißtagit sig wid sin anmärkning emot Nils Månssons yttrande. Nils Månsson omtalade både Caffe och Socker, och af deße artiklar tillsammans införes årligen nära 14 millioner skålpund.

Hans Jansson från Elfsborgs Lån: Just nu återkommen från en angelägen öfwerläggning i Riksgälds-Contoret, får jag begynna med en anhållan om ursägt, för det jag inlåter mig i en discußion, hwars oafbrutna fortgång jag icke öfwerwarit. Jag har dock funnit, att 2:ne motsatta meningar här söka göra sig gällande och, i walet dem emellan, twekar jag icke att bitråda den åsigt, som hufwudsaligen blifwit framstäld af Strindlund och Anders Danielson. Man bedrar sig mycket om man tror, att höga tullbestämmelser lemna hög inkomst eller hindra konsumtionen. I förra hänseendet inträffar just motsätsen af hwad man påräknat, och tullen, likasom bränwinsskatten, ingår endast, så wida den icke är öfwerdrifwen. Att wilja, såsom medelst ett förmynderskap, hindra nationen från förbrukandet af öfwerflödige waror, är wißt rätt och bra; men sällan kommer man långt dermed. Hufwudsaken, wid stiftandet af nya lagar, är, att tillse, det de kunna efterlefwas, och ur sådan synpunkt anser jag en tullbestämmelse af 6 ß. för inkommande Caffe wara aldeles olämplig och ändamåls-widrig; 4 ß. är den högsta afgift, jag will medgifwa.

Anders Andersson från Westerås Lån: Då man icke kan neka, att Caffe är en öfwerflödswara, så borde man icke nedsätta, utan heldre ytterligare höja den derå föreslagne tullafgift. För egen del talar jag i denna sak så mycket säkrare, utan särskildt intreße, som jag bekänner, att jag sjelf gerna dricker en kopp Caffe.

Botvid Jonsson: I anledning af jemförelsen mellan Bränwins-skatten och Caffe-tullen, will jag i minnet återkalla, att sednaste förslaget till Bränwinsbrännings-afgift åsystade en förhöjning af till och med 600 procent. Deremot har Utskottet för Caffe icke tillstyrkt mera än 100 procents tillökning i tullbeloppet, och förhållandet är således ingalunda jemnförligt.

Sedan diskussionen nu war fulländad, åskades votering; och anställdes omröstning öfwer följande behörigen justerade och anslagne voterings-proposition: Bifaller Ståndet Bewillnings Utskottets Betänkande N:o 29, i hwad angår tullafgiften på Caffe? Den, som det will, röstar Ja; Den, som det icke will, voterar Nej. Winner Nej; så har Ståndet, i afseende på förtullningen af Caffe, bifallit sista Betänkandet N:o 45.

Bland de uppräknade voterings-sedlarne funnos 59 Nej, och 31 Ja; i följd hwaraf Ståndet, i afseende på förtullningen af Caffe, bifallit Bewillnings-Utskottets tillstyrkande uti Utlåtandet N:o 45.

Hans Jansson reserverade sig emot detta beslut, hwilket han ansåg komma att wälsignas af Iurendrägarne, men ej af Stats-kassan

Dref och Drefmat.

Anders Danielsons förslag: Dref — tullwärde 25 Rdr, insörseltull 3 Rdr 16 ß. och utförseltull

24 ß.; Drefmat; tullwärde 23 Rdr, införseltull 1 Rdr 32 ß. och utförseltull 24 ß., allt per Skeppund. Motiv "Utskottets eget förslag (det sednare) upplyser om de skäl, som föranleda till ännu större nedsättning, än Utskottet sjelf gjort; men mißtaget, att låta Drefmat betala lika införseltull rättas så, att den blott blir hälften.

Strindlund ansåg deremot, att utförseltullen å ifrågawarande artiklar icke borde förhöjas, enär samlandet deraf utgjorde en försörjningsutwäg för fattige och oförmögne personer; åfwenså yrkade vice Talmannen Jon Jonsson, att 1830 års tullbestämmelse för Dref och Drefmat måtte bibehållas.

Johannes Svensson önskade, att man wille förblifwa wid stadgandet uti gällande tull-taxa, som bestämmer införseltullen för Dref till 8 Rdr 16 ß. samt för Drefmat till 5 Rdr 32 ß. Skeppundet, och detta så mycket heldre, som den swenska Hampan, enligt Johannes Svenssons förmenande, skulle kunna till Dref anwändas.

Ståndet bestämde införseltullen för Dref till 5 Rdr och för Drefmat till 3 Rdr 16 ß., samt utförsel-tullen för Dref till 24 ß. och för Drefmat till 16 ß., allt per Skeppund.

Fisk.

Anders Danielsons förslag: fisk, alla sorter till utförsel fritt. Motiv: "Det synes wara påtagligt,

att allt hinder för möjligheten, att utföra denna wara skall wara mer wådligt för oß sjelfwa; ty såkrast uppmuntras fiskerierne, som gifwa oß eget behof, om de kunna få säkerhet för afsättning. Utförsel medgifwer denna säkerhet, utan att på något sätt utsätta oß sjelfwe för brist på waran.

Hwad Utskottet under rubriken fisk, widhållande tillstyrkt, godkändes af Ståndet, med undantag af den föreslagna införseltullen.

Sill.

Anders Danielsons förslag: Sill, i halftunnor eller derunder: Tullwärde 1 Rdr 32 ß.; införseltull 4 ß. och utförseltull 6 rst., allt för $\frac{1}{16}$:dels tunna; samt all annan Sill, per tunna, tullwärde 8 Rdr; införseltull 16 ß. och utförseltull 2 ß. Motiver: "En sådan förändring är af högsta wigt, i synnerhet för den arbetande klaßen. Det är wäl sannt, att norrska sillen blott betalar half tull, men sådant är så mycket bättre; ty att för ringa pris äga denna nödwändighetswara, ersätter åtminstone något af de obilliga skatter, som betunga landtmän och näringsidkare. Skulle wårt eget sillfiske åter börja, är åfwen en sådan skyddstull ganska tillräcklig.

Strindlund sökte fästa uppmärksamheten på det förhållande, att en myckenhet sill från Norrige inkommer mot half tull; hwaremot Nils Månsson, Anders Eriksson och Erik Hansson från Örebro Län, Bengt Eriksson från Wermland med flere förenade sig med Anders Danielson.

Införseltullen bestämdes: för Sill i $\frac{1}{8}$:dels tunnor och derunder till 6 ß. per $\frac{1}{16}$:dels tunna, samt för all annan sill till 24 ß. tunnan. Utskottets förslag i afseende på utförseltullen bifölls.

Frö.

Anders Danielsons förslag: Hampa, Lin och Roffrö: Införseltullen 4 ß. och Utförseltullen 16 ß. per tuuna. Motiv: Jag anser det wara nödwändigt att höja utförseltullen öfwer Utskottets förslag, ty det är onekligt att Oljeslagerierne böra hos oß uppmuntras, såsom säkraste medlet att befordra afsättning å denna wara, hwars export i oförädladt skick är en werklig national-förlust.

Häruti instämde Anders Eriksson från Örebro Län.

Ståndet fann för godt, att, med gillande i öfrigt af Utskottets förslag i frågan om frö, bestämma utförsel-tullen å Hamp- Lin- och Roffrö till 16 ß. för tunnan.

Färger.

Hwad Utskottet under denna rubrik tillstyrkt bifölls med undantag af tullen å

Rödfärg.

Anders Danielsons förslag: Per tunna, införsel-tull 1 Rdr och utförseltull 2 ß. Motiv: Det är ett kändt faktum, att wår Rödfärgstillwerkning

står på en högst låg punkt, till följd af det orimliga skydd den haft genom förbud. En något lägre tull än Utskottet föreslagit, behöfwes för att tillwägabringa en förbättring i densamma, som kan åstadkommas utan stora ansträngniagar, men som gagnar allmänheten hwilken nu blir lidande genom det allmänt behöfliga färgämnets, både dyrhet och dåliga beskaffenhet.

Uti denna anmärkning instämde Per Jönsson från Skåne; hwarefter beslöts, att en tunna Röd-färg skulle widkännas införsel-tull af 1 Rdr och utförsel-tull af 2 ß.

Hampa.

För ett Skeppund af denna wara bade Anders Danielson i sitt förslag tillstyrkt enahanda utförsel-tull, som Utskottet, men deremot uti införsel-tull 2 Rdr, i stället för 4, såsom motiver till hwilken nedsättning Anders Danielson åberopat och nu uppläste ett utaf Herr L. Hjerta å Riddarehuset afgifwet och sedermera tryckt uttalande i ämnet.

Hwad Anders Danielson sålunda föreslagit bestreds åter utaf vice Talmannen Jon Jonsson, hwilken ansåg det wara tillräckligt kändt, att Hampan, som wexte i trakten kring Rörås, jemwäl tålde klimatet i wåra norra provinceer och kunde der med framgång odlas, endast tillräcklig myckenhet af gödningsämnen wore att tillgå. I öfrigt wille vice Talmannen fästa uppmärksamheten på den inwerkan en

förändring uti tullen för Hampa komme att yttra å Linprisen; och ansåg vice Talmannen den föreslagne nedsättningen icke böra komma i fråga.

Ståndet gillade Utskottets tillstyrkande i denna punkt.

Hudar och Skinn.

Strindlund: Jag will endast anmärka det besynnerliga sätt, hwarpå bränwinet inwerkat i motiverandet af Utskottets tillstyrkande i denna punkt. Förhållandet är nemligen alldeles motsatt mot hwad Utskottet framställt, och det synes mig derföre, som Utskottet här resonerat i uppenbar strid med känd sak och bättre öfwertygelse.

Botvid Jonsson: Jag påminner mig berättelsen om en fru, som då någon förebrådde henne, att hon lät sine underhafwande swälta och lida nöd, swarade: 'Hwarföre kunna de ej äta öl och bröd'. Så ungefär argumenterar Utskottet, då det förmåler, att inskränkningen uti Bränwinsbränning skall befordra boskapsskötseln; ty hwarmed födas wäl mängden af kreatur, om dranken borttages? Jag förenar mig derföre uti Strindlunds yttrande.

Erik Persson: Å de förebräelser, som nu blifwit gjorda emot Utskottet anser jag desto mindre nödigt, att ingå i swaromål, som den siste talaren, för det Utskottets räkning, deraf han är Ledamot, torde hafwa fått uppbära mer än motswarande qwartum af tillwitelsen. Beträffande sjelfwa saken, så anser

jag omsorgen för ladugårds-skötselns uppdrifwande fordra, att utförsel-tullen för råa hudar nedsättes till 2 rst.; och kan jag icke annorlunda, än såsom ett tryckfel förklara den tullbestämmelse, som i detta fall blifwit till 2 ß. föreslagen.

Vice Talmannen Jon Jonsson. Import-tullen för oberedde, torra och saltade hudar finner jag wara aldeles för lågt antagen uti Utskottets tariff. Tullen skulle icke uppgå till en trettiondedel af wärdet utaf sjelfwa waran, hwilken betalas med 34 a 40 ß. skälpundet. Införselstullen bör derföre ökas till dubbelt emot hwad Utskottet föreslagit, eller 2 ß. för oberedda, torra och 1 ß. för råa, saltade hudar.

Per Jönsson från Christianstads Län: Till beswarande af den förebråelse, Utskottet af Strindlund och Botvid Jonsson fått uppbära, will jag upplysa att åtminstone icke på alla ställen boskapsskötseln anses wara beroende utaf Bränwinstillwerkningen. I Skåne har man funnit ett wäl inrättadt circulations-bruk wara det lämpligaste medlet för ladugårds-afkastningens förökande. I öfrigt lärer wår inhemska boskapsafwel få swårt att förkofra sig, så länge närwarande tullförhållanden till Finland fortfara. Jag har sjelf hört Stockholms slagtare försäkra, att de icke kunde ta emot alla Swenska Oxar, som uthjödos till salu, i anseende till concurrencen, med den Finska boskapshandeln.

Sedan Anders Eriksson från Örebro Län tillkännagifwit, att utförseltullen å oberedda torra hudar

blifwit

bliswit uti Utskottets tariff genom tryckfel upptagen till 4 rst, i stället för 4 ß.; så beslöt Ståndet, att utförseltullen å nämnde slag af oberedda hudar skulle utföras med 4 ß. per skålpund. I öfrigt godkändes Utskottets i förewarande del tillstyrkte bestämmelser.

Humla.

Johannes Svensson: Då det är ett kändt förhållande, att Humleplanteringen i sednare tider börjat taga sig upp, wille jag att man, till skydd för denna gren af landtmanna-näringen, stadgade en införsel-tull af 2 Rdr pr Lpd.

Erik Persson: Ehuru i de norra prowinserne högst ringa tillgång finnes på Humla, instämmer jag dock med Johannes Svensson, rörande angelägenheten af den inhemska humleproduktionens befrämjande; och föreslår jag alltså införseltull till 1 Rdr 24 ß., hwilken procent torde wara hög nog såsom skyddstull, helst man ingalunda kan få köpa Humla efter det uti Utskottets förslag upptagne tullwärde.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Uti Skåne, Blekinge och Småland utgjorde Humlegårdsskötseln fordom en wigtig gren af landtmanna-näringen. Den ansågs då mera lönande, än bränwinsbränningen nu för tiden; och med wärdet af Humle-afkastningen kunde landtmannen åtminstone betala sina skatter. Efter det tullen å Humla i sednare tider nedsattes, förstördes den inhemska produktionen af denna wara, humle-

gårdarne omskapades till potatesland för bränwinspannans behof, och lagens föreskrift, angående humleplantering, lemnades utan all efterföljd. Om derföre någon näringsgren är i behof af att upphjelpas medelst en högre skyddstull, så är det humleproduktionen; och jag är säker att man derigenom skulle så uppdrifwa nämnde plantering, att den inom några år erbjöde tillräcklig tillgång för landets behof.

Per Jönsson från Skåne: Ehuru wi i wår hemort få köpa Humla, röstar jag dock för hög införseltull å waran. I denna höst har hit inkommit 8000 Lpd Amerikansk humla, hwilken kostar nära 28 Rdr Lpd. Då man härmed jemnför, huru ej mera än 2 eller 3 Rdr betalas för den inhemska humlan, hwars uppdrifwande likwäl fordrar så mycken möda och beswär, kan man ej annat än medgifwa behofwet af den tullförhöjning, hwarom nu är fråga.

Anders Andersson från Skaraborgs Län förenade sig med Johannes Svensson och ansåg utförseltullen å humla böra fastställas till 2 Rdr Lpd.

Anders Andersson från Westerås Län bestred deremot den föreslagne tullförhöjningen. Humlan finge i hans hemort betalas med 12 à 14 Rdr Lpd och den egna planteringen lyckades sällan, i anseende till wextens ömtålighet för nattfrosterna.

Gustaf Gustafsson från Södermanlands Län förenade sig med vice Talman Jon Jonsson.

Hans Jansson: Äfwen i min hemort utgjorde humleplanteringen fordom en betydlig näringsgren; men den har nu mera aldeles förfallit, i saknad af afsättning, hwartill man förgäfwes sökt utwäg ända bort wid Strömstad och i Norrige. Humla odlas nu endast till husbehof och det lilla som kan afyttras, betalas ej högre än med 8 ß. skälp. På grund af detta mißgynnande förhållande, anser också jag, att införseltullen å Humla bör förhöjas.

Med Hans Jansson förenade sig Johannes Andersson från Jönköpings, Carl Gabrielsson från Östergöthlands och Nils Larsson från Upsala Län.

Johannes Andersson från Upsala Län: Jag kan desto mindre medgifwa någon tillökning i tullen å humla, som wi i min hemort måste betala 19 Rdr för hwad wi af den waran af Sörmländningar tillhandla oß. Humla är deßutom en werklig nödwändighetswara, såsom erforderlig för beredandet af dricka, och det förundrar mig, att höra tullförhöjning å förewarande artikel begäras af samma personer, som nyß yrkat nedsättning i tullen å Caffe.

Uti detta yttrande instämde Olof Persson och Johan Petter Jansson från Stockholms Län, hwilken sednare deßutom ansåg sig icke böra undanhålla den upplysning, att han fått betala humla med 20 Rdr Lispundet.

Tufve Månsson: Humla är wißt en nödwändighetswara, men wi böra kunna inom landet producera wårt behof deraf; och jag anser derföre, att en

införseltull af 2 Rdr är nödig, till skydd och uppmuntran för näringen.

Lars Hansson från Bohus Län: Jag wet ej, huru man i denna fråga will calculera; men säkert är, att wi för humlan betala 36 ß. skålpundet i min hemort, der ingen egen humla finnes, och lika säkert torde det wara, att uti $\frac{2}{3}$:delar af Riket saknas tillgång på nämnde wara, både till husbehof och affalu.

Erik Persson: Johannes Andersson har åberopat, att humlan kostade 19 Rdr Lpd, men derwid får jag erinra, att tullwärdet icke upptages till mera än 5 Rdr, och, med afseende derå, anser jag afgiften böra fastställas till 2 Rdr eller åtminstone 1 Rdr 24 ß. I alla fall lärer det wara en obestridlig sanning, att den produkt, som inom landet kan alstras, bör genom lagstiftningen skyddas och uppmuntras.

Uti Utskottets förslag, under rubriken Humla, hwilket i öfrigt gillades, beslöt Ståndet den förändring, att införseltullen förhöjdes till 1 Rdr 24 ß. Lispundet.

Emot detta beslut reserverade sig Anders Andersson från Skaraborgs Län, som ansåg införseltullen för humla hafwa bordt bestämmas till 2 Rdr Lispundet.

Jern.

Anders Danielsons förslag: Tack- och Barlast-, per Skeppund, stapelstadswigt, införseltull 3

Rdr, utförseltull 2 Rdr. Motiv: "De skäl, som tala för en sådan tull-afgift, äro så wäl utwecklade uti Herr L. Hjertas anförande på Riddarhuset, att jag blott behöfwer tillägga, att förespeglingarne angående Engelska förfalskningarne af wåra stämplar, synes mig wara ett af de sämsta skäl ibland alla, emot utförsel-tullens billiga bestämmande. Handeln kommer nog att sjelf kontrollera den saken. Men wißt är, att den ökning i hela werldens Jernkonsumtion, som kan blifwa en följd af en ökad tackjernstillwerkning hos oß, betryggar hela wår jerntillwerkning och en wida större winst i alla delar, än alla privilegier och utförselförbud. Till wiße gjutningar wore utländskt Tackjern nyttigt, och är således, då sådant blott kan ifrågakomma i små partier, införseltullen derå af mig föreslagen". Bombar, Kulor, Kanoner etc.: införseltull 6 Rdr, utförseltull 2 Rdr 24 ß. Motiv: "Denna förändring är en följd af den för tullafgiften å tackjernet". Kanoner, Stycken, Nickhakar etc. Införsel-tullen 3 Rdr, utförsel-tullen 2 Rdr 24 ß. Motiv: "Äfwen en följd af Tackjernsutförseln emot tull". Gamla kaßerade Kanoner m. m. Införseltull 3 Rdr, utförseltull 2 Rdr. Grytor, Kettlar, Hällar. Införseltull 6 Rdr, utförseltull 12 ß. Motiv: En minskad utförseltull på allt gjutgods samt allt smide är en billig ersättning för Tackjernshandelns frihet med utländningen. Det är deßutom af wigt, att lätta all export af wåra hufwudsakliga exportnärings produkter." Allt annat gjutet jern, för 100 Rdrs wärde, införseltull 33 Rdr 16 ß., utförseltull 1 Rdr. Motiv: "Se ofwan". Jern, smidt eller walsadt,

per Skeppund stapelstadswigt: Ankare och Ankarflyn, införsel-tull 12 Rdr 24 ß.; utf.-tull 12 ß. Draggar m. m., inf.-tull 2 Rdr, utf.-tull 12 ß. Stång-, platt etc., inf.-tull 8 Rdr, utf.-tull 8 ß. Band-, platt etc., inf.-tull 10 Rdr, utf.-tull 4 ß. (allt på grund af ofwan anförde skäl). Plåtar etc. af till och med 6 Lispunds wigt: införseltull 8 Rdr, utf.-tull 4 ß. Motiv: "Förhållandet är att deßa dimensioner af plåtar icke kunna här tillwerkas. En sådan tull är tikwäl tillräckligt skyddande uppkomsten af nya Wallswerk; men man bör ej hindra industrien att, intilldeß de uppkommit, fylla sina behof." Förtente: inf.-tull 8 Rdr, utförsel frie. Kettingar: Efter Utskottets sednare förslag. Plogbillsämnen, Spik m. m.: inf.-tull 16 Rdr 32 ß., utf.-tull 4 ß. Allt Mannfaktur- och Handtwerksmide etc.: inf.-tull 16 Rdr 32 ß., utf.-tull 4 ß. (på grund af ofwan anförde skäl).

Anders Eriksson från Örebro Län: Utan afseende å hwad de andre Ständen kunna hafwa beslutit, rörande exporten af Tackjern, förenar jag mig med Anders Danielson deri, att 25 procents utförseltull är den högsta, hwarmed nämnde råämne bör kunna beläggas. En sådan bestämmelse öfwerensstämmer med de principer Utskottet i öfrigt antagit; och då Tackjernet är en half-förädlad produkt, wore det uppenbart inconseqvent att sätta tackjernstullen till 50 procent på samma gång, som man antager sjelfwa råämnet, eller malmen, till allenast 25 procent. I öfrigt får jag åberopa hwad jag förut haft tillfälle yttra, angående tackjernstillwerkarens närwarande be-

lägenhet. I följd af en öfwerproduktion, till hwars förädlande Smidesprivilegierne icke äro tillräcklige, nödgas han sakna all afsättning å sin blåsning eller ock försälja densamma till det pris, Brukságarne behaga bestämma.

Lars Persson från Westerås Län: Gerna skulle jag med Anders Danielson önska, att tackjernstullen nedsattes till 25 proc.; men då nu 3:ne Stånd lära tillstyrkt fortfarande exportförbud af waran, anser jag rådligast, att wi för att ej förlora allt, behålla Utskottets tullbestämmelse; ty heldre må wi betala 50 procents tull, än att tackjernet ej skulle få utföras.

Strindlund: Jag tillstyrker, att wi i denna punkt hålla oß wid Utskottets förslag, helst jerntillwerkningen är den fabrikation, som på det hela bäst lönar sig. En jemnförelse med tullbestämmelserne å utgående trädwaror wisar ytterligare, att exporttullen för jernet icke är obilligt tilltagen. Den är redan lägre föreslagen, än wid sista Riksdagen, och en annan gång torde den möjligen åter kunna minskas; men att nu på en gång deri widtaga den nedsättning, som af Anders Danielson blifwit yrkad, skulle owilkorligen leda till Statsbrist och förlägenhet eller ock till ökad bewillning.

Vice Talmannen Jon Jonsson instämde hufwudsakligen uti hwad Strindlund nu yttrat, och det så mycket heldre, som qwantiteten af wår Jernexport wore så betydlig, att hwarje ytterligare nedsättning i tullen derå skulle förorsaka en högst kännbar minskning uti tull-inkomsten.

Johannes Svensson: Om någon näringsgren lönar sig, så är det wäl jernhandteringen. Jag kan derföre icke finna att tullen å Stångjernet är för högt föreslagen till 32 ß. Wid denna artikel behöfwer man deßutom icke befara wådan af något lätt tillfälle till lurendräjeri. Att för Tackjernet erlägga 50 procent utförseltull, synes wara wäl mycket, men orsaken till denna förslags-bestämmelse igenfinnes, enligt Utskottets åsigt, uti omsorgen, att wåra råämnen heldre böra förädlas inom landet, än af utländningen, samt att Engelsmännen icke må få tillfälle att på werldsmarknaden utbasuna deras jerntillwerkning såsom Swensk och sålunda småningom miß kreditera denna sednare.

Erik Persson: Jag erkänner, att jag i Utskottet icke delat pluralitetens åsigter i fråga om utförseltullen å Tackjern. 50 procent å denna wara är aldeles för högt, då Stångjernet skulle slippa med 32 ß. Skeppundet; och så länge Tackjernstillwerkaren är betaget, att sjelf förädla sin blåsning, bör han för detta obehöriga twång hållas skadeslös, medelst export-tullens fastställande till så lågt belopp, som möjligt. Är det emedlertid sannt, att de öfrige Stånden beslutit fortfarandet af det gamla utförselförbudet, så är det ej stort wärdt, att wi här twista om saken.

Nils Månsson ansåg utförseltullen icke wara för högt föreslagen å Tackjernet, helst denna wara utgjorde råämnet för Stångjerns-beredningen, samt i öfrigt bekant wore, att tackjerns-tillwerkaren bergade sig lika bra, oftast bättre, än landtmannen.

Johan Erik Jansson från Wermlands Län: Den stora fördel Bergsmännen nu har af sin näring, kan lätt calculeras. Hwarje laß Malm, hämtadt från backen, står honom till 9 Rdr och till utblåsningen deraf åtgå 18 tunnor kohl, som, då de skola köpes, få betalas med 6 Rdr, summa 15 Rdr. Detta utgifts-belopp motswaras wäl utaf wärdet af det 1 och ett halft Skeppund Tackjern, som af Malmen erhålles; men då man härtill betalar kostnaden för bokningen, rostningen m. m. samt tionde-skatten, så finner man att Tackjerns-Bergsmannen på sin tillwerkning snarare förlorar, än winner.

Per Henriksson från Norrbottens Län: I Utskottet war jag af lika tankar med Anders Eriksson, att utgåendetullen på Tackjern är allt för hög. När man beräknar att 1 Skeppund Stångjern kostar 16 Rdr, tullen 32 ß., och deremot att 1 Skeppund Tackjern som kostar 8 Rdr efter Stapelstadswigt, förtullas med 4 Rdr. Då, som wanligt, afgår i smide, 6 på 20, så går det Tackjern, med tull inberäknadt, till 15 Rdr och några skillingar; och man förmodar, att Engelsmannen gör noggrann beräkning. Jag anser det billigt att tullen på Tackjern nedsättes till 25 prokent.

Anders Danielson: Då jag uppgjorde mitt förslag till tullbestämmelser för exporten, beräknade jag bifall till Ståndets, för deß del fattade, beslut, angående friheten att utföra Tackjern, och det war i hufwudsakligt sammanhang med denna föreställning samt med afseende å den ökade inkomst Tackjerns-

förtullningen skulle erbjuda, som jag ansåg mig böra tillstyrka nedsättning uti utförseltullen för Stångjernet. Om åfwen hoppet att få exportera wårt Tackjern nu mera blifwit tillintetgjordt, så hemstället jag dock, huruwida icke Ståndet, för att åfwen i förewarande fråga följa den liberala anda, som i öfrigt har gjort sig gällande, wille medgifwa åtminstone någon, om också mindre betydlig, nedsättning uti utförseltullen för Jernet. Att Jerntillwerkningen werkligen är i behof af en sådan åtgärds widtagande, har jag, under samtal med sakkunnige och fördomsfrie Bruksägare, haft tillfälle att nogsamt inhemta.

Ola Jeppsson från Blekinge: Utan att yttra mig om Tackjernet, will jag endast förklara den öfwertygelse, att Stångjernsägarne icke kunna klaga öfwer den å deras tillwerkning nu föreslagna utförseltull, hwars belopp är 4 ß. lägre, än uti förra tulltaxan. En ytterligare nedsättning skulle allt för mycket minska tullinkomsterne.

Anders Eriksson: Uti Per Henrikssons yttrande instämmer jag; åfwensom jag är i tillfälle att witsorda Johan Erik Janssons beräkning, särskildt på grund af min egen erfarenhet af förhållandet i Carlskoga Bergslag, der Tackjerns-Bergsmännen icke äga tillgång å egen Malm, utan måste på 2, 3 à 4 mils afstånd hemta deras behof deraf. Då malm och kohl måste köpas, lemnar Tackjernstillwerkningen sålunda ingen winst, utan förlust; och möjligheten af näringens fortsättande, detta oaktadt, ligger deri, att man har eget folk att sysselsätta samt will

bewara sina privilegier till framdeles möjligen inträffande bättre konjunktur. Hwad man oupphörligen upprepar, angående wådan af Engelsmännens täflan med oß, saknar all grund, då wårt Swenska Tackjern och Stångjern, såsom beredt med trädkohl, alltid måste bibehålla företrädet framför det Engelska, så wida icke annars de Swenska producenterne aldeles försumma, att följa med uti de framsteg, näringen tagit eller kan komma att taga. Emedlertid är Bergsmännens ställning onekligen högst orättwis och obillig. De få ej sjelfwe förådla sin wara, ej heller utföra densamma, utan de hållas bundne wid de skrårwång, som Stångjerns-Patronerne i fordna tider wetat att pålägga. Jag hade, af sådan anledning, åtminstone bordt wänta, att icke på detta rum någon röst skulle höjas till förswar af deße sednares, på Bergsmännens bekostnad, obehörigen inkräktade fördelar.

Strindlund: Uti Tull-Comitéen hade wi icke ondt om Bruks-Patroner, men då jag, wid fråga om Jernets förtullande, tillstyrkte, att Tackjernet borde få utföras samt exporttullen för Stångjernet, i följd deraf, nedsättas, så upptogs det likasom man welat sätta dem kniswen i strupen. Bergsmannen, som är förhindrad både att förådla och att afyttra sin wara till andra än Pakronerne, är nu såsom en slaf under deße, och det är åtminstone billigt, att Patronerne betala något till Staten för bibehållandet af deras skrå-privilegium, att ensamt få köpa Tackjerns-tillwerkarens wara. Derföre och då Stångjernstullens redan medgifne nedsättning kommer att

wisa en icke obetydlig minskning uti Tullkassan, kan jag icke medgifwa något ytterligare afslag å nämnde exporttull. Om man wid en annan Riksdag går billigheten till mötes och tillåter utförsel af Tackjern, då först kan det komma i fråga, att i motswarande förhållande än widare gynna Brukságarne medelst ytterligare tullnedsättning.

Häruti instämde Petter Persson från Jönköpings Län, Erik Hansson och Daniel Danielsson från Örebro, Carl Gabrielson från Östergöthlands Län m. fl.

Johannes Svensson: Med mitt förra yttrande hade jag endast för affigt, att redogöra för Utskottsmajoritetens åsigt af frågan. För egen del medgifwer jag gerna Tackjernstullens nedsättning till 25 procent; dock anser jag framför allt angeläget, att wårt Jern företrädeswis förädlas inom Riket.

Efter slutad discussion och framstäld proposition, bisöll Ståndet, hwad Utskottet under rubriken Jern uti Utlåtandet N:o 45 widhållit och tillstyrkt.

Häremot reserverade sig Anders Eriksson från Örebro Län, som, under åberopande af förut anförde skäl, ansåg utförseltullen å Tackjern hafwa bordt bestämmas till 25 procent.

Jernskrot.

Anders Danielsons förslag: Införsel-tull 4 Rdr utförseltull 2 Rd 24 ß. Skeppundet. Motiv: "På grund af Tackjernets bestämda tullwärde".

Ståndet gillade hwad Utskottet i denna del af Utlåtandet N:o 45 tillstyrkt.

Kalk, slackt och oslackt.

Anders Danielson hade yrkat, att denna artikel, af begge slagen, måtte tullfritt få utföras; och biföll Ståndet denna Anders Danielsons hemställan med godkännande i öfrigt af de af Utskottet för införseln föreslagne tullbestämmelser.

Kalksten.

För denna wara hade Anders Danielson tillstyrkt 2 ß. införseltull pr Skeppund; åfwensom att exporten deraf måtte från tullafgift frikännas.

Hwad sålunda blifwit föreslaget, bifölls nu af Ståndet.

Kohl, träd-.

Anders Danielsons förslag: Per Last, införseltull 1 Rdr och utförseltull 2 ß. Motiv: "Till befordrande af utförsel af en god export-artikel, ehuru wi alltför litet wete att begagna oß af den afrättning, som på Danmark wore möjlig.

Med bibehållande af den utaf Utskottet föreslagne införseltull, bestämdes utförseltullen för trädkohl till 24 ß. per Last.

Koppar.

Wid denna artikel hade Anders Danielson, med afwikande från Utskottets tariff, föreslagit föl-

jande förändrade tullbestämmelser, allt per Skeppund. Råkoppar: utförseltull 23 Rdr. Gårad: utförseltull 2 Rdr. Bottnar rc. införseltull 45 Rdr och utförseltull 1 Rdr 24 ß. Helfärdiga arbeten: per Lispund, utförseltull 2 ß. Kopparskrot: införseltull per Skeppund 15 Rdr, utförseltull 20 ß. Motiver: "Den samma priucipen, som för Jernhandteringens uppmuntran är föreslagen, bör naturligtwis anwändas för Koppartillwerkningen. Det är allt för illa, att man will afse Statsinkomsten wid utförseln af de produkter, som utgöra landets hufwudsakligaste alster och hwaraf således de werkliga besparingar, Nationen kan göra, uppkomma. Man hindrar derigenom wåra egna produkter att täfla med utländningens i godt pris på werldens större handelsplatser.

Vice Talmannen Jon Jonsson önskade åter bibehållandet af Utskottets förslag och ansåg den deri tillstyrkte exporttullen för Koppar ingalunda wara för hög, serdeles då man betraktade, huru Kopparwerken woro af det allmänna företrädeswis gynnade, medelst dertill anslagne hemmansräntor och en mängd andre sådane förmåner.

Häruti instämde Per Jönsson från Skåne, under erinran, att Kopparen alltid kunde påräkna en säker affsättning och ett någorlunda oföränderligt pris, hwilket deremot intetdera wore fallet med landtmannens produkter.

Utlåtandet N:o 45 bifölls, i fråga om tullen å Koppar.

Kött.

I enlighet med Anders Danielsons förslag blef utförseltullen för Kött, saltadt, nedsatt till 4 ß. tunnan. I öfrigt godkändes Utskottets tariff i denna del.

Med widare handläggning af Tull-bewillningsfrågan, uppskjöts till ett annat plenum.

På bordet lades nu följande Utskotts-Betänkanden, Utlåtanden och Memorial, nemligen:

Constitutions-Utskottets:

N:o 66, med förslag till förändring i Riksdags-Ordningens föreskrifter om Bergs-Bruks-representationen;

N:o 68, med ändrings förslag wid 72 §:n Regerings-Formen samt ett deraf föranledt tillägg i 75 §:n Riksdags-Ordningen.

Stats-Utskot ets:

N:s 359 och 360, i anledning af erhållen återremiß å Utskottets utlåtanden N:s 297 och 315;

Förstärkta Stats-Utskottets:

N:s 361, 362, 363 och 364, i anledning af werkställde omröstningar i fråga: Om arfwodet till Bonde-Ståndets Sekreterare: Om handlangnings understöd för Nybyggare uti de norra orterne: Om

bränwinsbränningens beskattning, samt om åtskillige bestämmelser, rörande stämplade pappers-afgiften;

Stats- och Ekonomi-Utskottens:

N:o 48, i anledning af wäckt motion angående roteringen i Skåne;

Lag-Utskottets:

N:o 174, i anledning af återremiß å Betänkandet N:o 143; och

N:o 175, med förslag till sammanjemnkning af de inom Riks-Ständen fattade skiljaktiga beslut wid förehafwande af Utlåtandet N:o 161, i anledning af gjorde aumärkningar wid Betänkandet N:o 119, öfwer Nils Strindlunds motion, rörande inteckning af undantags-handlingar m. m.

Lag- och Ekonomi-Utskottens:

N:o 33, i anledning af wäckte frågor angående Närings-friheten;

Banko- och Lag-Utskottens:

N:o 3, i anledning af wäckte frågor om ytterligare lagstiftning för Rikets Ständers Bank; samt

Banko-Utskottets:

N:o 69, i anledning af Herr Lakes motion, om ofördröjligt utbetalande från Banken af Brand-

försäk-

försäkrings-Bolagets der innestående medel, hwilka blifwit uppsagde till Wenersborgs Stads bispringande.

Ståndets åtskildes kl. 10 på aftonen.

In fidem

J. J. Bergström.

1834 den 13 December.

Plenum kl. 5 e. m.

Genom ankomne Protokolls-Utdrag, hwilka efter uppläsandet lades till handlingarne, underrättades Ståndet, att

Högwördige Preste-Ståndet,

den 8 i denna månad,

Lagt till handlingarne Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 56 till Borgare-Ståndet, i anledning af återremiß på Memorialet N:o 39, wid föredragning af samma Utskotts Memorial N:o 58, i anledning af återremißen på Memorialet N:o 40 med förslag, som åsyfta Tryckfrihets-förordningens åter-

bringande till deß ursprungliga skick, ogillat Utskottets åsigt, att deß förslag i Memorialet N:o 40 skall hwila till afgörande wid nästa Riksdag och ansett Utskottet förut böra inkomma med förslag till sammanjemkning af de anmärkningar, som Riks-Stånden, hwar för sig, förklarat för sine gemensamma tankar;

den 11 i samma månad,

Efter föredragning af Ridderskapet och Adelns Protokolls-Utdrag af den 4 förutgångne, med inbjud till öfrige Riks-Stånden, att sig förena uti Ridderskapet och Adelns beslut, i anledning af Bewillnings-Utskottets Memorial N:o 46, att bifalla Betänkandet N:o 36, med den af Herr af Sillén föreslagna, i Utlåtandet N:o 46 omförmälda förändring, icke kunnat antaga denna inbjudning;

Bifallit BewillningsUtskottets Betänkande N:o 39;

Lagt till handlingarne:

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 65 till Borgare-Ståndet, angående deß återremiß å en af Herr Petré, Thore framställd anmärknings-anledning emot Herr Stats-Sekreterareu Skogman;

Stats-Utskottets Memorial N:s 359, 360, 361, 362, 363 och 364; samt

Lag-Utskottets Memorial N:o 174;

och Wällofl. Borgare-Ståndet,

den 8 i denna månad,

Efter föredragning af Bonde-Ståndets Proto-

kolls-Utdrag af samma dag, deruti öfrige Riks-Stånden blifwit inbjudne att förena sig uti Bonde-Ståndets beslut wid afgörandet af Stats- samt Allmänna Beswärs- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 40, icke kunnat antaga denna inbjudning;

den 11 i samma månad,

Wid föredragning af Bewillnings-Utskottets Memorial N:o 46, i anledning af återremiß på Betänkandet N:o 36, antagit Ridderskapet och Adelns derwid gjorde inbjudning;

Afslagit Lag-Utskottets Memorial N:o 172, och lagt till handlingarne samma Utskotts Memorial N:o 173;

Wid föredragning af Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 59, icke antagit sammanjemkningsförslaget pag. 3, 4 och 5 och inbjudningen till Borgare-Ståndet pag. 7, i afseende på 9:de förslags-punkten af Memorialet N:o 41, men gillat voterings-propositionerne och i öfrigt låtit bero wid Memorialet N:o 59; N:o 60, ogillat samma Memorial och anmodat Konstitutions-Utskottet att, i anledning af Borgare-Ståndets serskilda beslut öfwer Memorialet N:o 42, inkomma med jemkningsförslag och om icke frågan annorledes kunde afgöras föreslå voteringsproposition till omröstning i Förstärkt Konstitutions-Utskott;

N:o 61, gillat den härwid föreslagne voteringspropositionen;

N:o 62, lagt samma Memorial till handlingarne;

N:o 63, ogillat samma Memorial och anmodat Constitutions-Utskottet, att, i anledning af de serskilde besluten, med sammanjemknings-beslut inkomma och, om ej annorledes saken afgöras kunde, föreslå voterings-proposition och

N:o 64, med undanrödjande af samma Memorial, anmodat Utskottet, att, i anledning af besluten öfwer Memorialet N:o 47, med sammanjemknings-förslag inkomma och föreslå voterings-proposition till den behandling, som Grundlagen, för sakens afgörande wid denna Riksdag, medgifwer;

Bifallit Stats- samt Allmänna Beswärs- och Ekonomi-Utskottens Utlåtanden N:s 44, 45 och 46; och återremitterat samma Utskotts Betänkande N:o 47.

Enligt wid Bonde-Ståndets jednaste sammanträde fattadt beslut, företogs nu wal af 14 Ledamöter jemte 6 Suppleanter till Konstitutions-Utskottets förstärkning, jemlikt 56 §. Regerings-Formen; och, sedan Sekreteraren uppläst 71 §. Riksdags-Ordningen, blefwo Ståndets Ledamöter uppropade och aflemnade deras walsedlar, efter hwilkas öppnande det befanns att följande blifwit utsedde:

till Ledamöter:

Gustaf Appelqvist fr. Blekinge Län med 77 röster;
Nils Persson fr. Södermanlands Län — 75 —
Lars Larsson från Elfsborgs Län — 74 —

Nils Månsson från Malmöhus Län och Johannes Svensson från Götheborgs och Bohus Län . . . med 73 röster;
Thomas Nilsson fr. Christianstads Län — 72 —
Jonas Kylander och Per Eriksson fr. Wermland samt Anders Nilsson fr. Malmöhus Län, hwardera . . . 46 —
Per Jönsson från Skåne . . . . — 46 —
Petter Persson i Millbo, Jönköpings Län . . . . . — 44 —
Sven Heurlin från Kronobergs Län, Tufve Månsson fr. Malmöhus Län och Olaus Eriksson från Götheborgs och Bohus Län hwardera . . . — 43 —

samt till deras Suppleanter:

Anders Andersson fr. Skaraborgs Län 42 röster;
Lars Hansson från Götheborgs och Bohus Län . . . . . 41 —
Nils Magnusson från Calmar Län . . 40 —
Bengt Gudmundsson från Halland . 38 — och Bengt Eriksson från Wermland samt Nils Strindlund från Wester-Norrland . . . . . 36 —,
sedan emellan deße twå sistnämnde och Erik Eriksson från Stockholms Län samt Olof Olofsson från Wermlands Län, hwilka erhållit lika antal röster, lottning blifwit anställd.

Öfwer werkställde walet blef Protokolls-Utdrag genast uppsatt och justeradt.

Uppå skriftlig anmälan af Gustaf Adolph Kolmodin från Gottlands Län, som för närwarande begagnar ledighet och wistas i sin hemort, att han ännu icke kunnat företaga återresa hit i anseende till årstiden och iråkad opaßlighet, hwilket förhållande af Läkare blifwit witsordadt, fann Ståndet för godt bewilja Kolmodin ytterligare ledighet tills widare och intilldeß hans helsa medgifwer honom att återkomma.

Wid förnyad föredragning af Constitutions-Utskottets, den 4 i denne månad på bordet lagde Memorial N:o 58, i anledning af återremißerne på Memorial N:o 40, med förslag som åsyfta Tryckfrihets-Förordningens återbringande till deß ursprungliga skick, blef samma Memorial, på flere Ledamöters begäran, ytterligare hwilande.

Likaledes föredrogs å nyo och lades ytterligare på bordet följande Lag-Utskottets Betänkanden:

N:o 163, öfwer Herr F. L. Rosenqvists motion, om upphäfwande af 4:de punkten i Kongl. Brefwet den 22 Mars 1803;

N:o 164, i anledning af återremiß af Utskottets Betänkanden N:o 131 öfwer wäckte motioner om upphäfwande af Lagens stadganden, angående qualificerade dödsstraff och afskaffande af andre sätt för werkställande af dödsstraff, än halshuggning, och N:o 138, öfwer wäckte motioner om upphäfwande af

Kongl. Brefwet den 17 October 1778, angående förekommande af barnamord;

N:o 165, i aaledning af så wäl Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ändring i 5 Cap. 1 §. Mißgernings-Balken, som ock de, i sammanhang härmed wäckta motioner;

N:o 166, öfwer gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 118, i anledning af wäckta motioner om ändringar i Kongl. Förordningen, angående inseckning i fast egendom den 13 Juli 1818, åfwensom öfwer de i sammanhang med återremißen af detta Betänkande framställde förslag till ändring af 4 Cap. 4 §. Jorda-Balken m. m.;

N:o 167, öfwer gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 121 i anledning af wäckta motioner, om meddelande af wißa föreskrifter, rörande lagfart;

N:o 168, öfwer gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 122, i anledning af wäckte motioner, angående förändring i wißa delar af nu warande Lagstadganden om giftorätt och arfsrätt m. m.

N:o 169, öfwer gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 123, i anledning af wäckte motioner om utsträckande af Testamentsfriheten och af rättigheten att genom gåfwa upplåta fast egendom samt om ändring i hwad nu stadgadt är, dels rörande grunden för bestämmande af wederlag för afhänd arfwejord, dels ock angående bördsrätt och lösningsrätt i stad m. m.;

N:o 170, öfwer gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 126, i anledning af Riksdagsfullmäktigen Johan Erikssons från Stora Kopparbergs Län motion om förtydligande af eller tillägg till 2 §. i 16 Cap. Ärfda-Balken;

N:o 171, öfwer gjorde anmärkningar emot Utskottets Betänkande N:o 133, i anledning af wäckt motion om inskränkning i Allmän åklagares rätt att anställa åtal å wißa brott;

N:o 172, med förslag till sammanjemkning af de inom Riks-Ständen fattade skiljaktige beslut wid förehafwande af Utskottets Utlåtande N:o 134, i anledning af gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 42, rörande ändring i nu gällande Lag, angående behandlingen af frågor om oenighet makar emellan;

N:o 173, i anledning af erhållen återremiß af Utskottets Betänkande N:o 153, öfwer wäckt motion, att den Make eller Far, som saknar andra medel till hustrus och barns försörjande, än sin arbetsförmåga och icke densamma härtill anwänder, måtte kunna till arbete hos enskild person dömas;

N:o 174, i anledning af återremiß utaf Utskottets Betänkande N:o 43, öfwer Petter Perssons från Calmar Län förslag, att Lagfartssökande måtte wara skyldig förete Gravationsbewis; och

N:o 175, med förslag till sammanjemkning af de inom Riks-Ständen fattade skiljaktiga beslut wid förehafwande af Utlåtandet N:o 161, i anledning af

gjorde anmärkningar wid Utskottets Betänkande N:o 119, öfwer Riksdagsfullmäktigen Nils Strindlunds motion att stadgas måtte, det Afhandlingar, hwarigenom någon förwärfwar sig nyttjanderätt till jord eller betingar sig så kalladt undantag eller afkomst af annans fasta egendom, böra intecknas för att wara gällande.

Lades på bordet Allmänna Beswärs- och Ekonomi-Utskottets Utlåtanden:

N:o 139, i anledning af wäckt motion, i fråga om de till Kongl. Maj:t wid sista Riksdag framställde önskningsmål; och

N:o 140, i anledning af wäckt motion om åtskillige ändringar i Arméens organisation och Rikets förswarswerk.

Ståndets Ledamöter åtskiljdes kl. 8 e. m.

In fidem

J. J. Bergström.

1834 den 15 December.

Plenum kl. 10 förmiddagen.

Då nu den uti plenum den 11 December påbörjade föredragningen af Bewillnings-Utskottets Ut-

låtande N:o 45, i anledning af anmärkningar wid Betänkandet N:o 29, om Stora Sjötulls-Bewillningen, fortsattes från och med bokstafwen L, biföll Ståndet de af Utskottet genom sednare Utlåtandet tillstyrkte förändringar och tillägg i första förslaget till Tulltaxa, dock med här nedan omförmälte undantag, jemte ändringar i hwad förslaget i öfrigt innehåller.

Discußionen förehades, på sätt som följer:

Lackerade Arbeten.

I anledning af Nils Strindlunds anmärkning, att lackerade arbeten till det mesta bestode af leksaker och andre små artiklar, hwilka wäl kunde betalas litet dyrare af dem, som hade råd att dem köpa, fann Ståndet godt, att för lackerade arbeten af både tråd och andra slag bestämma införseltullen till 33 Rdr 16 ß. efter 100 Rdrs tullwärde.

Lin.

Anders Danielsons förslag: Lin, ohäckladt, införsel-tull 1 Rdr 16 ß., utförsel-tull 2 ß.; häckladt: inf.-tull 2 Rdr, utf.-tull 2 ß., allt per Lpd. Motiv: "Utskottets ändrade mening, i anledning af Herr Wijks anmärkning, är ett misstag. Lin kan lemnas, om wårt jordbruk kunde hemta sig från skatter och det förtryck, som osystematiska ekonomiska och beskattningslagar ålägga det. Början dermed bör en gång göras och då alla andra näringar, på deß bekostnad, få skydd, måtte wäl äfwen det kunna få något."

Erik Persson från Gefleborgs Län yrkade bifall till Utskottets första förslag, enär linodlingen borde uppmuntras, men icke förtryckas, till winst och fördel för de lönande Segelfabrikerne.

Häruti instämde Nils Ersson och Erik Eriksson från Gefleborgs Län samt Anders Mårtensson från Jemtland, m. fl.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Då Lin-kulturen på de sednare 20 åren betydligen tilltagit, åfwen i de södra prowinserne, anser jag angeläget, att denna odling upprätthålles och skyddas, till ytterligare förkofran. Derföre, om tullen ej höjes, bör den åtminstone icke nedsättas.

Petter Persson från Jönköpings Län förklarade sig åfwenledes widhålla Utskottets första förslag.

Ståndet godkände till alla delar de tullbestämmelser, som uti förslaget till Tulltaxa wid Betänkandet N:o 29, under rubriken Lin, finnas uppförde; I följd hwaraf införseltullen för ohäckladt Lin uppsattes till 1 Rdr 8 ß. per Lpd.

Machinerier.

Under åberopande af de motiver, som finnas anförde uti Herr L. Hjertas anförande på Riddarhuset, hade Anders Danielson yrkat, att införseltullen å Machinerier måtte nedsättas till 5 Rdr efter 100 Rdrs wärde.

Detta förslag bestreds åter af Strindlund, på den grund, dels att en mångd gjutet gods och andra dylika artiklar skulle kunna förtullas under den widsträckta benämningen af machinerier, och dels att modeller och redskap för Fabrikernes behof finge tullfritt införas, efter anmälan hos Commerce-Collegium eller utwerkadt särskildt Nådigt tillstånd.

Utskottets tillstyrkande, i fråga om förtullning af Machinerier, bifölls.

Malm.

Lars Persson från Westerås Län: Då man lagt 50 procents utförseltull å Tackjernet samt jemwäl welat förbjuda exporten af denna wara, emedan den utgjorde råämnet för Stångjerns-tillwerkningen, så innefattar det en uppenbar orimlighet, att bestämma tullen för sjelfwa malmen till allenast 25 proc. 50 proc. wore det minsta belopp, som borde stadgas.

Anders Eriksson från Örebro Län anmärkte äfwen, att Utskottets förslag uti sista Betänkandet wore högst inconseqvent, särdeles då malmen wore sjelfwa det första råämnet för all jerntillwerkning; hwaremot Tackjernet redan hade egenskapen af en halfförädlad produkt.

Johan Erik Jansson från Wermland, Daniel Danielsson från Örebro Län och Erik Persson från Gefleborgs Län yttrade enahanda åsigt, som blifwit framställd af Lars Persson och Anders Eriksson, hwaremot Per Henriksson från Norrbottens Län,

under medgifwande att tullen å Tackjernet wore för hög à 50 proc., likwäl yrkade bifall till sednare utlåtandet, i fråga om Malm-exporten.

I enlighet med Utskottets första förslag, bestämdes utförseltullen för Malm af alla slag till 50 Rdr af 100 Rdrs wärde.

Oljor.

Ståndet biföll Utskottets tillstyrkande i denna del, dock med förbehåll af det af Anders Danielson föreslagne wilkor, att Rofolja i fat, som behöfwes till Fabriker för kläden och Turkiskt rödt garn, skall, wid införseln, owilkorligen uppblandas med en butelj Terpentin-olja, hwilken blandning, oskadlig för Rofoljans anwändande till nämnde behof, gör den obrukbar till Matolja.

Papper.

Anders Danielsons förslag: per Ris, Tryckpapper, tullwärde 2 Rdr 24 ß., inf.-tull 24 ß.; Skrifpapper, tullwärde 4 Rdr, inf.-tull 1 Rdr. Post-, tullwärde 10 Rdr, inf.-tull 2 Rdr. Omslags-; tullwärde 2 Rdr 24 ß., inf.-tull 24 ß. Per Lisp., Grått och Makulatur; tullwärde 1 Rdr, inf.-tull 12 ß. Förhydnings-; tullwärde 1 Rdr 24 ß., inf.-tull 16 ß. Alla andra sorter, per ris inf.-tull 1 Rdr. Motiv: "Det är alldeles oriktigt att belägga Velin högre, än wanligt Formatpapper, på sätt Herr Hjerta anfört. Men, på det tull-uppbörd och kontroll må lättas, anses endast föl-

jande sorter böra upptagas specifikt samt Gråpapper och Manufaktur= gå efter wigt. Wärdena äro nu lämpade efter rätta wärdet, samt befordra, genom sitt jemna beräkningssätt, att man får in goda pappers-sorter och icke dåliga. Wåra Pappersbruk hafwa genom deße afgifter allt skydd, de kunna sjelfwe fordra.

De af Utskottet under rubriken Papper tillstyrkte Tullbestämmelser, godkändes af Ståndet.

Redskap.

Under åberopande af Herr L. Hjertas anförande å Riddarhuset, i fråga om Tulltaxan, föreslog Anders Danielson, att utur Utskottets förslag, under rubriken Redskap, måtte utgå orden: "efter särskildt tillstånd af Commerce-Collegium."

I enlighet härmed, bifölls Utskottets sednare Utlåtande i denna punkt.

Salt.

Anders Danielsons förslag: Kok-, inf.-tull 12 ß. Berg-, inf.-tull 6 ß., samt Lüneburger-, inf.-tull 1 Rdr 16 ß., allt per tunna. Motiv: "Det är ett tydligt mißtag, att söka en stor Statsinkomst af en förbrukning, som hufwudsakligen ingår i de arbetande klaßernes födoämnen; och då jordbruket nu, genom en ökad Bränwinsbewillning, så ansenligen ser sine skatter ökas, nödgas man allwarligt yrka på en sådan nedsättning af tullen å Salt. Det wore ett

stort mißtag att tro en sådan fördel ensamt tillkomma köpmannen. Den medför deremot, under en ökad tillgång på waran, större winst för konsumenten, än hwad den directa nedsättningen på tullen allena werkar; och om det finare Saltet anwändes mest af de förmögnare klaßerne, bör man besinna, att den höga tullen å detsamma likwäl förswårar insaltning af sådane produkter, wi eljest lätt skulle kunna exportera, om Fiskerierne och Ladugårdsskötseln en gång komme i god ordning."

Uti detta Anders Danielsons förslag instämde Botvid Jonsson, Lars Gezelius, Nils Insulin, Johan Petter Jansson, med många flere.

Nils Månsson: Äfwen jag förenar mig med Anders Danielson, helst Salt är bland de waror, som icke lätt kunna lurendräjas. I öfrigt är förslaget så mycket billigare, som det utgör en nödwändighetsartikel, likawäl för den fattige, som för den rike, samt åtskillige öfwerflödsprodukter blifwit ganska lågt beskattade i Tulltaxan. Jag förutser, att wår mening möjligen icke förmår att göra sig gällande emot andre intereßen, men wi böre dock icke tweka, att i denna fråga tillkännagifwa wår egen öfwertygelse.

Johan Bengtsson: Jag kan ej inse fördelen af att nedsätta tullen å Salt. Derigenom förlorade Staten icke obetydligt och konsumenten finge i alla fall betala lika mycket till köpmannen, som förut. Deßutom bör man erinra sig, att sällan något far-

tyg går ut enkom, för att hemta Salt, utan tages denna artikel wanligen såsom återfragt eller barlast.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Då Salt är en wara, hwilken swårligen kan luredrájas, men hwars begagnande är lika oumbärligt för den fattigaste torpare, som för poßeßionaten, instämmer åfwen jag i Anders Danielsons förslag, angående nedsättning af tullen å salt, hwarigenom en werklig national lättnad skulle tillwägabringas. Om saken kommer att dragas under Förstärkta Stats-Utskottets pröfning; så hoppas jag dock, att Ledamöterne af de andre Stånden denna gång afse och behjerta de fattigare klaßernes fördel.

Nils Månsson: Jag kan ej instämma med Johan Bengtsson deri, att Staten skulle förlora genom nedsättning uti Salt-tullen. Om Johan Bengtsson med Staten menar Statskaßan, så kan han ha rätt; men anser man det åter innefatta sjelfwa Nationen, personalen eller menskligheten inom landet, så uppkommer en obestridlig Statswinst utaf den föreslagne minskningen. I öfrigt om det så förhåller sig, att Salt merendels importeras såsom barlast, så lärer wäl detta ännu oftare komma att ske, sedan tullen å waran blifwit nedsatt.

Carl Gabrielsson från Östergöthland förenade sig med Nils Månsson och yrkade nedsättning.

Anders Eriksson: Jag anser tullen böra nedsättas å Kok- och Bergssalt. Wore Johan Bengtsson

sons förmenande sannt, då han påstår att man får betala lika mycket för saltet, ehwad tullen är hög eller låg; så kunde man ju uppsätta tullbeloppet till 2 à 3 Rdr på tunnan. För min del tror jag dock wara klart, att köpmannen endast förskjuter tullafgiften samt att konsumenten, wid sitt husbehofsköp, får erfara huru stor eller ringa denna afgift är.

Johannes Andersson från Upsala Län förenade sig med Nils Månsson, under yrkande, att införseltullen å salt måtte nedsättas till hälften emot nu warande tullbelopp; och ansåg Johannes Andersson besynnerligt, att man wille bibehålla Utskottets förslag, i fråga om salt, då man funnit sig böra tillstyrka minskning wid tullen å Caffé.

Olof Olofsson från Östergöthland: Oaktadt jag ser, att nedsättning uti salttullen kommer att minska Statsinkomsten, instämmer jag dock med Anders Danielson och Nils Månsson; särskildt med afseende derå, att salt är en högst wåsendtlig artikel för skärgårdsboarne, hwilka få anse hafwet som deras åker, och till det mesta lifnära sig medelst insaltande och afyttrande i sådant skick af den fångst som kan erhållas.

Johan Bengtsson: Skilnaden emellan Staten och Statskaßan anser jag icke wara wåsendtlig wid denna fråna, då det angår en del af de inkomster som af Staten måste utgöras till Statskaßan. I sjelfwa saken widhåller jag hwad jag yttrat, både nu

och wid sista Riksdag, eller att priset å salt rättar sig efter tillgången derå, men icke efter tullen. Såsom upplysande i detta afseende, får jag erinra, att wi år 1813 fingo betala salttunnan med 13 Rdr.

Erik Persson från Gefleborgs Län instämde i allo med Johan Bengtsson och framställde den fråga, om det wore så nöjsamt, att medelst förhöjning i allmänna Bewillningen fylla den minskning som i tullintraderne skulle uppkomma.

Strindlund: Till anställande af jemnförande betraktelser, will jag nämna, att då tullen å salt, före sista taxan, war bestämd till endast 32 ß., kostade tunnan ett år i Stockholm 8, 10 à 12 Rdr samt i Wester-Norrland ända till 16 Rdr; hwaremot man nu, efter 36 ß. tull, kan få köpa så mycket man behagar till 5 Rdr tunnan. Deraf ser man bäst, huru det werkligen förhåller sig med saltprisets förmenta beroende af tullbeloppet. I alla fall är det säkert, att hwad som minskas uti tullinkomsten af saltet, uppgående till omkring 200,000 Rdr, måste fyllas genom den allmänna Bewillningen, hwaraf Bonde-Ståndet, som bekant är, får widkännas drygaste delen, eller $\frac{5}{8}$:delar.

Vice Talmannen Jon Jonsson: Då jag påminner mig alla kabaler och omwägar, som anwändes wid frågan om salttullens bestämmande wid sista Riksdag, samt derjemte will undwika att öka allmänna Bewillningen, så röstar jag för bifall till Utskottets förslag i förewarande punkt.

Botvid Jonsson: Wid Strindlunds anförande får jag anmärka, att det förhållande, han åberopat, icke kan antagas såsom bewist; ty ehuru saltet i år fåtts för godt pris, har det dock warit ansenligt dyrare under andre år, sedan sista Riksdag. Uppenbart will det åtminstone synas för mig, att köpmannen tar igen den tullafgift, han förskjuter, och, om åfwen minskningen i tullinkomsten skulle behöfwa fyllas medelst bewillning, så anser jag ändock nedsättning i salttullen wara fördelaktig för de fattige klaßerne, hwilka dels för det mesta lefwa af salt mat, dels ock föda sig medelst insaltande af fiskwaror, såsom förhållandet är med skärgårdsboerne.

Gustaf Appelqvist från Blekinge: Det är wißt sannt, att wid förra Riksdagen kabaler egde rum i hwarjehanda fall, men jag finner dock deri icke något skäl emot nedsättning i salttulleu, i afseende hwarpå jag förenar mig med Anders Danielson.

Ståndet nedsatte införsel-tullen för kok salt till 12 ß. och för bergsalt till 6 ß. tunnan. I öfrigt godkändes Utskottets tariff under rubriken salt.

Emot nyßberörde beslut, om nedsättning, reserverade sig Johan Bengtsson, under yttrande, att Rikets Stånder, wid deras nästa sammankomst, fingo inse hwad werkan en sådan åtgärd medfört.

Segel.

Under åberopande af Herr L. Hjertas oftaberörde anförande, hade Anders Danielson åstat ned-

sättning i införseltullen för nya Segel till 20 Rdr efter 100 Rdrs wärde; men Ståndet godkände Utskottets förslag i denna punkt.

Socker.

Anders Danielsons förslag: Införseltullen för Maskowad etc. 2 ß.; för krossadt Lump etc. 4 ß. samt för Topp= 16 ß., per skålpund. Motiv: "Att höja tullen på det till rafinaderierne begagnade råa sockret, wore, att nu på en gång tillintetgöra den bättre drift hwari de, genom sednare Riksdagens bemödanden, kommit. Socker kan nu blifwa en tillwerkning för export, och jag yrkar således bibehållande af innewarande afgift för det råa, ökning blott för det raffinerade".

Erik Persson åter ansåg Ståndet böra bifalla Utskottets sednare förslag, helst Sockerbrukägarne icke borde löpa någon fara att, i följd deraf, sakna nödigt skydd för deras fabrikation.

Häruti instämde Insulin, Daniel Danielsson från Örebro Län och Bengt Eriksson från Wermlands Län; hwaremot Per Eriksson från sistnämnde Län förenade sig med Anders Danielson.

Nils Månsson: Äfwen jag yrkar bifall till det sednare Utlåtandet. Om tullen å waran förhöjes och sålunda blir dyrare för Brukägarne, så lära de nog weta att taga sin skada igen hos konsumenterne. Och denna gång gäller det de förmögnare, men icke de fattigare klaßerne.

Med Nils Månsson förenade sig Johannes Andersson, Petter Persson och Anders Pålsson från Jönköpings Län.

Strindlund: Utskottets sednare Betänkande bör i förewarande fråga bifallas. Socker är en wara, som icke lätt kan lundrájas eller oförtulladt inpraktiseras, och den tullinkomst, som derföre nu årligen ingår, utgör ej mindre än omkring 621,000 Rdr, att mot hwarje 6 rst. förhöjning eller nedsättning uti nuwarande tullbelopp swarar en winst eller förlust af 104,000 Rdr.

Uti samma syftning utlåto sig ytterligare Botvid Jonsson, Carl Gabrielson och Anders Andersson från Östergöthlands Län; och blef Utskottets Utlåtande N:o 45, i fråga om tullen å socker, af Ståndet bifallet.

Smör.

Anders Danielson hade tillstyrkt, att införseltullen å Smör måtte höjas till 2 Rdr 24 ß. Lispundet. Motiv: "Det är en ganska säker sak, att fetalie-waror kunde tillräckligt finnas i landet och att Finska traktaten bör tillintetgöras, sedan den icke kan genom Regeringens försorg annulleras. Jag föreslår derföre motstående ökning i tullen".

Botvid Jonsson biträdde Anders Danielsons förslag och det så mycket heldre, som betydligaste beloppet af det Smör, som importerades, komme från Ryßland och Finnland, mot half tull.

Importtullen för Smör förhöjdes af Ståndet till 2 Rdr 24 ß. Lispundet.

Spanmål.

Botvid Jonsson och Olof Olsson från Östergöthland yrkade, att Ståndet, för den händelse, att förslaget angående fix tull icke wunne slutligt bifall och werkställighet, wille godkänna 1830 års tullbestämmelser i fråga om Spanmål; men, i följd af det beslut Ståndet redan fattat wid IV afdelningen af Utlåtandet N:o 45, fann Ståndet sig böra bifalla hwad uti samma Utlåtande under rubriken Spanmål blifwit widhållet och tillstyrkt.

Spillning, Affall och Spån.

Anders Danielsons förslag. Utförsel-tullen 5 procent af wärdet. Motiv: "Utskottet har föreslagit allt för hög afgift af denna artikel, som genom 5 procents afgift synes, i de delar, den paßar till gödningsämne, wara tillräckligt qwarhållen i landet.

Utskottets förslag bifölls.

Stenkols- Stubb eller Grus.

I enlighet med Anders Danielssons förslag i denna del, förhöjdes införsel-tullen å Stenkols-stubb eller Grus till lika belopp som för Stenkol, nemligen 16 ß. tunnan.

Stål.

Anders Danielsons förslag. Utförseltullen för Gjutstål 8 ß.; Garfstål 4 ß. och andra slag

3 ß. per 100 skålpund. Motiv: "Att hämma den utförsel, som af en förädlad wara på allt sätt borde uppmuntras, synes wara altför oklokt.

Strindlund ansåg deremot Utskottets tullbestämmelser för Stål böra bibehållas, serdeles i anseende till deras sammanhang med beloppet af afgifterne för jernet; och fann Ståndet för godt, att bifalla Utskottets tariff under rubriken Stål.

Wid bokstafwen S. hade Anders Danielsson tillstyrkt en ny rubrik: Skräddare-arbeten, med 20 procent insörsel-tull; men, då mans- och fruntimmerskläder, så wäl nya, som brukade, redan woro under bokstafwen K. uppförde, ansåg Ståndet Anders Danielsons nyßberörde anmärkning böra förfalla.

Tallkottar och Tallstrunt.

Johan Andersson från Uppsala Län förnyade sitt wid återremißen gjorde yrkande af 50 procents insörsel-tull, ej mindre å Tallkottarne, än å Tallstrunten, helst insamling deraf på sådane wilkor skulle lönna sig för orklösa gummor och andre fattige personer samt möjlighet af en icke obetydlig export beredas; men Ståndet godkände hwad Utskottet wid denna punkt föreslagit.

Trädwaror.

Anders Danielsons förslag: Wed: in- och utförseltullen lika, nemligen för Bok och Ek 1 Rdr 24 ß.; för Gran 32 ß.; för Tall och Al 36 ß.;

för Björk 1 Rdr och andra slag 36 ß., allt per famn. Motiv: Principen för wedhandeln bör wara att befordra den inrikes afsättningen, der skogstillgång finnes, samt ej för mycket underlätta utförseln, då flere skogslösa delar af landet derigenom skulle lida. Tullen in och ut bör således wara den samma, högre, än nu, införsel-tullen, lägre, än nu, utförseltullen. Då minskas Finlands import till oß och wår export på Danmark och Tyskland gynnas, utan att ändå wedpriserna böra stegras. Man bör äfwen erinra sig, att wedpriserna i Stockholm, Götheborg m. fl. orter äro wanligen högre, än tullwärdet". I öfrigt hade Anders Danielsosn tillstyrkt 1 procent utförsel-tull för trädwaror af alla slag.

Nils Månsson ansåg Utskottets förslag till tullbestämmelser för wed wara så orätt och stridande mot Utskottets förr tillämpade grunder, att det endast kunde förklaras, genom något förelupet tryckfel; ty att bestämma införsel-tullen till 24 ß. på samma gång, som utförsel-tullen sattes till 2 Rdr 16 ß.; syntes uppenbart orimligt"

Vice Talmannen Jon Jonsson upplyste, att utförsel-tullen blifwit utsatt så högt, som skedt, emedan man i Tull-Comitéen yrkat att wed måtte till och med förbjudas till export. Den tullfrihet för wed till stufning, som uti alla föregående tull-taxor warit medgifwen, ansåg vice Talmannen äfwen hädanefter böra fortfara. I öfrigt anmärkte vice Talmannen att tullen wore alldeles för högt föreslagen å hwarjehanda träd-effekter af mindre sorter, såsom Hand-

spakar, Låkter, smårre Sparrar och mera dylikt. I fråga om sjelfwa tullbeloppet för wed, instämde vice Talmannen med Anders Danielson.

Strindlund ansåg Utskottets förslag i afseende på wed, wara så bakwändt, att man rättast borde omflytta in- och utförsel-columnerne i denna punkt.

Ståndet antog tullen för wed till följande belopp, lika wid in- som utförsel, nemligen för Al 36 ß.; Björk 1 Rdr; Bok och Ek 1 Rdr 24 ß.; Gran 32 ß.; Tall 36 ß. och för andra slag 36 allt per famn. I öfrigt godkändes hwad Utskottet, rörande tullen för trädwaror, uti Utlåtandet N:o 45 widhållit och tillstyrkt.

Tågwirke.

Anders Danielsons förslag: Nytt, inf.-tull 24 ß., och sådant, hwarmed Swenske Fartyg etc. 16 ß. per Lpd. Såsom motiv härtill war åberopadt Herr L. Hjertas ofwanberörde anförande, hwilket nu, i hwad som rörde förewarande fråga, af Anders Danielson uppläses.

Strindlund: Af Tull-Commitéen woro flere Skeppsredare ledamöter och deße förklarade, att det utländska Tågwirket, tillwerkadt utan nödige kontroller, ofta wore så osäkert och felaktigt, att både skepp och last åfwentyrades medelst begagnandet deraf. På sådan grund ansågo de ingen fördel deri, att här få köpa utländskt tågwirke. Derföre tillstyrker åfwen jag, att Utskottets Betänkande måtte bifallas, helst

då man besinnar att tullwärdet, upptaget till allenast 4 Rdr, icke innefattar stort mera än priset å sjelfwa Hampan, samt wida understiger tågwirkets werkliga wärde, hwilket utgör omkring 10 Rdr Lispundet, i följd hwaraf den såsom införsel-tull antagne procent icke är så betydlig, som den synes.

Johannes Svensson: Utskottet har welat uppmuntra de inhemska repslagerierne, medelst låg tull på hampan, men deremot högre afgifter å det utländska tågwirket. Sådant arbete bör kunna göras lika bra inom landet; och den egna fabrikationen fordrar att företrädeswis befrämjas. Jag yrkar bifall till Betänkandet.

Ståndet godkände Utskottets Utlåtande i förewarande punkt.

UII.

Botvid Jonsson: Under min hushållstid har jag sett Ullkulturen upplefwa 3:ne särskilde perioder. I begynnelsen hade waran god afsättning och betaltes skäligen bra; derefter inträffade en tidpunkt, intill sista Riksdag, hwarunder Ullproduktionen småningom aftog och nästan alldeles upphörde, i följd af warans iråkade wanpris och saknade efterfrågan. I de sednare åren har åter priset ökats och fårafweln betydligt tillwext, hwaraf allt inses angelägenheten, att medelst lämplige tullbestämmelser och andre uppmuntringsmedel befordra näringens förkofran; ty först när ullpriset blir någorlunda lönande och stadigt, kan man wänta, att landtmannen riktar sin håg och werk-

samhet åt det hållet. På sådan grund och då den inhemska produktionen här, likasom i andra fall, påkallar stöd och skydd, yrkar jag, att införseltullen å Ull måtte i allmänhet sättas till minst 4 ß. per skålpund.

Olof Olofsson från Östergöthland: Ullkulturen utgör en så wigtig gren af landtmannanäringer, att jag icke wet huru Utskottet, med frånträdande af 1830 års bestämmelser, kunnat finna skäl att föreslå den låga införseltull, som tariffen utwisar. För egen del yrkar jag nu, i likhet med Botvid Jonsson, att 4 ß. måtte antagas såsom införseltull för ull, under Utskottets allmänna rubrik: I öfrigt får jag erinra derom, att Kongl. Maj:t sjelf behagat uti Nådig proposition framställa angelägenheten af ullproduktionens uppmuntrande och detta ändamål winnes säkerligen icke medelst nedsättning i tullafgiften, och, i följd deraf, uti priset å waran.

Anders Danielson ansåg åter Utskottets förslag böra bifallas, helst högre tullbestämmelser skulle förstöra och tillintetgöra husfliten i många orter.

Uppå anmärkning af Insulin, att wår inhemska Ullproduktion ännu icke wore kommen till den höjd, att den förmådde fylla landets behof af waran, swarade Botvid Jonsson, att det icke wore swårt, att inrätta fårafwel å Landsbygden, endast man, genom lämplige tullbestämmelser, beredde skäligt pris å ullen; och wille Botvid Jonsson hålla för säkert, att man, under nämnde wilkor, skulle inom 3 års

tid hafwa uppdrifwit Ullkulturen till jemnwigt med den inhemska förbrukningsqwantiteten.

Anders Olsson från Stora Kopparbergs Län: Af de tabellariska uppgifter, som Kongl. Commerce-Collegium lemnat, synes, att årligen utländsk ull införes till flere 100,000 skålpund, hwaraf åter följer, att inhemska produktionen ännu icke är för wårt behof tillräcklig. På sådant skäl, får jag, såsom representant för en landsort, der allmogen köper Ull och saknar tillgång till egen fårafwel, bestrida den åskade nedsättningen uti Utskottets förslag, hwilken skulle föranleda till ytterligare fördyrande af waran.

Häruti instämde Lars Gezelius från Stora Kopparbergs Län.

Ståndet antog Utskottets förslag i fråga om tullafgift för inkommande Ull; emot hwilket beslut reservation anmäldes af Botvid Jonsson och Olof Olofsson.

Win.

Johannes Svensson: Jag hyser den åsigt, att ännu högre tullafgifter borde fastställas å win, såsom en öfwerflödswara, hwilken endast begagnas af de rika och förmögnare klaßerne. All indirekt beskattning har åfwen det företräde, att den säkert och utesslutande träffar den werklige konsumenten. Derföre föreslår jag, att tullen å win måtte, utöfwer Utskottets förslag, höjas med 8 ß. per kanna.

Erik Persson hade i Utskottet warit af samma tanka, som Johannes Svensson; men han ansåg nu rådligast, att icke gå för långt uti förhöjning, emedan det då kunde hända, att saken komme under Förstärkta Utskottet och der ginge alldeles öfwerända. Erik Persson tillstyrkte derföre, att widbliswa Utskottets förslag.

Ståndet fann icke skäl, att, i fråga om tullen å Win, fråntråda Utskottets tariff, hwilken alltså i denna del godkändes.

Någon widare discußion föreföll icke wid V:te Afdelningen af Utlåtandet, utan återgicks med föredragningen till 1:sta Afdelningen.

I följd af hwad Ståndet, på sätt ofwanberördt år, rörande beloppet af in- och utförsel-tullen beslutit, ansåg Ståndet Utskottets förslag, om grunderne för tullbewillningen, uti 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 och 11:te punkterne af 1:sta afdelningen förfalla; men, i afseende på 12:te punkten, fann Ståndet för godt att bifalla Utskottets förslag, på det sätt, att det samma må i slutet erhålla följande lydelse: "det Kongl. Maj:t i Nåder må widtaga alla de mått och steg, som, i afseende härpå, med Landets bästa åro förenlige, samt, för befrämjande häraf, begagna rättigheten att minska eller nedsätta den i Tullbewillningstaxan utsatte tull"; åfwensom Ståndet beslöt, att, till beredande af en för Swenska handeln förmånlig reciprocitet mot Utländska Makter, Kongl.

Maj:t må åfwen kunna höja tullen på inkommande waror intill nästa Riksdag.

II:dra Afdelningen uti Utlåtandet N:o 45' angående tullbewakning medelst patrullerande kontroller, föredrgs härefter.

Vice Talmannen Jon Jonsson yrkade bifall till Utskottets förslag, angående patrullerande kontroller; och anmärkte vice Talmannen, att Utskottets begge Utlåtanden i denna del icke innefattade någon serdeles skiljaktighet, enär afgiften; så wäl med det ena, som med det andra, hufwudsakligen wore att sätta Kongl. Maj:k i tillfälle att, der så behöfdes, medelst anwändande af bewäpnodt bewakningsmanskap, försäkra efterlefnaden af Tullförfattningarne.

Anders Danielson uppläste åter hwad han uti plenum den 11 December, rörande denna punkt, skriftligen yttrat.

Uti detta Anders Danielsons yttrande instämde nu Anders Eriksson och Nils Persson från Örebro Län, m. fl.

Ola Jeppsson: Det kan ej wara wädligt, utan twertom ganska nyttigt, att bifalla Utskottets tillstyrkande uti det sednare Utlåtandet. Den allmänna införselfrihet och den förhöjning uti tullbeloppen, som nu af oß antagits, påkalla oundwikligen strängare kontroller, och att sådane icke skola bliswa utan werkan, wisas tillräckligen utaf förhållandet under den tid då Cholera-bewakningen ägde rum wid kusterne.

I följd deraf, tillkom uti tull-intraderne en sådan betydlig tillökning, att den lemnade medel till aflönande af både den gamla och den nya bewakningspersonalen. Att alldeles utrota lurendräjeriet, är wäl omöjligt; men förswåras kan det, medelst anwändande af waksamhet och kraftigt motstånd. Åtminstone har sådant ådagalagts af erfarenheten på de södra kusterne.

Uti Ola Jeppssons yttrande instämde Anders Pålsson från Jönköpings Län, Lars Persson från Westerås Län, m. fl.

Vice Talmannen: Om, såsom Anders Danielson yrkat, Utskottets hemställningar uti begge Utlåtanderne skulle förkastas, så befarar jag, att wi icke fingo stor inkomst af tullintraden. Endast genom widtagande af sådane åtgärder, som Utskottet, serdeles i det sednare Betänkandet, föreslagit, kan man betrygga Tullförfattningarnes någorlunda efterlefwande, hwilket blir allt swårare i samma mon, som ökade tullafgifter gifwa ny retelse till tullförsnillning. Att den redan warande bewakningspersonalen ensam skulle wara tillräcklig för behofwet, är icke tänkbart. På deßa skäl anser jag det sednare Utlåtandet i förewarande punkt böra bifallas.

Insulin förenade sig med Ola Jeppsson.

Johannes Svensson: Äfwen jag yrkar bifall till Utskottets sednare förslag, emedan jag hatar lurendrägeriet och will, att Regeringen sättes i tillfälle, att deremot skydda wåra inhemska näringar och wåra

påräknade inkomstkällor. Endast under förutsättning af ändamålsenliga kontroller i detta afseende, har jag fökt tillwägabringa förhöjd tull å öfwerflödswaror, ty hwartill tjenade eljest en sådan förhöjning, om icke säkerhet bereddes, att warorna werkligen förtullas.

Johan Petter Jansson från Stockholms Län förenade sig med vice Talmannen Jon Jonsson.

Anders Danielson: Då saken ytterst beror på Kongl. Maj:ts omprófwande; så hoppas jag, att icke någon åtgärd widtages, som wore oförenlig med Kongl. Maj:ts höga wishet; men jag anser det dock wara opaßande för Representationen att komma fram med omogna och galna förslag. Till beswarande af dem, som yrkat på de kontrollerande patrullernes antagande, frågar jag: huru långt skulle wäl den förträffliga patrulleringen sträcka sig, månne icke från den ena ändan af Riket till den andra. Och huru ändamålslöst oroande och förstörande blefwe icke det bewäpnade ströftågandet i landet. Om icke den nuwarande talrika och kostsamma bewakningspersonalen wid kusterne förmår att uträtta deß åliggande, i afseende på tillsynen emot tullförsnillning, huru kan man wäl wänta, att sådant skulle säkrare werkställas af de, underligt nog så kallade, patrullerande kontrollerne. Då handräckning af krigsmanskap behöfwes, kan den åfwen nu erhållas, efter Tullstyrelsens reqvisition, och någon allmän, stående militärorganisation är således för ifrågawarande behof icke af nöden. I öfrigt saknar det icke sin wigt wid frågans be-

bestämmande, att sjelfwa högsta Chefen för Tullwerket yttrat sig emot Utskottets framställning.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Jag befarar icke, att Kongl. Maj:t ej skulle wilja inrätta tullbewakningen med all möjlig omtanka och hushållning; men Kongl. Maj:t måste i detta, som i andra afseenden, taga sitt Höga beslut, med föranledande af erhållne råd och upplysningar. Härwid förekommer då: att Tullwerkets Tjenstemän få, efter behofwet reqvirera förstärkt bewakningspersonal på särskilte punkter; att antagandet af ständige patrullerande korpser skulle medtaga hela wår tull-intrad, eller åtminstone större delen deraf; att en sådan inrättning skulle medföra mycken oro i landet och komma att se ut, som om wi befarade ett fiendtligt anfall; att slutligen sjelfwa Tullwerkets Chef afstyrkt åtgärden m. m. Om äfwen den närwarande personalen icke är tillräcklig för bewakningen i alla möjliga fall; så kan man åtminstone wänta, att nämnde Tjenstemän äga sig bekant, hwarest lurendräjerier wanligen plåga anställas, samt, i enlighet dermed, sjelfwe i tid gifwa tillkänna, huruwida de anse sig, utan förstärkning, kunna uppfylla deras åligganden, eller icke; i hwilken sednare händelse det då ankomme på Tullstyrelsen, att gå i befattning om de anstalter, som för tillfället äro nödige. På sådane skäl kan jag icke annat än afstyrka bifall till Utskottets begge alternativer.

Heurlin: Jag instämmer med Anders Danielson, och det så mycket heldre, som jag är öfwerty-

gad, att hwarken kontrollerande patruller, eller någon annan bewakning, förmår att hämma eller utrota lurendrájeriet. Detta kan endast tillwägabringas derigenom, att lurendrájaren, uti lagstiftningen och det allmänna tänkesättet, ställes i bredd med tjufwen, en plats, som han i sjelfwa werket förtjenar, medelst det swekfulla sätt, hwarpå han bedrager Staten på en del af deß påräknade inkomst.

Strindlund: Om jag låte mig hänföra så långt uti inbillningen, att jag föreställde mig de föreslagne patrullerne såsom en militärstyrka, utbredd öfwer allt på kusterne och inuti landet; så skulle jag wißerligen icke tillstyrka hwad Utskottet i det sednare Betänkandet föreslagit; men till nyßnämnde tolkning gifwa Utskottets uttryck icke anledning. Twertom heter det, att Kongl. Maj:t icke skulle låta anställa patrullerne annorstädes och förr, än wid inträffande behof. Att sådane tillfällen af behof werkligen skulle kunna ága rum, bewisar den dagliga erfarenheten, medelst täta underrättelser om uppträden, derwid lurendrájarepacket rotat sig tillhopa uti ordentliga korporationer samt med wåld och mißhandlande, ja åfwen med mordiska gerningar, öfwerfallit Tullbewakningens medlemmar. Deße böra dock, såsom medborgare och tjenstemän, ága nödigt skydd för deras personer; ty huru skulle man eljest kunna wänta och begára, att till tullbetjening erhålla ärlige och pålitlige karlar, eller andre, än usla och förstörda menniskor? Om wi wilja af tullen hemta den fördel, som påräknas, böre wi wara angelägne om allt, som kan befordra Författningarnes uttryckliga efterlefnad, och, i sådant afseende, finner

jag högst nödigt, att tillgång finnes till en bewäpnad patrullbewakning, hwilken, der så behöfwes, kan med wåld mota wåld af de åreförgätne smuglarne och småningom göra slut på deras brottsliga framfart. Den närwarande personalen är, i sådant afseende, på långt när icke tillräcklig. Sårdeles på westra kusten har den i sednare år haft swårt att förekomma gröfre tullförsnillningar och deraf följande wåldsamheter; för delaktighet hwaruti man icke welat alldeles frikänna wißa Westgöthehandlande. Wi böra dock icke likasom privilegiera det omnämnde lurendrägarepacket, hwarhelst det än må sinnas, utan anser jag, att wi åtminstone uträtta något godt, om wi lemna bifall till det sednare Betänkandet.

Med Strindlund förenade sig Anders Johansson Brissman från Skaraborgs, Anders Johansson och Nils Larsson från Upsala, Olof Persson och Johan Petter Jansson från Stockholms, Nils Ersson från Gefleborgs, Olof Olofsson från Östergöthlands Län, m. fl.

Rutberg: Tullbewakningen kostar redan så mycket, att några ytterligare medel wißt icke böra dertill anslås. Widtagandet af den föreslagne åtgärden, medelst patrullerande kontroller, skulle fordra mera än hela tull-intraden. För ändamålets winnande wore deßutom hela wår krigsmagt till lands och sjöß otillräcklig; och hwad angår de omtalade wåldsamheterne; så skulle deras antal snarare ökas, än minskas, i följd af den ifrågawarande anstalten. På sådane skäl instämmer jag med A. Danielson uti yrkande af afslag.

Ola Jeppsson: Jag kan ej låta mig wilseföras, att af Utskottets förslag draga den slutsats, att en hel militärstyrka skulle onödigtwis och till skada för landet, komma att organiseras och sättas i rörelse. Utskottet gör i detta afseende en tydlig inskränkning genom orden: "efter sig företeende behof". Om det nu är owedersägligt, att sådane tillfällen werkligen kunna inträffa; så böra wi uttrycka wår åsigt af sakens behandling och icke ensamt lita på Tullstyrelsens urskiljning och förmåga, att wid hwarje händelse åstadkomma de lämpligaste och ändamålsenligaste anstalter till förekommande af tullförsnillningen. I södra orterne har det åtminstone wisat sig, att strängare bewakning beredt ökad tullinkomst och sålunda mer än ersatt hwad den kostat Tullwerket. Blotta medwetandet utaf möjligheten af ett bewäpnadt och öfwerlägset motstånd bör oftast wara tillräckligt, för att afskräcka lurendrägarehopen.

Anders Nilsson från Skåne: Jag instämmer uti Anders Danielsons åsigt och anser för min del, att de 4 raderne, som innefatta Utskottets förslag uti sednare Betänkandet, äro ännu mindre antaglige, än framställningen i första Utlåtandet. Patrullsystemet skulle nemligen blifwa lika kostsamt, som det till sin grundidé är outweckladt och obegränsadt. I alla fall kunna wi hoppas, att Kongl. Maj:t styrer saken till det bästa. Säkert är emedlertid, att lurendrägeriet icke kan utrotas annorlunda, än att lurendrägarne hängas eller på annat sätt afdagatagas. Först då kan en hälsosam skräck injagas hos deße lagbrytare.

Vice Talmannen förenade sig med Ola Jeppsson, och widhöll sin förut yttrade åsigt, angående behofwet af en werksammare Tullbewakning, hwilken wore desto mera af nöden, som, åtminstone i de södra orterne, icke sällan hände, att lurendrájare hos Allmogen funno deltagare och förswarare wid fråga om tillåmnade beslag.

Anders Danielson: Såsom exempel, att åfwen i Norrland lurendrájeri bedrifwes, will jag anföra det beslag å 19 hästlaß waror, som icke långesedan gjordes inom Piteå Tullkammaredistrikt. Denna tilldragelse bewisar åfwenledes, att wår nuwarande bewakningspersonal icke är så otillräcklig, då den will göra sin tjenst, samt att man wäl kan umbära de så mycket omtalade Patrullerne. Hwad Westgötharne beträffar, så tror jag mig kunna på min heder försäkra, att de icke olofligen inpraktisera utländskt gods; måhända tillhandla de sig sådant af köpmännen, men likwäl aldrig till betydligare belopp. Skulle derföre patrullerne icke få annat att göra, än att anställa lurendrájerijagt efter Westgöthar, så fruktar jag att de kommo att swälta; ty de funno säkerligen icke hwad de sökte. I det hela twista wi här om Påswens skägg, som det heter. På Kongl. Maj:t ankommer, nemligen ytterst, att widtaga lämplige anstalter för tullbewakningen, och jag hyser den tillförsigt, att Hans höga wishet inrättar allt på bästa sätt. Emedlertid paßar det illa för oß, att understödja förslag, af den oinskränkta och kostsamma beskaffenhet, som det af Utskottet framlagde. Jag erinrar mig i anledning deraf, hurusom en wiß Ledamot, för några år tillbaka,

föreslog, att låta wår militärstyrka marchera af och an å landet, för att derigenom sätta penningesocken i omlopp.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Vice Talmanne och Strindlund synas uti deras tillstyrkande af förslaget, hufwudsakligen asse behofwet utaf ett ökadt skydd för sjelfwa tullbewakningspersonalen; jag hade deremot föreställt mig, att detta skydd borde sökas och igenfinnas uti de Allmänna Lagarne. I öfrigt anser jag att Iurendräjeriet bättre förekommes medelst anlitande af en förstärkning, som äfwen nu, på reqvisition, kan erhållas, än genom inrättandet af en kringwandrande trupp; och förbliswer jag wid den mening, jag förut yttrat.

Bengt Gudmundsson från Hallands Län: På de skäl Anders Danielson och Lars Larsson utwecklat, yrkar äfwen jag afslag å Utskottets framställningar i förewarande punkt. Jag frågar de talare som yttrat sig för bifall, hwad de tro att rust- och rothållaren skulle säga, om arméen kommenderades på tullpatrullering kring landet, att t. ex. Westerbottens Regemente komme att tåga till Halland, eller Westmanländningarne till Skåne o. s. w.? Utskottets förslag är i öfrigt lika obehöfligt, som det är olämpligt; ty wår nuwarande bewakning bör, i anseende till personalen, wara tillräcklig. På westra kusten finnas inom en sträcka af 3:ne mil ej mindre än 12 tulltjenstemän, oberäknadt dem, som äro anställde wid sjelfwa tullkamrarne, och det skulle tyckas som detta antal icke wore för ringa.

Carl Gabrielsson från Östergöthland förenade sig med Bengt Gudmundsson.

Olof Månsson från Blekinge yrkade åter bifall till sednare Utlåtandet.

Rutberg: Jag hör att Blekingeboarne egentligen äro de, som yrka på inrättandet af patrullerne, och jag lemnar derhän, huruwida förhållandet i Blekinge påkallar en sådan åtgärd. I min hemort är den dock aldeles onödig och jag fortfar således att begära afslag å Betänkandet.

Anders Andersson från Westerås Län: Den, som will ändamålet, måste åfwen wilja medlen; och då wi nu beslutit förhöjda tullafgifter i många fall, böre wi åfwen tillse att mißbruk och undersleef förekommas. I sådant afseende gillar jag Utskottets förslag, under åberopande af de motiver, som derföre finnas anförde uti Betänkandet. Hwad slutligen angår Westgötharne, så är jag derom af samma tanka, som Strindlund, och har jag sjelf år 1831, då kusterne bewakades, i anseende till Cholerans utbrott i grannriket, hört Westgöthe-Handlande klaga deröfwer att de icke kunde få in sådane lurendräjarewaror, hwarpå de annars wanligen hade tillgång.

Johannes Svensson: Den af några yttrade farhåga, att ifrågawarande patrullerings-anstalt skulle medtaga hela tullintraden, kan jag icke fatta eller dela, ty det är uttryckligen sagdt, att patrullerne endast skulle inrättas wid sig företeende behof; och deßutom will jag taga för afgjordt, att Regeringen be-

mödar sig om all den sparsamhet, som med ändamål är förenlig. Då lurendräjaren på flera ställen öppet och med framgång brukat wåld emot bewakningspersonalen, synes bäst att denna icke är tillräcklig. Uti sin försäkran, angående Westgötharne, har Anders Danielson orätt: jag wet af egen erfarenhet, att sådane handlande fara öfwer till Danmark efter lurendräjerigods. Hwad åter beträffar Heurlins yttrande, angående lurendräjares försättande i likhet med tjufwar, så synes det mindre höra till förewarande ämne.

Strindlund; Af Rutbergs yttrande skulle man möjligen kunna draga den slutsats, att patrull-systemet wore skadligt för hans Committenters intresse. De bo annars nära intill Finska gränsen och plåga handla Pelswerk och andre waror; hwarföre jag anser att Norrbotten icke wore den minst wigtiga punkten ifråga om en strängare tullbewakning. Det af Anders Danielson omförmälde beslaget å de 19 laßen bewisar nödwändigheten, att åfwen inom nämnde ort widtaga skärpta kontroller. Hade sådane funnits organiserade, så hade den last som kom från Lybeck, hwaraf en del togs i beslag, troligen icke kunnat landsättas. Emedlertid kom en del af warorna undan, Gud wet hwart, åtminstone stannade de inom Swerige. På min heder will jag ej taga, att icke mina landsmän möjligen idka lurendräjeri, och endast min egen obrottslighet kan jag på så kraftigt sätt garantera. Lika med Bengt Gudmundsson, tror jag, att de 12 tull-tjenstemännens uppsigt skall genera lurendräjarne i orten; men det är min mening, att de böra generas ännu mera; och jag önskade att kun-

na, såsom man säger, riktigt slå dem på pelsen. Wi ha nu haft Tull-Commité, Tull-Betänkanden, Tull-Tariffer och Tull-Discußioner; men hwartill tjenar det wäl, att sålunda anwända tid och möda, om wi till slut liksom lemnade grinden öppen för mißbruken? Twärtom böra wi försöka att så tillsnörpa och tillskärpa för lurendräjare-följet, att deße banditer en gång skola finna, att deras olofliga yrke icke mer kan föda dem. Mißlyckas detta försök, så få wi sedan släppa dem lösa igen.

Insulin instämde uti hwad Strindlund nu yttrat.

Ola Jeppsson: Hwad angår Bengt Gudmundssons tillkännagifne förmodan, att Wermlands Regemente skulle komma att afsändas till tullbewakning i Skåne o. s. w., så hyser jag större förtroende till Regeringens åtgärder, än att jag skulle föreställa mig, att den skickade krigsfolk på 50 mils afstånd, under det fredslugnet erbjuder ett säkert tillfälle att begagna manskapet inom hwarje landsort för sig. För egen del kan jag ej frångå den öfwertygelsen, att det wore wäl om lurendräjaren icke öfwerswämmade landet med deras olofligen införde waror; att jemwäl Westgöthe-handlande äro dermed försedde kan wäl ej nekas; hwarifrån de få sitt gods will jag dock icke afgöra. Anders Nilsson har sagt, att lurendräjaren borde hänga. Hwarföre icke? men denna motion hörer til Lag-Utskottets behandling.

Petter Jönsson från Jönköpings Län: Sedan wi nu sökt förswåra införseln af wißa waror, medelst

förhöjning uti tullafgifterne, böre wi tillse, att nödige kontroller finnas emot lurendräjeriet, det må föröfrigt drifwas af Westgöthar eller innewånarne uti andre orter. Jag bifaller derföre det sednare Betänkandet, helst deruti uttryckligen säges, att patrullerne skola organiseras endast der behofwet så fordrar.

Johan Bengtsson: Här är nu så tillräckligen mycket taladt, bland annat om Westgötharne. Om de äfwen icke lurendräja sjelfwa; så tror jag dock att de köpa af lurendräjare, likasom tjufköparen af tjufwen. Lars Larsson har yttrat, att tulltjenstemännen kunde säkrast påräkna skydd uti lagen; men jag frågar, hwad wåldswerkaren bryr sig om lagen? I den öfwertygelsen, att Ståndarne böra uttrycka sin åsigt af saken, röstar jag för bifall till Utskottets sednare förslag. Cholera-spärrningarne till sjöß wisade en fördelaktig werkan på tullinkomsten och en seglande bewakning efter kusterne, således de södra, skulle äfwen nu uträtta mycket gagn. Hwad angår de af Bengt Gudmundson förespeglade spatseringar af wåra Regementen, så kan jag icke föreställa mig, att Regeringen så, utan all rimlighet, skulle sända militär-styrkan fram och tillbaka.

Nils Månsson: Utan inblandande af hwad som icke hörer till saken, will jag förklara, att jag högeligen hatar lurendräjeriet och ännu mera lurendräjarne, såsom de der utföra och werkställa det onda. Derföre och då ändamålets winnande fordrar anwändande af lämplige medel, tillstyrker jag, i enlighet med Utskottets sednare förslag, att patrullerande tullbewakning-kontroller må inrättas der behofwet så påkallar.

Häruti instämde Petter Persson, Johannes Andersson och Anders Påhlsson från Jönkopings Län, Göran Jonasson från Kronobergs, Daniel Danielsson från Örebro, Lindbäck från Hallands Jöns Jönsson från Skåne, Anders Mårtensson från Jemtland, Erik Svanberg från Wester-Norrland, Erik Persson och Nils Ersson från Gefleborgs Län, Erik Persson från Upsala Län och Olof Olofsson från Wermland.

Bengt Gudmundsson: Hwad jag nämnde om Militär-kommenderingarne skedde endast exempelwis, men det föreföll mig icke så orimligt, då jag icke långesedan hört någon berätta, att Östgöth-truppar blifwit beordrade till Garnizonstjenst i Malmö. I öfrigt får jag åska votering, till antagande eller förkastande af Utskottets förslag.

Rutberg: Då det så mycket omtalade beslaget å de 19 laßen wisar, att den befintliga tullbewakningen war tillräcklig för ändamålet af tullförsnillningens upptäckande, har jag deri en ökad anledning, att förbliswa wid den mening jag förut yttrat.

Tufve Månsson talade för bifall till sednare Utlåtandet, helst mar aldrig kunde lägga nog många hinder i wägen för lurendräjeriet.

Discußionen war nu slutad; och, som votering war begärd, så uppsattes, justerades och anslogs följande voterings-proposition:

"Bifaller Ståndet hwad Bewillnings-Utskottet

tillstyrkt i andra afdelningen af Betänkandet N:o 45, rörande patrullerande kontroller?'

Den, som det will, röstar Ja;

Den, som det icke will, voterar Nej.

Winner Nej, så har Ståndet afslagit de i Utlåtanderne N:s 29 och 45 föreslagne patrullerande tullbewakningar.

Omröstningen utföll med 51 Ja emot 29 Nej; och hade Ståndet sålunda bifallit Utlåtandet N:o 45, i fråga om patrullerande kontroller.

Föredragningen af Tull-Bewillnings-Betänkanderne afbröts nu, då Ståndets Ledamöter åtskiljdes kl. 2 e. m., för att åter sammanträda

kl. 6 på aftonen,

då plenum fortsattes; och företogs först till afgörande återstående VI:te och VII:de afdelningarne af Bewillnings-Utskottets Utlåtande N:o 45.

Angående Utskottets förslag till underrättelser, om hwad wid Tulltaxans werkställighet iakttagas bör, så beslöt Ståndet att antaga Utlåtandet N:o 29, med de uti VI:te afdelningen af Betänkandet N:o 45 gjorda förändringar, utom i hwad rörde 15 §:n, om kredituppläg, i afseende hwarå Utlåtandet N:o 29, utan förändringar eller tillägg, gillades; och lät Ståndet slutligen bero wid hwad Utskottet yttrat i VII:de afdelningen af Utlåtandet N:o 45.

Sedan föredragningen sålunda war fullbordad, fann Ståndet, uppå derom gjord proposition, för godt att, uti alla de delar, hwarom särskildt beslut icke blifwit fattadt och i Protokollet antecknadt, bifalla Bewillnings-Utskottets Betänkande N:o 29, med de i Utlåtandet N:o 45 gjorda tillägg och förändringar.

Till ytterligare handläggning föredrogs nu åter Lag-Utskottets sedan den 8 och 13 December på bordet hwilande Utlåtande N:o 168, öfwer gjorda anmärkningar wid Betänkandet N:o 122, i anledning af wäckte motioner, angående förändring i wißa delar af nuwarande lagstadganden om giftorätt och arfsrätt m. m.

Sedan Sekreteraren erinrat, att ifrågawarande Utlåtande anginge 2:ne särskilta ämnen, det ena angående hälften-principens antagande i afseende på arfs- och giftorätten, samt det andra rörande utsträckning af den så kallade representationsrätten till syskons afkomlingar, så uppläste Anders Danielson från Elfsborgs Län ett så lydande anförande:

"Mine Bröder! Jag har alltid warit af den meningen, att arfsrätten bör wara lika för begge könen. I detta afseende har jag funnit samhällets allmänna fördel stå wäl tillsammans med familjens, nyttan med rättwisan. Det har wißerligen funnits tider, likasom det ännu finnes Nationer, som fråntagit qwinnan, så att säga, alla samhällsrättigheter och lemnat henne åt mannens godtycke. I sådane

förhållanden är det naturligt att hon ej delar arf med sina bröder; men deße seder äro lyckligtwis förswunne i wårt land, allt sedan Christendomens införande; och det finnes numera ingen giltig anledning, hwarföre icke söner och döttrar böra ärfwa lika. Sedan århundradens erfarenhet wisat, att önskningarne inom slägterne allt mer gillat den lika arfsrätten, så att med snart sagdt hwarje mansålder testamentsrättens begagnande till döttrarnes fördel tilltagit; sedan jordens delning icke mer möter så stora hinder, som fordom, då penningen war sällsynt och besittningsrätten underkastad större osäkerhet; sedan man alltmer afskuddat sig fördomarne emot jordens söndring och den falska åran, att se sitt slägtnamn förenat med jordtorfwan; sedan hwarje redlig näring blifwit ansedd lika hedrande och wärdet af menskliga industrien och arbetet alltmer uppdrifwits, (så att i allmänhet de dagliga förtjensterne stå i en högre proportion, än de behållningar, som gå från den ena generationen till den andra); sedan, med ett ord, tidens utweckling wisar den odlade menniskan, mindre behöfwande de materiela arfwen, än uppfostran, upplysning och konstfärdighet, på samma gång hon synes mer benägen för allt, som bidrager att jemna hennes inbördes ställning till sine medmenniskor; finner jag det wara en wis och nyttig lagstiftningsåtgärd, som nu blifwit oß föreslagen. Det är otänkbart, att den skulle medföra skada för någon wiß folkklaß eller några wißa slägter, så wida man icke will halstarrigt widhålla att endast betrakta de ärfwande sönernes direkta företrädesrättighet framför döttrarne i föräldrars bo. Men, då man betraktar sannolikheten

af deßa samma söners större fördelar genom den lika arfsrätten wid deras giften, samt betänker, hwad wi inom wårt stånd så ofta åro i tillfälle att skåda, huru familjers fortfarande wålstånd kan lika mycket bero af mågarnes werksamhet och tillgifwenhet, som af sönernas, samt att jordens låttare öfwergång i arfskiftena till deße, kan wara wål så nyttig för öfrige medlemmar i en slägt, som om den öfwertages af sonen, inser man lått, att den olika arfsrätten icke medför någon större säkerhet för orklöse föräldrar, eller omyndige syskon, eller i allmänhet för någon, än hwad åfwen den lika arfsrätten skulle kunna gifwa och troligen i de flesta fall åfwen gifwer. Och hwarföre skulle man då tweka, att genom ett bestämdt steg föra lagen till det mål, dit den troligen genost hade kommit, wid första medgifwandet af döttrars arfsrätt, om samma lätthet då, som nu, funnits, att lösa jorden wid arfsskiftena? Ty att swårigheten i detta afseende, innan lagar för jordens förpantande och personella krediten underlättade utlösningen af medarfwingar, allena wållat sönernes större arfslott, det är ett erkändt factum, bewisadt ytterligare af de lagar för jorda-arf, som hos andre nationer, ännu långre än hos oß, och på ett ännu mer inweckladt sätt än hos oß, bibehållit blott manliga arfwingars och till och med blott äldsta sönernes lösningsrätt i lagar, hwilka nu mera alltmer bringas till likhet med de Nationers, som redan långesedan, till deras af erfarenheten witsordade fördel, antagit den lika arfsrätten. Kan man wål dölja för sig, att kärleken till barnen, åfwen om man hyste benägenhet för att utdela den efter ekonomiska grundsatser, skulle

gäcka alla sådane beräkningar. Månne wäl någon af oß finnes, som, åfwen om han känner en större benägenhet för det ena barnet, än de öfrige, icke skulle tweka, att, utan de grundligaste skäl och särskilta omständigheter, begagna testamentsrättigheten till deß fördel; och huru mycket orimligare måste icke då en gifwen och orubblig arfsrätt wara, som gynnar blott barn af ena könet? Kan den wäl någonsin förswaras af förnuftet, eller kan den gillas af faderskänslan? Jag tror det ej! Och må det tillåtas mig öppet säga dem, som widhålla denna orimliga rättighet, att deras wälmening för sönernes fördelar icke är förenlig med erfarenhetens warningar. Hwad hafwa wäl de twå Riks-Stånd, som allt sedan äldre tider antagit den, funnit för olägenheter deraf? Eller har man hört Wärend återfordra en rättighet, som det erhållit på egen begäran såsom en den högsta belöning det kunde få för werldsbekant tapperhet. Huru ofta har man ej sett bröder inom Adeln och Bonde-Ståndet friwilligt afsåga sig sina arfsförmåner, i känslan af den rättwisa, de göra sina systrar? Huru ser man icke dagligen föräldrar, genom testamentariska dispositioner af lösegendom och penningar, tillintetgöra den lag, som allmänt börjar anses orättwis och onyttig? Och hwarföre skall man ådraga deße kostnader och det obehag, att ofta genom bristande formaliteter se sina affigter tillintetgjorda? Huru olyckliga wisa sig icke följderne af det hat, den bitterhet, som ett strängt iakttagande af lagbudet understundom uppwäcker inom slägten? Och hwad är det wäl som man ytterst söker winna genom olikheten i arfwen?

Är

Är det olika förmögenhetswilkor? men hwarföre skulle wi i wårt stånd önska sådane? Wi, som onekligen inom oß wilja åga samma fördel, som hela samhället gerna skulle widkännas af jemnspridd förmögenhet och en tillfredsställande jemnlikhet i lagliga rättigheter. Är det de stora jordegendomarnes sammanhållande? men hwarföre skulle wi åsyfta detta? Wi som se huru de efter hand alltmer wandra öfwer i wårt eget Stånds händer, icke derföre att rikedomar der finnas, men för det att de stora behofwen, det lejda öfwerinseendet, den frugtlösa grannlåten icke för oß medtaga lika myckét, som räntan på hela köpeskillingen. Skulle wi icke inse, att just detta bewisar huru Staten i detta afseende har samma fördel, som familjen, och att jordens söndring eller deß öfwergående till den klaß, som brukar den med minsta kostnader och högsta fliten, är till allmän nytta? Och kan något wara mera befordrande detta syftemål, än just den lika arfsrätten. Eller är det kanske öfwerflyttningen af wåra åttenamn, med jorden, som man anser så wigtigt, så tillfredsställande för wår egenkärlek och wårt ryckte? Men hwarföre skulle wi, inom detta Stånd, låta sådant förleda oß. Skulle wi kunna sammanblanda den känsla, som hos föräldrarna wäcker önskningarne, att se sina barn besutne, wälmående och lycklige, med den, som t. ex. uppoffrar tio barns wälfärd, för att ett i lättja och rikedom må förwara slägtens anseende till aflägsna tider? Äfwen jag önskar lifligt, att mina barn kunde bibehålla den gård, den jag offrat egna bemödanden för wår bergning och trefnad; och jag tillstår, att äfwen hos mig lätt kunde uppstå den

önskan, att, efter några eller flere leder, ännu mitt namn der nämnes, såsom den hwilken grundlagt deras wälfärd; men icke ett ögonblick skulle jag tweka, att uppoffra denna osäkra åra, för den tillfredställelsen, att wälsignas af mina barn, såsom den hwilken lika utdelat sin kärlek åt dem alla, samt förenat dem gemensamt i det eniga och lyckliga syskona-band, som icke sönderslites af erinringar om gjorda oförrätter eller godtyckliga företräden. För mig framstå önskningarna för deras wälfärd, mer heliga än egen högfärd, och att skåda dem alla i fred och endrägt, rika af deras flit och lyckliga i deras hjertan, skall städse blifwa mig en wida större och renare glädja, än att den partiella fördel hwarje söndrande lemning af den länge förhatade och sedan länge föraktade aristokratiska förstfödslorättten skulle kunna bereda åt det ena på de andras bekostnad. Sådana äro mina tänkesätt. Måtte de äfwen Mine Bröder! wara pluralitetens af Edra! Jag önskar det lifligt, emedan det i all min öfwertygelse skulle leda till mycket godt inom wårt fosterland. Bildningen och friheten, samhällets högsta mål, hemta deras största och säkraste krafter från det jemlikhetsbegär, som lifwar menniskans sträfwanden. En lika arfsrätt skall jemna egendomsfördelningen och således gifwa en större styrka åt alla, att rikta sina bemödanden mot deßa stora mål. Denna tiden skall med ökade krafter framgå för att bereda framtidens lyckliga utweckling, och de sista lemningarne af sedwanor från en tid, då man trodde straff och belöning godtyckligt utdelas af hämnande Gudar, samt föräldrarne således berättigade, att i sin mån godtyckligt behandla sina barn, skola

förswinna för ljuset af den tid, då fridens och rättwisans Gud lärt oß att anse alla såsom barn af samma fader.

Med Anders Danielson förenade sig Anders Brissman från Skaraborgs Län, Göran Jonasson från Kronobergs Län, Samuel Andersson och Carl Gabrielsson från Östergöthland, Per Eriksson och Bengt Eriksson från Wermland, Anders Svensson från Halland, Olof Månsson från Blekinge, Per Jönsson från Öland, Nils Magnusson från Calmar Län samt Petter Persson och Johannes Svensson från Jönköpings Län, den sistnämnde under betygande af sin särskilda tacksamhet för Anders Danielsons framställning.

Johan Petter Jansson från Stockholms Län androg skriftligen:

"Den af Utskottet föreslagna nya ändring och lydelse af 2:dra §:n i 10:de Kapitlet Giftermåls-Balken samt 1:sta §:n i 2:dra Kapitlet Ärfda-Balken kan jag, hwarken för egen del eller för de 18 Församlingar i Roslagen, jag wunnit förtroende att pepresentera, bifalla, helst som intet klagomål försports öfwer 1734 års lag i deßa delar. De lagfarne och förståndige män, som stiftade den samma, till allmänhetens bästa, för 100 år sedan, då Bonde-Ståndet war ett mera fritt folk, torde insett det rätta; och jag finner icke skäl till förändring i deßa sednare tider, helst som Bondens söner och drängar äro ålagda, att, i behofwets stund stiga i led med ordi-

narie krigaren, för att förswara fädernejorden. Jag känner på min ort många söner, som, efter nu gällande arfsrätt, knapt kunna försörja sina föräldrar och lösa jordtorswan af sina systrar. En mörkare utsigt blef säkert, om det nya förslaget skulle komma i werkställighet. Ja mer än många synas de faror blifwa hwarmed jordbruket derigenom skulle hotas, ty mißnöje, twedrägt och kif skulle uppkomma bland folket, och måhända wådliga och märkliga öden förestod landet. — Jag yrkar således att den gamla lagen måtte förblifwa oförändrad i ofwannämnde lagrum, nemligen angående Giftorätten makar emellan, samt rörande barnens arfsrätt, när begge eller någondera af föräldrarne genom döden afgår. Med ett ord, jag får på det kraftigaste protestera mot det nya förslaget, att makar skall hafwa lika giftorätt samt söner och döttrar lika arfsrätt; och knappt skulle jag wåga återresa till hemorten, om jag i någon mån dertill bidraga skulle. Föräldrar äga ju full rättighet, att genom förordnande tilldela sine döttrar något mera af sin egendom, som dertill kunnat gjort sig förtjente. Än widare får jag instämma i Greswarne Sparres och Strutzenfeldts reservation, samt yrka afslag i deße punkter.

Johan Petter Jansson,

från Stockholms Län."

Johan Erik Jansson från Wermlands Län: Jag har 3 söner och 2 döttrar, hwilka allasammans jag älskar lika ömt och önskar lika wälstånd; men detta oaktadt kan jag dock icke gå in på Utskottets

förslag till förändring af arfslagarne, utan begär afslag derå, under åberopande af de skäl, Herr Lektor Bergqvist wid återremißen anfört. I öfrigt will jag anmärka, att hwad hustrun får mindre, så får mannen mera, och förhållandet jemnas sålunda medelst ingående af äktenskap.

Erik Persson från Gefleborgs Län: De granna målningar, som ej mindre af Utskotten, än här i Ståndet blifwit uppdragne, till förswar för nyhetskrämeriet, hafwa ej förmått rubba min öfwertygelse i förewarande fråga, utan yrkar jag afslag å den föreslagne förändringen. Deß antagande skulle i framtiden föranleda Bonde-Ståndets upplösning och förderf; i alla fall är det för tidigt att tala om förändringar, innan det nya lagförslaget uti öfrige delar femwål kommer under slutlig pröfning.

Häruti instämde Nils Larsson och Anders Jansson från Upsala, Nils Ersson från Gefleborgs Län, m. fl.

Botvid Jonsson: Jag kan icke instämma med dem som önska den föreslagna lagförändringen, emedan jag förutser alla de olägenheter, som deraf skulle följa. I öfrigt förekommer det mig underligt, att man will betaga sönerne deras uråldriga arfsrätt på samma gång, som man åsyftar, att pålägga dem en drygare krigstjenst, medelst bewärings-skyldighetens utsträckande wida utöfwer hwad för närwarande eger rum.

Samuel Jönsson från Calmar och Lars Persson från Westerås Län förenade sig med Botvid Jonsson.

Widare uppläſtes ſkriftliga anföranden:

1:o af Nils Insulin från Stockholms Län:

"Ehuruwäl det ämne, hwarom nu är fråga, af flere kunninge män blifwit från flere och olika ſidor betraktadt, så att mången tilläfwentyrs föreſtäller ſig det derom föga är att ytterligare ſäga, har jag dock, uppmanad af ämnets wigt och obeſtridliga inflytande på wårt Ständs ſjelfſtändighet, trott mig böra ännu widare granſka de principer, detta Betänkande innehåller. Skulle man lyckas att införa likhet i arfs- och giftorätten, så har man också lyckats att fullkomligen upplöſa de grunder, hwarpå ända hittills, under en kedja af ſekler, ja — i mer än ett årtuſende, Swenſka Allmogens ädelborna frihet och ſjelfſtändighet hwilat. Det är kändt, Mine Bröder! att wåra förfäder, ſom icke allenaſt med orubbligt mod och ſtåndaktighet förſwarat foſterjorden mot yttre förtryck och inländſkt wåld, utan äfwen wetat, att åt ſine ättlingar bewara ett fritt och ſjelfſtändigt folks dyrbaraſte rättigheter, med ytterſta ſorgfällighet wakat deröfwer, att fädernejorden måtte inom ſlägterne å manliga ſidan bibehållas; ty den ſom icke egde jordegendom, anſågs icke wara manför ſig. Härigenom, mer än genom något annat, är det ſom Bonde-Ståndet, oaktadt det förtryck, ſom det lidit och ännu lider, förblifwit uti beſittning af ſine fädernehemman och bibehållit ſig ſjelfſtändigt. I de länder, der lagarne icke med lika ſorgfällighet wakat för de fria jordbrukarnes beſtånd, haſwa de fordna odalhemmanen blifwit ſammanſlagne till ſtora egendoms-maßor. Präktiga Herreſäten haſwa intagit Bondbyarnes ſtäl-

len, och de fria, stolta män, som förr brukade sin egen jord, hafwa nedsjunkit till torpare och statfolk eller fattige underlydande hemmansbrukare. Sådane måste, Mine Bröder! följderne också nödwändigt blifwa i Swerige, om wi medgifwa, att wåra jordegendomar emellan söner och döttrar lika sönderstyckas. Flere af dem, som talat för förslaget inom de andre Ständen, hafwa såsom en wälgörande följd häraf prisat, att jorden skulle blifwa rörligare; sådant är dock, enligt min tanke wißt icke önskwärdt. Kapitalerne böra wara rörliga, ej jorden; ty då fästas deß bebyggare ej med samma starka band wid den samma; och den som hyser likgiltighet för sin fädernejord är icke att anse annorlunda, än som han ingen egde. Och likwäl är fosterlandskärleken blott en widare utweckling af kärleken till fädernejorden. Bonde-Ståndet, som i Swerige alltid warit mäktigt, alltid ansett, har sedan 1809 kommit i betydlig befittning af Säteri- och Frälsejorden, — detta wittnar om den gamla arfslagens goda och rättsenliga werkan — men jag är öfwertygad, att, om man antager det nya lagförslaget om arfsrätt emellan syskon och giftorätt emellan makar; så skall om några sekler härefter endast historien tala om detta Bonde-Stånd, som då ej mera finnes, utan här, likasom i många andra länder, förswunnit för mäktiga Herrar. Ytterligheter ligga alltid hwarannan nära, ty då man först sönderdelat ach klyft jorden, skall de mäktige sedermera med större lätthet kunna åtkomma och sammanslå dem i stora jordegods. Man har trott att, genom olikheten i arfs- och giftorätten, wisade man en mißaktning för qwinnan. — Ingenting är mera

orimligt och ogrundadt, än detta. Icke kan man måta aktning och kärlek med Riksdalrar, skillingar och runstycken, eller deß wärde i jord. Icke kan man påstå, att man wärderar eller älskar den hälften så mycket, hwilken man gifwer 5 Rdr, som den, hwilken får 10. Wittnar ej den Nordiska sagan och medeltidens sånger, att qwinnan af mannen erhöll en utmärkt hyllning, fastän han icke tillåt henne, lika med sig, dela jord-ägande-rätten? Hwad skall wäl också qwinnan med förmögenhet eller större arfs- och giftorätt, än den gamla lagen wälbetänkt tilldelat henne? Ämnad för det husliga lifwets stilla werknings-krets, är hon och måste wara utesluten från det offentliga lifwet. Hon är ämnad, icke att med penningar köpa sig en man, utan att genom sina behag, sin sicklighet och sina dygder, fångsla en mans hjerta och med honom oupplösligen här i lifwet förena sina öden. För mannen åter, som icke blott är ämnad att styra Staten, förswara den mot fiender och leda deß upplysning, utan äfwen att föreslå och underhålla sitt hus, äro penningar oumbärliga — de äro att anse såsom nödige häfstånger, wid hans inträdande och ingripande i offentliga lifwets angelägenheter.

Då Lag-Utskottet icke welat, hwad giftorätten widkommer, göra någon skillnad emellan de äktenskap, som redan äro ingångne och dem, som hädanefter kan blifwa det; så har Utskottet ej eller iakttagit den wigtiga lagskipnings-regeln, att ej någon lag bör wara retroaktiv, eller tillbakawerkande. Huru många bedrägliga boskillnadstwister skulle ej inträffa? Huru mycken köld och kallsinnighet emellan makar och syskon

skulle icke häraf uppkomma? Huru många fordringsägare skulle icke, utan sitt förwållande, gå miste om sine fordringar, derigenom att hustrurna, i stället för en tredjedel hittills, undantaga hälften.

Lifligt och innerligt öfwertygad, att deßa lagstiftnings-principer måste till sine följder wara olyckliga för wåra efterkommande, — ja! för wårt fosterlands bestånd, beder jag Eder, Mine Brödtr! att ej gifwa anledning till förebråelser hwarken af oß sjelfwa eller af wåra Committenter, att wi undergräft wårt eget och deras sjelfbestånd! Låtom åt wåra söner, Fäderneslandets stolte förswarare, oinskränkte bewara de rättigheter, wåra fäder, som ett heligt arf, anförtrott åt oß! — Att låttsinnigt och obetänkt antaga en så wigtig förändring, hwars följder må hända få påtänkt och ännu färre inse, kunna wi ej inför wåra samweten, — ej inför efterwerldens dom — förswara. Jag yrkar derföre, att wi må, i likhet med hwad Höglofliga Ridderskapet och Adeln gjort, afslå Betänkandet i sin helhet.

N. Insulin,

från Stockholms Län.

Och 2:o Af Bengt Eriksson från Wermland:

Utom det att jag förenar mig med, ej allenast Medbrodren Anders Danielson, utan med de flere Ledamöter af detta Hederwärda Stånd, hwilka talat för arfsrätt, till lika fördelning syskon emellan, det måtte wara son eller dotter; så får jag för min en-

skildta del, tillägga, att jag anser aldeles stridande mot wår tids anda och upplysning, att det ena barnet, för det Skaparen gifwit det en manlig bildform, skall njuta större rätt till arf efter föräldrar, än det, som blifwit bildadt till qwinna. Jag kan således icke gilla hwad en wärd talare inom Utskottet, Herr Lector Bergqvist, yttrat, att rättwisa icke består i likhet, utan i proportion. Jag anser "likhet" wara det rätta; ty hwilken kan upphäfwa sig till "rättwis proportions"-domare uti en sak af dylik beskaffenhet, som denna? Hwem kan owäldigt säga att qwinnans läge, krafter, behof och billiga rättigheter icke fordra lika anspråk, som mannens? Om hon i medborgerliga samhället icke fullgör sådane skyldigheter, som Herr Lektorn upprepat, så är hennes kall, som god make, mor och matmoder, lika wördnadswärdt; och bör hon derföre njuta lika rätt, som mannen. Hwarföre skulle då denna qwinna, för det hon blifwit född af Bonden, frånkännas en rätt, som de öfrige Ståndens flickebarn tillerkännes? De skäl, som Lektorn härtill uppgifwer, äro i min tanka oriktiga, helst i wåra tider, då äfwen bondesonen kan behöfwa påräkna någon uppfostran, för att utweckla den kraft naturen hos honom nedlagt.

Beträffande farhågan, att hemmansklyfningen igenom en lika arfsrätt skulle befordras, tror jag, att då en lag finnes, som bestämmer den minsta del, hwartill ett hemman kan klyfwas, för att wara hwad man kallar besutet, detta skäl, såsom oriktigt, af sig sjelf förfaller. Jag yrkar alltså, att arf efter föräldrar må emellan son och dotter lika fördelas.

Bengt Eriksson,
från Wermland.

Johan Bengtsson från Wester-Norrland: Wid sista Riksdag wäcktes åfwen fråga, om införande af lika arfsrätt mellan syskon, och jag war då werkligen willrådig, hwilkendera meningen wore den rätta; men sedan jag derefter i ämnet samtalat med kloka män uti hemorten, de der alla ogillat förändringen, så har jag nu hos mig stadgat den öfwertygelse, att Betänkandet får afslås, helst den föreslagne nyheten hwarken är af behofwet påkallad, eller bör komma under pröfning förr, än i sammanhang med hela den nya lagen. Om likhets-principen infördes uti arfsrätten, skulle Swenska odaljorden snart styckas uti obetydliga delar och hwad werkan en sådan klyfning medförer, se wi bland annat af förhållandet i Dalarne.

Anders Mårtensson från Jemtland: Jag anser 1734 års arfslag böra bibehållas, helst icke några tidsförhållanden ännu påkalla förändring deri, samt det i alla fall är billigt, att bondesonen, som måste ut i krig, hwarifrån han tilläfwentyrs återkommer med en arm eller ett ben mindre, för detta äfwentyr, jemte åliggandet att förswara fäderneslandet, njuter större egendomslott, än dottren.

Per Nilsson från Christianstads Län: Jag bifaller Betänkandet, hwilket i min tanka innefattar det mest billiga och lämpliga förslag; ty det kan aldrig wara billigt, att systern, som har större swårighet att försörja sig, skall taga mindre arf, än broder. De widare skälen för min åsigt äro fullständigt utwecklade af Anders Danielson, till hwilken jag hem-

bär min tacksamhet för det omsorgsfulla sätt, hwarpå han framställt ämnet i deß rätta dag.

Lars Larsson från Skaraborgs Län wille ej bifalla Betänkandet, enär rättwisan aldrig kunde medgifwa att man beröfwade sönerne deras urgamla och påräknade arfsrätt.

Anders Andersson från Westerås Län: Jag är ej så lycklig att kunna inse alla de fördelar och den blomstrande tid man wäntar sig af arfslagens förändring. För egen del finner jag, att så länge icke borgerliga skyldigheter och rättigheter äro lika för man och qwinna, bör arfsrätten ej heller wara lika, och, såsom Riksdagsman, skulle jag icke kunna med min röst bidraga till att frånkänna mine Committenter deras 1000-åriga och allt framgent påräknade arfsrätt. Min tanka är derföre att Betänkandet bör afslås.

Sven Jonsson från Jemtland talade likaledes för afslag.

Lars Hansson från Bohus Län hade icke låtit sig öfwertygas utaf hwad som, till förswar för den lika arfsrätten, blifwit anfördt; utan, då den wigtiga stund nu wore för handen att afgöras skulle, antingen Bonde-Ståndet finge fortfara att wara hwad det warit sedan Statens början, eller ock komma att upphöra och gå under, utbad sig Lars Hansson, att till Ståndets behjertande, få uppläsa följande anförande:

Då Höglofl. Lag-Utskottets ifrågawarande Betänkande N:o 168, hwarigenom Utskottet ansett alla de flerfaldiga anmärkningar, som emot Utskottets förra Betänkande N:o 122, om förändring af nuwarande stadganden om giftorätt och arfsrätt, blifwit gjorde, wara beswarade; icke, efter min omdöme, innefattar den ringaste wederläggning af Betänkandets förkastlighet; är det, med ändring häraf och under åberopande af mina, wid återremißen i ämnet afgifna yttranden, jag anhåller om Hederwärda Ståndets widare uppmärksamhet å denna sak, som kanske af många torde nog lätt betraktas, ehuru den, efter min oförgripliga tanka, går till, och, i händelse af framgång, förtorkar och uppfräter sjelfwa roten af Bonde-Ståndets sjelfbestånd. Utskottet fortfar i påståendet, att förslaget hwilar på rättsgrunder; men det är i grund oriktigt, ty hwilkens rätt hwilar på annat, än uppfyllandet af skyldigheter? Hafwa båda könen lika skyldigheter och äga de lika förmåga att de samma uppfylla? då är principen riktig; men i annat fall håller den icke prof. Jag behöfwer wäl icke många skäl för att ådagalägga motsatsen; ty igenom sjelfwa naturens lagar är qwinnan oförmögen att uppfylla mannens skyldigheter och bära hans bördor; hwarmedelst hon ock derifrån är befriad. Utan att upprepa den nog kända och ojemnförliga skilnaden emellan mannens och qwinnans förmåga att wara jordbrukare, får jag endast nämna, att ehuru nyhetsläror dagligen predikas, lärer den tiden ännu wara sjerran, då den jemnlikhetsläran antages, att qwinnan, lika med mannen, får begagnas i alla offentliga wärf och blifwa hans målsman. Jag kan icke gilla denna libe-

rala jemnlikhetslåra, så mycket mindre som den är stridande twertemot Försynens skickelse och Naturens egna lagar, samt således är owerkställbar. Man har, till befrämjande af denna lära, bland annat, anfört, att ju mera man delar förmögenheten i ett land, desto mer beredes landets framgång; jag frågar till och med de kunnige i landets finansärenden, huru landet skulle bestå, om all egendom delades lika? Just denna olikhet är wilkoret för det helas bestånd. Man har ock åberopat den lika arfsrätten i Wärends Härad i Småland, men bör hela lagen förstöras för undantagens skuld? Deßutom har deß representanter sagt oß, att tillståndet der just icke är det bästa; — för öfrigt och på sätt jag förut haft åran nämna, så har man af nutidens qwinnor alldeles inga krigsbragder att wänta, ty om de ock ägde både Judits och Blåndas mod och list, så är detta egenskaper, dem närwarande tid icke gilla. Ingen kan bestrida, att ju den lika arfsrätten, som oftast, skulle betaga sönerne förmågan att lösa sine systrars lott, och att detta ännu mera skulle befrämja klyfning af hemman, än författningarne nu tillåta; och denna klyfning, som allaredan är för wida utsträckt, skulle owilkorligen förstöra Bondens besutenhet. Om t. ex. en åbo äger $\frac{1}{8}$:dels hemman, hwilket efter hans död skulle delas emellan 4 eller 6 barn — så lärer hwar och en finna, att hwarje del ej kan innehålla, hwad som i ordets egentliga bemärkelse menas med besutenhet, hwartill oftast och i många trakter hela $\frac{1}{8}$:delen är allt för ringa. Fråga måste således uppstå, att en af syskonen bör äga hemmansdelen, som alltså kom att wärde och lösen åsättas; enär nu syskonen skulle

ärfwa lika, blefwe följden den, att den som lät locka sig att öfwertaga hemmansdelen, wore urståndsatt att utgifwa lösningssumman. Det wore då således på, hwad man säger, endast ett rikt giftermål, jordinnehafwaren skulle bygga hela sitt hopp, nå wäl: jag lyckönskar den lycksökande; men knappt torde han kunna pretendera mera, än han sjelf äger, och skulle det lyckas någon, fruktar jag utgången, ty en sådan lycka strider rakt emot mannens lynne, förtjenst och wärdighet; ty det är mannens owilkorliga pligt att försörja sin hustru, men icke twertom, och ett tungt lif måtte den framlefwa, som nödgas bygga sitt framtida wäl på hoppet att erhålla en rik hustru.

Ja! man må nu inwända hwad man will, så blifwer följden af lagförändringen den, att antingen går jorden helt och hållet ur familjernes händer på mansfidan, eller ock kommer den att ännu mera lida af skuldsättning, hwartill utwägar ock beredas, och då utgången slutligen blifwer densamma, eller att sönerne blifwa döttrarnes eller sina systrars tjenare, sedan de först på sina föräldrars jord nedlagt sine bästa arbetskrafter, och derefter, enligt gällande stadgar, med twång — ty med wilja kan det efter denna lagförändring icke, som hittills, ske — förswarat den jord, de icke blifwa wärdige att äga. Qwinnokönet förmår icke bruka jorden, och mankönet wilja det då icke, mißbelåtenhet och mißnöje infinner sig hos alla, och hela samhällskraften skulle således innan ganska kort tid i grund förswagas, och af det formgamla, ännu lefwande begreppet om odalman eller bonde, allenast den döda bokstafwen på historiens blad återstå.

Sluteligen lår det wara anmärkningswärdt, att Utskottet stadgat, att denna lagförändring skulle åga en retroaktiv werkan, det likwål andra lagförändringar aldrig haft eller möjligen kunna hafwa, utan att strida emot allt förnuft och all rättslåra. Icke låra de, som för flere år tillbaka för brott blifwit dömde och bestraffade, för samma brott å nyo kunna anklagas och dömas efter de högre straffbestämmelser, som tillåfwentyrs denna Riksdag blifwa stadgade, åfwensom de lika litet, i motsatt fall låra njuta någon ersättning, och lika litet låra alla domar i civile mål kunna ändras efter en förändrad lagbestämmelse, ty då skulle dåde lag och dom wara utan betydelse. Utskottet säger, att wid de fleste åktenskaps ingående, har något aftal om giftorätt icke ägt rum; men månne icke wår gamla lag häruti år tydlig och klar, och månne den icke, så wäl i detta som allt annat, får tjena till en regel och efterrättelse, samt anses som ett giltigt kontrakt för dem, som under samma lags tillwaro kontraherade.

Jag will nu icke långre trötta Eder härmed, ty jag erkänner min oförmögenhet att kunna måla denna tafla med de färgor, den rätteligen borde, för att kunna göra sin högst nödiga effekt! Jag anhåller endast, att Hederwärda Bröderne wille något närmare begrunda sakens wigt och besinna, att det år just på ifrågawarande gamla lagbud, som wårt samhälles bestånd år bygdt, haft sin framgång och trefnad, och på hwilket deß framtida bestånd ännu beror; besinna, att det icke år någonting annat än den nya, liberala,

onaturliga

onaturliga och owerkställbara jemnlikhetsandan, som påkallat denna lagförändring. Jag yrkar emedlertid afslag å så wäl detta, som Lag-Utskottets förra Betänkande N:o 122, i hela deß widd.

Lars Hansson,
från Bohus Län.

Med Lars Hansson förenade sig Johan Erik Jansson från Wermland, Johannes Johansson och Olaus Svensson från Bohus Län samt Erik Olsson från Örebro Län m. fl.

Olof Olsson från Wermland förenade sig med Johan Bengtsson.

Anders Nilsson från Skåne: Redan wid förra Riksdagen war jag för antagandet af den lika arfsrätten, och derwid förbliswer jag också denna gång. Många hafwa sagt, att tiden icke wore inne för den föreslagne förändringen, men förhållandet är alldeles motsatt. Tiden är långesedan inne, såsom bewis hwarpå må tjena den erfarenhet, att numera endast få ställen finnas, der ej bror och syster taga lika lott i arf, ehuru det sker på sätt och wis med orätt, i afseende på den gällande lagen. Insulin har å sin sida wäl utwecklat den motsatta åsigten, men ett af hans skäl, eller att män och qwinnor icke äro likformiga till alla delar, lärer wäl förut wara så allmänt bekant, att det icke behöft åberopas.

Johannes Andersson från Upsala Län: Jag finner icke någon brådska eller twång, som bör föranleda oß, att nu antaga Utskottets förslag. Den tillstyrkte lagförändringen är jemwäl upptagen uti det nya lagförslaget, och då den lyckliga dag inträffar, att detsamma bifalles, få wi wäl åfwen godkänna den nya arfsläran; men i närwarande stund skulle ett sådant godkännande wara alldeles förhastadt. Betänkandet bör derföre afslås.

Anders Johansson från Upsala Län: Då Utskottets förslag skulle komma att i tillämpningen medföra en mängd af olägenheter, hwilka nu ej ens kunna förutses, så yrkar åfwen jag afslag.

Daniel Danielsson från Örebro Län wille likaledes, att 1734 års arfslag skulle bibehållas, helst den föreslagne förändringen deraf skulle werka till en sådan rubbning uti äganderätten, att i följd deraf Bonde-Ståndet komme att småningom gå ut och förswinna.

Olof Olofsson från Östergöthland: Ehuru det beror på Kongl. Maj:t, tillika med Ståndernes pluraliteter, att förändra wår gamla arfsrätt, kan jag dock, såsom Representant, icke anse mig befogad, att bifalla ett förslag af så menlig inflytelse i mine Committenters rätt. I alla fall torde hela frågan böra uppskjutas till granskning, i sammanhang med den nya lagen, och må wi emedlertid afslå förewarande Betänkande.

Erik Ersson från Stockholms Län yttrade sig åfwen emot förändringen, hwilken han ansåg skola medföra en wådlig omskakning uti äganderätten samt en rubbning uti helgden af laga fång.

Anders Pålsson från Jönköpings Län förenade sig med Anders Danielson, samt uppläste ett eget anförande, så lydande:

Med all aktning för mine Ståndsbröders öfwertygelse, förundrar det mig likwäl, att man med så mycken ifwer bestrider den af Utskottet föreslagne lika arfsrätten. Mig tyckes, att några föräldrar icke kunna finnas, hwilka unna det ena barnet bättre fördel, än det andra, åfwen som det synes mig, att några anledningar icke kunna uppletas, hwarföre Preste- och Borgarebarn skola taga arf efter annan grund, än Frälsemans och Bondes son. Bonde-son är, i min tanka bättre lottad än dottren, ty hela werlden står honom öppen att försöka sin lycka, då deremot dottren är mera bunden wid fädernehuset eller åtminstone fädernebygden; — han åtnjuter åfwen, såsom tjenstehjon, 3 till 4 gånger större lön; och hwad deras uppoffring för föräldrar eller Staten angår; så ligger det i sakens natur, att mannen, såsom den starkaste, åligger så wäl det arbete som fordrar styrkan, som skyldigheten att förswara hus och hem. Qwinnans tid är lika upptagen af arbete, och om det synes wara af lindrigare beskaffenhet, så är det, i förhållande till hennes natur, dock kanske mången gång wida beswärligare. Skulle den lika arfsrätten wara så wådlig, som den här will framställas, så får jag

förklara, att det synes mig ganska besynnerligt, att under 5 à 6 hundra år intet försök wid någon Riksdag gjorts af de 5 Häraderne i Kronobergs Län, att få ändrad deras ännu gällande lag om lika arfsrätt. Medbrodren Heurlin kan bäst intygar hwilken fredlig lefnad barn och föräldrar emellan i deße Härader föres, att intet hat eller afund syskon emellan der existerar, utan att allt är lugnt och fredligt. Om Hederwärda Ståndet bifaller Utskottets Betänkande, tror jag en god sak wara tillgjord; och skall det icke, såsom en del Hederwärda Medbröder, wid återremißen, förmenade, blifwa swårare, än nu, för en son, att tillösa sig fädernejorden; ty ett giftermål, hwilket derwid merendels påräknas, bibringar honom, efter arfslagens förändring, mera gods med hustrun, än han eljest erhållit. En sådan utwäg, att genom giftermål förbättra sitt öde, står icke för dottren lika öppen, ty hon måste afbida, att någon wäljer henne. Skulle så hända, att son, genom flit och ett skickligt uppförande, gjort sig förtjent, framför de andra barnen, af föräldrarnes wälwilja, så blefwe det i alla fall tillfälle, att, genom testamente eller annorledes, lemna honom belöning derför. Således, för min del, yrkar jag bifall till Utskottets Betänkande.

A. Pålsson,
från Jönköpings Län.

Tufve Månsson från Malmöhus Län: Jemte det jag instämmer uti Anders Danielsons anförande, måste jag tillkännagifwa min förundran deröfwer, att den ifrågawarande, så billiga och naturliga förändrin-

gen möter så mycket motstånd. Nästan hwarje Bonde will, för sin egen del, göra sina barn lika arfsberättigade, men då det kommer an på att stifta en allmän lag i detta afseende, så arbeta många deremot.

Anders Andersson från Skaraborgs Län: Till undwikande af onödig widlyftighet, will jag endast tillkännagifwa, att jag, wid den votering, som i saken inträffar, kommer att rösta för bifall till Betänkandet.

Petter Jönsson från Jönköpings Län: Jag finner ej skäl för bifall till Utskottets förslag. Man har sagt, att det samma wore af rättwisa och billighet högeligen påkalladt; men för min del anser jag rättwisan icke bestå uti owilkorlig likhet, utan i en lämplig proportion och det är bekant, att mannens och qwinnans skyldigheter i samhället äro i flere afseenden olika. En särskild betänklighet har förnemligast inwerkat på min åsigt af denna sak. Wid innewarande Riksdag har nemligen fråga blifwit wäckt, om indragning utaf halfwa wår indelta Armé samt Bewärings-manskapets insättande till aktiv tjenstgöring, i stället för den indragne styrkan. Denna framställning har wäl icke wunnit bifall men af åtskillige omständigheter, tror jag mig kunna antaga, att den åfwen wid en annan Riksdag förnyas, möjligen med bättre framgång. Under sådane förhållanden, anser jag aldraminst tiden wara inne, att minska sönernes arfsrätt. Den bewäringsyngling, som nu will lega annan karl för sig, måste redan widkännas en högst betydlig utgift, och om bewärings-skyldigheten utsträcktes på samma gång, som arfsrätten in-

skränktes, skulle sönernas arfslotter oftast aldeles medtagas utaf nyßnämnde lega, hwars belopp är den säkraste mättstocken för uppskattandet af beswärligheten utaf sjelfwa bewärings-åliggandet. Utskottets tillstyrkande, att förändringen uti giftorätten skulle werka retroaktivt, eller i afseeende på redan ingångne äktenskap, synes mig innefatta en uppenbar orättwisa; ty mannen, som wid giftermåls-afhandlingens ingående påräknat andel i boet efter då warande lagens stadganden, skulle sålunda på en gång beröfwas sin lagliga rätt, åtminstone i den gemensamma egendomen, då han wid hustruns död endast bekomme hälften, i stället för twåtredjedelar. I sjelfwa grunden will jag ej påstå att hälften-principen är så wädlig, som man föreställt sig; men den bör aldrig werka retroaktivt, och deßutom anser jag frågan icke utan förhastande kunna afgöras förr, än wid en kommande Riksdag, då Ständerne blifwa i tillfälle, att gransa lagförslaget i deß helhet, samt att erfara, huruwida det werkligen kommer å bane, att införlifwa bewäringen med den stående arméen, till fyllande af den personal, som kan komma att af den sednare styrkan indragas.

Sven Heurlin från Kronobergs Län: Af Anders Pålsson uppfordrad att yttra mig rörande förhållandet uti det så kallade Wärends-landet af min hemort, får jag på heder och samwete försäkra, att, om mine Committenter skulle erbjudas, att få deras arfsrätt åter förändrad till likhet med den allmänna, skulle de dertill swara Nej och säga: "Ware långt ifrån oß, att wilja göra wåra barn eller syskon en sådan orätt. Wi äro högeligen belåtne med wår

arfslag och likasom skratte åt en annan". Att den lika arfsrätten skulle föranleda till en öfwerdrifwen jordstyckning, wederlägges åfwen af erfarenheten inom Wärendslandet, der förhållandet i denna del är alldeles motsatt. Slutligen får jag frambära min wördnadsfulla tacksägelse till Medbrodern Insulin, för det han wid detta tillfälle welat icke ofreda Wärendsqwinnornas urgamla rättigheter.

Johannes Andersson från Jönköpings Län: Enligt nu gällande lag, är qwinnokönet alltför wanlottadt i fråga om arf; och jag tillstyrker derföre Utskottets förslag. Den wåda, Insulin framställt af en för långt drifwen egendomsstyckning, kan jag ej befara, ty bättre och rättwisare är det onekligen, att en hwar bekommer litet, än att en får allt, och det wore wäl icke så lämpligt, om man, till undwikande af lotternes styckning, skulle göra döttrarne urarfwa, och twinga dem att slutligen söka deras försörjning på Spinnhuset.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Ingen hafwer någonsin hatat sitt eget kött, säger skriften, och jag har hittills trott, att ej heller någon skulle hata sin egen belägenhet, eller den hwarifrån han är kommen. Det har derföre högeligen förwånat mig, att höra den lika arfs- och giftorätten bestridas utaf Insulin, hwilken, född af prest-slägt, sjelf tagit arf efter den lag, hwars allmänna införande han klandrar. Deßutom har jag anledning att förmoda, det den wärde Ledamoten icke infört större egendom i boet, än hans hustru å sin sida medbragt. Hon har i öf-

öfrigt med framgång skött om Insulin, åfwensom hans hus, under det wigtigare wårf hindrat honom, att sjelf dermed taga omedelbar befattning och tillsyn. Jag hade derföre föreställt mig, att Insulin, wid hugkomsten häraf samt af alla de beqwåma stunder, hwarföre han haft sin hustru att tacka, bordt hafwa med tillfredsställelse omfattat ett tillfälle, att försäkra hustrun om halfwa lotten i boet wid Insulins, will Gud sent inträffande, bortgång ur tiden. Så mycket om Insulin; nu till saken. Uti första Betänkandet har Utskottet temligen wäl utredt upphofwet och grunden till den olika arfsrätten mellan Odalbondens söner och döttrar, hwarföre jag ej will tala derom. Hwad åter angår den yttrade farhågan, att arfsförändringen skulle komma att rubba Bonde-Ståndets allmänna wälfärd, medelst upphörandet af all sjelfständighet uti egendoms besittning, så anser jag densamma wara öfwerdrifwen. Erfarenheten har deremot wisat, att den olika arfstägten icke innebär någon säkerhet för fastigheternas bibehållande i sönernes hand. Sjelf har jag warit utredningsman i flere sterbhus, der systern tagit hälften mot bröderne, hwarefter händt att hon blifwit gift med en man, hwilken, hushållssammare än de sednare, slutat med att inlösa hela den arffallna egendomen; och har sålunda i deßa fall intet utaf odalrätten gått bort från slägten; ty att systern, sedan hon är gift, icke mera bär fädernenamnet, gör icke något till sjelfwa saken. Äfwen ibland oß torde det finnas många, som icke ärft egen förmögenhet, utan kommit till wälstånd genom deras hustrus ärfda tillgångar; men derföre äro de icke ämre ledamöter i samhället, eller lära de, som man

säger, wilja ställa sin påse wid dörren. Wid ett sådant förhållande synes det mig, som hela frågan icke wore stor att twista om; ty bland den jordbrukande klaßen kan mannen icke wara utan biträde af en hustru, och giftermålen bereda en sådan wexelwerkan och omsyttning af förmögenheten, att förhållandet blir ungefär detsamma, ehwad arfsrätten är olika eller lika för begge könen. I sednare händelsen, är nemligen tydligt, att mannen uti hustrnns ökade lott får en ersättning för minskningen uti sin egen. Så betraktar jag saken, men jag är dock icke fullt ense med mig sjelf, huruwida det i närwarande stund wore lämpligt, att antaga förändringen i lagen om arf och giftorätt. Serdeles befarar jag, att den retroaktiva giltigheten af förslaget uti sednare delen skulle möta motstånd uti den allmänna opinionen. På det att folket och opionen må få ytterligare rådrum, att i denna wigtiga fråga stadga deras öfwertygelse, anser jag bäst, att med afgörandet deraf uppskjutes till den nya lagens antagande; och anhåller jag att denna min mening måtte framställas såsom kontraproposition.

Johan Jacob Rutberg: Jag tycker mig se, att saken kommer att här afgöras likasom wid ett wanligt arfskifte, derwid den ena parten har så mycket lättare att taga för sig, som den, hwilken frågan egentligen rörer, är frånwarande och urståndsatt att bewaka sin rätt. För egen del, får jag dock åberopa hwad jag wid flere föregående tillfällen uti förewarande ämne anfört, och instämmer jag i öfrigt uti Anders Danielsons yttrande.

Anders Nilsson från Östergöthland: Hwad mig sjelf beträffar, så skulle jag måhända icke tweka att lemna bifall till den föreslagne förändringen; men, då jag betänker mine Committenters derunder beroende rätt samt deras lagliga anspråk på bibehållandet af uråldriga, och wid hwarjehanda aftal förutsatte förmåner, kan jag ej bifalla Betänkandet.

Lars Olsson från Örebro Län: Äfwen jag yrkar afslag, helst jag, såsom landtman och Nämndeman, haft tillfälle att öfwertyga mig derom, att den nuwarande olikheten i arfsrätten ingalunda medförer de olägenheter man welat afmåla. Deßutom böra wi betänka, att den tid kan komma, då bondesonen måste gå ut mot fienden, och det wore då illa, att göra dem blottställde och nedslagne, medelst inskränkning uti deras lagliga anspråk.

Nils Månsson från Malmöhus Län: Wid sista Riksdagen yttrade jag den önskan, att mina barn måtte lika dela arfwet efter mig, såsom jag och mina syskon det gjorde efter wåra föräldrar. För införandet af förändringen uti den allmänna arfs- och giftorätts-lagen hyser jag dock en hemlig farhåga. För det första kan det ej nekas, att hwarje Riksdagsman, ehurn representerande folket i det hela, likwäl är förbunden att göra afseende å sine egne Committenters instruktioner och postulationer. Några sådane har jag wäl, rörande förewarande fråga, icke fått emottaga; men jag känner dock tillräcklig det allmänna tänkesättet i min hemort, för att öfwertyga mig, att af mina walmän icke en bland 10 skulle hafwa yttrat

sig för den föreslagna förändringen, helst då den komme att medföra en retroaktiv werkan. Widare kan det anmärkas, att Utskottet gått alltför liberalt till wåga, då det öfwerskridit hälften-principen till qwinnans fördel, medelst bibehållande af morgongåfwa i wißa fall, utan att lemna mannen någon deremot swarande ersättning. Deßutom få karlarne draga dubbel kapitations-afgift och personel bewillning, hwarigenom de, mera än qwinnan, skatta till samhällets behof och försvar, oberäknadt den werkliga krigstjenstens omkostnader och beswärligheter. Den, som will gynna sina barn lika, kan i de fleste fall winna sin affigt, medelst testamente och andra afhandlingar. På alla deßa skäl, hwaribland främst afseendet å mine Committenters rätt och tänkesätt, kan jag ej nu lemna bifall till Utskottets förslag, utan begär afslag derå, på det att frågan må hwila till nästa Riksdag. Derförinnan skall det nya lagförslaget å nyo utgifwas till Allmänhetens kännedom, och folket får under tiden rådrum, att än widare betänka sig och uttala sin opinion uti förewarande ämne, hwilket för större delen af Nationen är utaf en oberäknelig wigt.

Med Nils Månsson förenade sig Erik Svanberg från Wester-Norrland, Anders Normark från Westerbotten, Erik Nilsson från Jemtland och Petter Ekbom från Skaraborgs Län.

Johan Bengtsson från Wester-Norrland: Anders Pålsson har åberopat, att Preste- och Borgarebarn ärfwa lika; men detta wisar just klokheten hos 1734 års lagstiftare, ty wid betraktande af den kost-

sammare uppfostran, som wanligen lemnas söner utaf nyßnämnde 2:ne medborgareklaßer, synes billigheten fordra, att deras arfsrätt i förhållande derefter jemkas. Hwad åter angår Bondesöner, så bör man på allt sätt söka att åt dem bibehålla fädernejorden, annars skulle de snart taga sin hand derifrån. För icke så långt tillbaka pålade wi wåra söner en dryg bewårningsskyldighet, hwars ån widare utsträckning jemwäl i sednare tider warit i fråga. Är det wäl då rådligt och billigt, att rusa till och antaga en förändring, som skulle så betydligt nedsätta sönernes belägenhet? Hos mig klagas åtminstone icke öfwer nuwarande arfslag, och jag, likasom Heurlin nyß tackat Insulin för det han icke antastat Wärendsrätten, utbeder mig, att wi i det öfriga landet måtte få bibehålla wår gamla arfsrätt oantastad.

Per Henriksson från Norrbotten yrkade afslag, helst han icke af sine Committenter erhållit uppdrag att bifalla förändringen i arfsrätten, utan fastmera wore öfwertygad, att han icke blefwe wälkommen hem, om han med sin röst medwerkade till ett sådant beslut.

Discußionen war nu slutad; och då votering begärdes, så anställdes i wanlig ordning omröstning öfwer följande behörigen justerade och anslagne Voteringsproposition:

"Bifaller Ståndet första Alternativet af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 122, rörande lika arfs- och giftorätt, med de i Utlåtandet N:o 168 föreslagne ändringar?

Den, som det will, voterar Ja;

Den, som det icke will, röstar Nej;

Winner Nej, så har Ståndet till alla delar afslagit bägge förutnämnde Utlåtanden."

Omröstningen utföll med 34 Ja emot 55 Nej; och hade Ståndet sålunda till alla delar afslagit Lag-Utskottets Utlåtanden N:s 122 och 168.

Emot detta beslut reserverade sig Rutberg, Brissman, Heurlin, Bengt Eriksson från Wermland, Tufve Månsson och Per Nilsson från Skåne, Nils Magnusson från Calmar Län, Anders Nilsson från Malmöhus Län, Petter Persson och Anders Pålsson från Jönköpings Län samt Anders Svensson från Halland.

Då nu till förnyad handläggning föredrogs Lag-Utskottets, den 4 och den 13 December på bordet lagde, Betänkande N:o 165, i anledning af så wäl Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående ändring i 5 Cap. 1 §. Mißgernings-Balken, som ock de i sammanhang dermed wäckte motioner, upplästes till en början nedanstående, utaf Johan Bengtsson från Wester-Norrlands Län ingifna, skriftliga anförande:

Jag godkänner, för min del, Lag-Utskottets nu föredragne Betänkande N:o 165, då Lag-Utskottet genom detsamma, med ogillande af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om upphäfwande af dödsstraffet

för det ifrågawarande fallet, hwarpå jag, för min del, icke heller skulle hafwa ingått, på grund af enskilta motioner, som i öfrigt rättwisligen blifwit förkastade, föreslagit sådane modifikationer i bestraffningen, att, wid öfwertrådelser af mindre elakartad beskaffenhet, icke owilkorligen måste tillämpas dödsstraff, utan hwarje förbrytelse kan, såsom i all brottmålslagstiftning bör äga rum, beläggas med answar, i förhållande till gerningens mer och mindre swåra eller illasinnade egenskap. — Will man bibehålla 5 Cap. 1 §. Mißgerningsbalken oförändrad; så bibehåller man med detsamma ett fritt fält för belackaren och äreskändaren, att kunna oförsynt och strafflöst i tal och skrift angripa och smäda regerande Konungen, Hans Gemål och Thronföljaren; — föremål, så dyrbara för wårt samhällsskick, att man torde draga i betänkande att uttala, att det kan wara meningen med lagstadgandets oförändrade bibehållande. Hwarje högre och lägre Embetsman, stående alla under Konungens lydnad, och hwarje enskild medlem i samhället äro af lagen skyddade till sine personer och gerningar. För ilsna utfall i tal och skrift emot dem kunna, efter nu gällande lagar, de brottslige dömas till afbön, till förlust af äran, till spö, till fångelse på fästning och till landsflyckt, hwarpå wår tid ådagalagt exempel; och jag frågar, utan annan impuls, än intrycket af min egen rättskänsla, och min innerliga kärlek för Samhällets bestånd och lugn, hwilkas wårdare Konungen, i första rummet är; om det wore rättsenligt, om det wore ädelt och om det wore klokt handlat, att sätta Konungen utur tillfälle att kunna bestraffa werkliga brottslingar, som på sådant sätt

emot Honom, Hans Gemål och Thronföljaren sig förgå? — Man inwänder häremot, att Konungen, i sådant fall, äger att tillämpa dödsstraffet, eller ock att af Nåd göra mildring deruti; men om, som wäl kan blifwa fallet, gerningen någon gång, eller i rätt swåra fall, skulle fordra werkställighet af dödsstraffet; så inträffar dock understundom sådane händelser, då werkställigheten af detta straff skulle blifwa en barbarism, sårа menskligheten samt twinga Regenten, att antingen göra uppoffring af ett ädelt, känsligt och högsint tänkesätt, eller gifwa till spillo sitt eget anseende och sin egen aktning; — elementer, som äro alldeles oskiljaktige från hans egenskap af Folkets högste Chef och upprätthållaren af deß sjelfbestånd, deß frihet och deß wärdighet. Att åter af Nåd ålägga en lindrigare bestraffning, än dödsstraffet, och lämpa den efter omständigheterna wid sjelfwa gerningen, låter sig sägas, men icke werkställas, då Grundlagen tillåter den brottslige att wägra emottaga den honom erbjudna nåden, och således lemna belackaren en öppen utwäg, att, med förutseende och beräkning af Konungens mildhet och ömsinta hjerta, fortfara på sin bana samt uppmuntra och locka andra, att följa hans, af alla rättsinnade medborgare, med skål föraktade exempel.

Med åberopande i öfrigt af det, utaf Lag-Utskottet uttalade, motiv, att detta lagrums förändring otwifwelaktigt påkallas, så framt man icke will förswara den orimligh ten, att lagstiftaren må, i något fall, med afsigt, utsätta ett straff, så beskaffadt, att det icke skall kunna tillämpas, utan att sårа den allmänna känslan af menskligheet och rätt, yrkar jag,

att Utskottets Betänkande i sin helhet må bifallas, öfwertygad derom, att denna åsigt är djupt fästad i lynnet hos maßan af det Swenska folket, som will se sitt fortskridande på sjelständighetens, frihetens samt den allmänna bildningens och upplysningens bana, utmärkas af wett och icke af owett; och fruktar jag, för min del, icke något mißbruk i tillämpningen af de olika bestraffningsgraderne, då ett sådant mißbruk wore, att ådraga sig förhatlighet hos Nationen, som Regenten, framför hwar och en annan samt med afseende just på hans egen ståndpunkt i Samhället, måste wara mån om att söka undwika. I öfrigt må wäl icke kunna bestridas riktigheten af den sats, att den, som syndar, också förtjenar straff.

Johan Bengtsson,
från Wester-Norrland.

Häruti instämde vice Talmannen Jon Jonsson, Nils Larsson från Upsala Län, Olof Månsson från Blekinge, Lars Olsson, Erik Hansson, Daniel Danielsson och Erik Olsson från Örebro Län, Olof Olsson från Wermland, Anders Mårtensson och Sven Jonsson från Jemtland, Nils Ersson från Gefleborgs Län, Erik Svanberg från Wester-Norrland, Nils Insulin och Johan Petter Jansson från Stockholms Län, m. fl.

Anders Danielson från Elfsborgs Län utlät sig skrifteligen: Wid återremißen af den Kongl. Propositionen, har jag i detta ämne redan yttrat mina tänkesätt,

tänkesätt, och det wore således att mißbrnka Ståndets uppmärksamhet, om jag nu skulle ingå i en ny närmare granskning af de skäl för afslag till den Kongl. Propositionen, som Ståndet i deras allmänlighet tyckes gilla. Men Utskottet har icke stadnat wid ett sådant öppet afslag till ett lagförslag, som onekligen icke står tillsammans med wåra öfrige brottmålslagar, wår i wißa fall egna Constitutionella Statsförfattning och wåra Nationella begrepp om Konung, Regering och politisk yttranderätt. Utskottet har framträdt, så att säga, sjelf motionär, oaktadt Grundlagen dertill icke berättigar det, och detta fordrar en tillrättawisning, som lyckligtwis icke denna gång behöfwer wandra den anbefallda omwägen genom en återremiß, utan på en raskare wäg nu torde kunna winnas, genom ett ljudeligt afslag å detta Betänkande. Mine Bröder! jag behöfwer säkert icke mera, än fästa Eder uppmärkamhet uppå den, för wår tid opaßande, hårdheten af dödsstraff för yttranden. Afskaffandet af detta straff, om wår brottmåls-lagstiftning nu kunde, som den borde, på ett lämpligt sätt förändras, blefwe säkert ett det första föremålet för öfwerläggningarne, i de fall, då, efter gammalt bruk, lif bordt gälla för lif; och huru orimligare är det icke då, att wi nu skulle bestämma det för en handling, som wåra samhälls-inrättringar göra till en fåfäng och oftast med föraktet eller medlidandet åskådad öfwerdrift och oförsigtighet; men som hwarken för det allmänna, eller för den Höga Personligheten sjelf, kan wara af fara, eller ens något betyda. — I det obestämda förhållande, hwari nu allting befinner sig,

och i den lungna och lyckliga belägenhet, att inga wådor för wårt inre lugn kunna eller böra befaras; i medwetandet af den benägenhet, Nationen hyser för laglydnad och anständig uppmärksamhet för öfwerheten, anser jag icke det ringaste behof af en förändrad lag, som skulle ingifwa Nationen en allmän fruktan för att ens nämna fädrens kära ord: "Konungen"; och som skulle befria Konungen från den högre pligten, att sätta mera wärde på Land och Folk, än på sin Egen höga personlighet. Jag afslår Betänkandet, och jag förmodar att detta Stånd, hållre än att öppna ett nu knappast öfwerskådligt fält åt oförsigtigheten, angifwelser, förföljelser, helldre än att framkalla wåra fästningars befolkande med Högmåls-förbrytare, skall förena sig i ett sådant afslag, eller, i fall detta nu ej kan ske, Betänkandet må återremitteras."

Anders Andersson från Skaraborgs Län anförde likaledes skriftligen: "Jag kan ej underlåta att uttrycka min förundran öfwer det besynnerliga i formen af Utskottets handlingssätt. Utskottet eger ingen motionsrätt i lagfrågor, och likwäl framkommer Utskottet med ett förslag till förändring, som icke i Ständen blifwit motioneradt; sedan Utskottet förklarat sig icke kunua tillstyrka Riks-Ständen, att, utan förändring, antaga Konungens proposition. Detta förfarande är i min tanka alldeles olagligt, i ty det war blott fråga om denna proposition och icke om partiella förslager till ändring i Mißgernings-Balken. Hwad sjelfwa ämnet angår, är opinionen derom så stadgad, att jag icke behöfwer stort yttra mig derom.

Jag kan icke föreställa mig, att Ståndet skulle kunna förlika sig med den orimliga hårdhet, att wi i wår tid skulle bestämma lifsstraff för yttranden i tal och skrift; då likwäl, på sätt wisadt är, hwarje förändring i det närwarande lagstadgandet, fordrar en eller flere andra förändringar i några andra afseenden inom Mißgernings-Balkens område; så är det bäst att låta det äldriga stadgandet qwarstå. Det har, genom upplysningens allmänna rigtning och den högsinnade, ädelmodiga, tolkning, som framfarne Store och Ädle Konungar gifwit åt det samma, då någon förwillelse: ty hwad annat kan wäl ett yttrande af ifrågawarande art innebära? egt rum; nu mer blifwit så oskadligt, men är i alla fall alltid så afwikande, att förändringen deri icke är af sådan wigt, att premißen för hela Brottmålslagens uppställning bör rubbas. Jag anhåller derför om afslag å Betänkandet."

Med Anders Andersson förenade sig Petter Persson från Jönköpings Län och Carl Gabrielsson från Östergöthland.

Sven Heurlin från Kronobergs Län: Wid remißen af Kongl. Maj:ts ifrågakomne Nådiga Proposition, yttrade jag min åsigt af ämnet; och får jag åberopa hwad jag då anförde. Nu will jag endast till hwarje rättänkandes bedömande hemställa, huruwida det icke är bättre, att en olycklig mißter sitt hufwud, än att 1000:detals medborgare skola kunna inspärras i fängelse på längre tid för obetänkta och förhastade utlåtanden. Ware åtminstone långt ifrån mig att bifalla en lagförändring, hwarigenom Swen-

ska Folket skulle försättas i likhet med de Saduceer, på hwilka, enligt skriftens ord, munnen tillstoppades. Det har i öfrigt förefallit mig besynnerligt och förwånande, att Lag-Utskottet, ehuru afstyrkande bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, på eget bewåg, företagit sig att framställa förslag till en godtycklig lagbestämmelse, wid hwars tillämpande det skulle bero på Domarens godtsinnande att bestämma straffet till halshuggning eller ock till fängelse från 2 till 10 år. Utskottets berörde förfarande innefattar ett hittills owanligt exempel, hwilket endast torde kunna jemnföras med Constitutions-Utskottets, wid denna Riksdag iakttagne, förhandlingssätt. På grund af hwad jag, så wäl nu, som åfwen tillförene, i denna sak yttrat, begär jag afslag å Betänkandet.

Wid hwad sålunda af Anders Danielson och Heurlin blifwit anfördt, angående sjelfwa befogenheten af den framställning, Utskottet, med frånträdande af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, till Rikets Stånder afgifwit, erinrade Sekreteraren, att Utskottet, uti Friherre Boijes och Herr Crusenstolpes i Betänkandet omförmälde motioner, syntes hafwa egt anledning att, oberoende af till eller afstyrkande utaf den Nådiga Propositionen, inkomma med eget förslag i ämnet.

Jacob Kihlblom från Södermanlands Län, skriftligen: Den, hwilken till den grad förgätit sin pligt af wördnad för Majestätet, att han lasteliga talar och skrifwer något emot Detsamma, må icke kunna ådömas lindrigare bestraffning, än halshugg-

ning; ty det är icke Majestätet ensamt, som mißförmas i Deß Höga Person; det är hela Riket som lider, om wördnad för Majestätet skulle åsidosättas. Hwarthän sådant knnde leda, och hwilka följder deraf uppstå, i händelse lindrigare straff bestämdes, är omöjligt att förutse; men wi böra undwika oföutsedda wådor, då wi kunna. I anledning af hwilket allt, jag anser att 5:te kapitlet 1:sta §:n Mißgernings-Balken bör oförändrad qwarstå, samt yrkar afslag å Betänkandet.

Nils Persson från Örebro Län yttrade sig åfwen för afslag.

Anders Eriksson från Örebro Län biträdde åfwen yrkandet på afslag, samt ansåg Utskottet hafwa warit alldeles för medgörligt, då det, med så långt afwikande från den Nådiga Propositionens innehåll, sjelfmant föreslagit en Lagförändring af sådan latitud i bestämmelserne, att deß tillämpande blefwe förenadt med många, om ej oöfwerwinneliga, swårigheter.

Nils Månsson från Malmöhus Län: Jag hyser fortfarande den åsigt, som af mig yttrades wid 1823 års Riksdag, då Kongl. Maj:ts Nådiga framställning, angående förändring i 5 kapitlet 1 §. Mißgernings-Balken, af Rikets Ständer ansågs icke kunna antagas. I en annan fråga röstade jag nyß för den gamla Lagens oförändrade bibehållande och så gör jag åfwen i förewarande fall. Jag anser nemligen, ordalydelsen af ofwanberörde lagrum ingalunda böra omskapas på sätt Utskottet tillstyrkt, ty deraf blefwe

följden, att man för ett litet ord eller obetänkt yttrande kunde komma att hållas flere år på fästning, helst angifware och beställsamma Fiskaler säkerligen icke skulle saknas. Wåra fängelser och fästningar äro deßutom nog uppfyllda förut; på Malmö Slott, t. ex., förwaras 820 personer. Den, som till den grad glömmer sin medborgerliga pligt, att han förgår sig medelst werkligen lasteligt tal emot Majestätet, är icke wärd att förskonas från halshuggning. På sådane skäl, kan jag ej annat, än yrka afslag å Utskottets Betänkande.

Med Nils Månsson förenade sig Thomas Nilsson och Jöns Jönsson från Skåne, Johannes Andersson från Jönköpings Län, Göran Jonasson från Kronobergs Län, Anders Pålsson från Jönköpings Län m. fl.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län: Nu, likasom wid remiß-tillfället, hyser jag den öfwertygelse, att den närwarande ordalydelsen af 5 kapitlet 1 §. Mißgernings-Balken bör oförändrad qwarstå; och finner jag derwid icke någon wåda, helst erfarenheten wisat, att det Konungsliga hjertat städse bewiljat eftergift uti answars-bestämmelsen, medelst benådning eller straffmildring.

Nils Strindlund från Wester-Norrland: Några Ledamöter hafwa förewitat Utskottet, att det, medelst framläggande af ifrågawarande förslag, öfwerskridit gränsen för sin Grundlagsenliga werksamhet, men i denna beskyllning kan jag icke instämma, utan anser

jag Utskottet, med föranledande af remitterade motioner, hafwa egt tillräckligt fog till sjelfwa framställningen af det afgifna Betänkandet. I allmänhet önskade jag att man icke påbördade Utskotten mer, än hwaraf de werkligen gjort sig förtjente. Hwad beträffar hufwudsaken, så finner jag wäl, att de förhållanden, som woro rådande wid tiden för stiftandet af 1734 års lag, påkallade fastställandet af owillkorligt dödsstraff för de förbrytelser, hwilka omtalas i 5 kapitlet 1 §. Mißgernings-Balken. Sedermera hafwa liberala åsigter i allmänhet gjort sig gällande uti brottmåls-lagstiftningen; men åfwen här finnes en gräns, och man får ej låta sig hänföras till en eftergifwenhet, i följd hwaraf Konungens Majestät skulle onåpst, kunna angripas medelst lastelige utlåtelser och tillmålen. Det leder likwäl deras åsigt, som för ifrågawarande brott yrka uteslutande bibehållande af dödsstraffs-bestämmelsen; ty denna answarspåföljd är, med undantag af högst få tillfällen, alldeles icke tillämplig; och derföre, så länge den qwarstår såsom den enda, måste hwarje Konung, som eger ett menniskoälskande hjerta och hatar blodsutgjutelse, finna sig blottställd, likasom till en skott-tafla, för nedrige och illa sinnade menniskors smädeliga angrepp. Man borde emedlertid betänka, att den Konung, som sålunda, i saknad af anwändbara lagbud, nödgas, opåtaldt, tåla lasteliga utlåtelser, är beröfwad nödigt skydd, icke allenast för sin egen höga personlighet, utan åfwen för den wördnadsbjudande wärdighet, som representeras af Konungen, såsom Styresman och upprätthållare af Riket. Om man besinnar detta samt derjemte ihågkommer, att omförmälde, likasom hwarje

annan, förbrytelse medgifwer och innefattar mångfaldiga gradationer, torde man ej med skäl kunna bestrida, att införandet af motswarande gradationer uti answars-bestämmelsen jemwäl är af behofwet och rättwisan påkalladt. I sådant afseende, finner jag tjenligt, att den brottslige, wid de tillfällen, då dödsstraffet icke bör komma i fråga eller kan tillämpas, må på längre, eller kortare, tid hållas uti fängelse, der han, under besinnande af följderne af sitt handlingssätt, småningom kan återkomma till sansning och möjligen omwändas till en nyttig och rättskaffens medborgare. Jag will ej derföre påstå, att Lag-Utskottets förslag i denna del är det owilkorligen rättaste och lämpligaste, men jag anser det dock ega ett obestridligt företräde framför den gamla lagens stadgande. Dödsstraff äro i allmänhet förhatlige; de hafwa äfwen numera på många ställen blifwit afskaffade eller inskränkte, och det wore stridande mot lagstiftningens i sednare tider förbättrade anda, om hos oß skulle bibehållas den yttersta påföljden för hwarje lasteligt uttryck, om än aldrig så lindrigt, hwarmed Konungen, Hans Gemål eller Thronföljaren, oftast af förhastande och obetänksamhet, kunna blifwa ofredade. Lika oförenligt med Stats- och rättsprinciper handlade wi dock, om wi yrkade fortfarandet af den strafflöshet, som nuwarande lag medförer, och jag skulle särskildt hålla före, att detta Stånd borde wisa sig angeläget om Konungens skyddande mot lastelige smädelser, helst någon gång händt, att sådane blifwit framförde utaf personer af en högre samhällsklaß, de der icke funnit sig så tillfredsställde och framhållne, som deras anspråk och sjelfförtroende

fordrat. På grund af hwad jag sålunda andragit, yrkar jag bifall till Betänkandet.

Botvid Jonsson från Östergöthland: Fordna tiders hårda straffbestämmelser hafwa i wåra dagar gemenligen blifwit mildrade; och då Konungen, i enlighet med denna liberalare åsigt, sjelf behagat framlägga Nådig Proposition i ämnet, skulle det wara owärdigt af oß, att icke gå Hans yttrade önskan till mötes. Om någonsin fråga uppstår, att åfwen för andra brott mildra strafflagens bud, så skall jag alltid yttra mig för en sådan förändring, helst jag anser att hårda och grymma straff aldrig åstadkomma någon god och ändamålsenlig werkan.

Olof Olofsson från Östergöthland: Då jag betänker, att ifrågawarande förbrytelse icke alltid är lika klanderwärd, utan kan tillkomma på mångahanda sätt och af mångahanda grunder, finner jag, att lämplige gradationer uti straffbestämmelsen äro nödige; och får jag i sådant afseende begära bifall till Utskottets förslag, under instämmande i öfrigt uti Johan Bengtssons anförande.

Ola Jeppsson från Blekinge Län: Om afsigten med den Kongl. Propositionen samt Utskottets Utlåtande wore den, att införa någon skärpning uti nuwarande straffbud, så skulle jag icke tweka, att motsätta mig en sådan förändring; men, då twertom mildring åsyftats samt Lag-Utskottet uti sitt förslag synes mig hafwa gått en lämplig medelwäg uti utsättandet af de särskilde answarspåföljderne, finner

jag, för min del, att Betänkandet bör bifallas. Wid de fleste tillfällen, då fråga warit om begångne Majestätsbrott, har Konungens Råd mellankommit, och jag hyser den tillförsigt, att sådant åfwen hädanefter skall komma att inträffa. I öfrigt kan jag ej föreställa mig, att antalet af dem, som bröto emot deras undersåtliga wördnad för Majestätet, blefwe serdeles stort, eller större än hittills, och jag kan derföre icke dela den farhåga, som utmålar wåra fängelser uppfyllda af medborgare, som i och för nyßberörde öfwerträdelse skulle komma att beröfwas deras frihet. Såsom nyß nämndes, yrkar jag alltså bifall; att afslå Betänkandet wore hwarken wärdigt eller rättwist.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Strindlund synes befara, att bibehållandet af den gamla Lagens bud uti förewarande fall skulle utsätta Kongl. Maj:ts Höga person till en skott-tafla för angrepp och smådelser af hätska munnar och illasinnade menniskor. Om så förhölle sig, skulle jag wara den förste att bifalla den föreslagne lagförändringen; men jag kan ej instämma uti Strindlunds antagna förutsättning, utan tror mig böra betrakta saken ur en annan synpunkt. Enligt Grundlagen, äger nemligen Konungen rätt att göra Råd i alla lifssaker, således åfwen uti fråga om Majestätsbrott. Det kan härwid hända, att den sakfälde, för att trotsa Konungens myndighet eller sårа Hans milda sinnelag, nekar att emottaga Råden och yrkar straffets werkställande, men då må domen gå i fullbordan; Och anser jag Nationen wara sin Konung så tillgifwen, att åtminstone den upplyste och sansade delen deraf icke skulle i nyßnämnde fall

wisa något obehörigt deltagande för den brottslige eller yttra någon obefogad mißbelåtenhet med den straffande myndighetens åtgärd; ty den, som gått så långt i förgätenhet af sin pligt, att han skymfat Majestätet och angripit deß helgd, har i sjelfwa werket fränträdt allt anspråk på, att anses såsom Statens wältänkande medlem, och han är sin död wärd, serdeles, då han ej will emottaga den Nåd eller mildring, som af den förolämpades mildhet erbjudes. Ett sådant wägrande måste dock, enligt sakens natur, höra till undantagen, och i de fleste fall komme benådningsrätten att uppfylla sitt ändamål, medelst undanrödjande af det mißförhållande, som mellan lagens bud och det allmänna tänkesättet skulle uppstå, i händelse dödsstraffet alltid och utan afseende å ringare grad af brottslighet tillämpades. I öfrigt tror jag ej att stunden nu är inne för en partiel lagförändring af så genomgripande art, som den föreslagne, utan anser jag densamma icke böra komma i fråga förr, än wi blifwa i tillfälle att öfwerse och omarbeta Criminal-lagen i sin helhet.

Johan Bengtsson: Jemte det jag instämmer i hwad Strindlund och Ola Jeppsson nyß yttrat, will jag ytterligare söka fästa uppmärksamheten på det otjenliga och stötande uti nuwarande straffbestämmelse för Majestätsbrott. För angrepp af enskild mans heder och goda ryckte, eller hans oqwädande och mißsirmande, innehåller Lagen särskilde answarspåföljder af böter, afbön, fängelse, ärans förlust, spö eller landsflykt, hwarpå exempel i wåra dagar icke saknats. Är det då ej orimligt, att Lagen, wid lasteligt tal

emot Konungen, icke medgifwer någon gradation i bestraffningen, utan owilkorligen fordrar lifwets förlust, utan afseende å den större eller mindre brottslighet, som wid hwarje tillfälle ådagalagts? Man talar om Konungens benådningsrätt; men, då det beror af den sakfällde att antaga nåden eller ej, så är ju saken i alla fall i det skick, att man måste anwända det högsta straffet, eller ock icke tillämpa något. Will man derföre mildring uti hårdheten af nuwarande lagbud, så må man icke förlita sig på Nådens werksamhet, utan wara betänkt på en lämplig förändring uti sjelfma straffbestämmelserne. Hwarföre man dermed skulle nödgas låta anstå till en allmän omstöpning af Criminal-lagen i det hela, förmår jag desto mindre inse, som, så wäl wid denna, som wid föregående Riksdagar, flerehanda lagförändringar, af mer eller mindre genomgripande beskaffenhet, blifwit föreslagne och antagne. Slutligen får jag erinra, att det är Kongl. Maj:t sjelf, som önskat nedsättning och gradation uti answaret för lasteligt smådande af deß Höga person; och finner jag deruti en ökad anledning att åska bifall till Betänkandet.

Discußionen war nu slutad; och framställde Talmannen proposition till bifall af Betänkandet, hwilken med blandade Ja och Nej beswarades; i anledning hwaraf, och då votering begärdes, uppsattes, justerades och anslos följande Voteringsproposition:

"Bifaller Ståndet Lag-Utskottets Betänkande N:o 165? Den, som det will, röstar Ja; den, som det icke will, röstar Nej. Winner Nej, så återremit-

teras Betänkandet, på grund af de derwid gjorde anmärkningarne.

Voteringen, som i wanlig ordning anställdes, utföll med 43 Ja emot 46 Nej; och hade Ståndet alltså återremitterat Lag-Utskottets Betänkande N:o 165, på grund af derwid gjorde anmärkningar.

Uppläsfes och godkändes nedannämnde Expeditions-Utskottets förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifwelser till Kongl. Maj:t, nemligen:

N:o 236, i anledning af wäckt motion, om handtlangnings understöd för nybyggare i de Norra orterne;

N:o 237, angående werkställd granskning af anslaget för Allmänna Garnizons-Sjukhuset i Stockholm;

N:o 238, angående werkställd revision af Öfwer-Intendents-Embetets räkenskaper;

N:o 239, angående werkställd revision af Stuteri-Öfwerstyrelsens räkenskaper för år 1831;

N:o 240, angående de så kallade stora och lilla Creditiven;

N:o 241, angående werkställd granskning, dels af Stats-Contorets förwaltning och räkenskaper för år 1831, dels af redogörelsen för anslagen: till H. Maj:t Drottningens Kröning; till Högstsalig H. K. H.

Prinseßan Sofia Albertinas begrafning, och till Lejonbackens ombyggnad; och dels af redogörelsen öfwer Finska ersättningsmedlen;

N:o 242, angående werkstäld granskning dels af Krigs-Collegii, med derunder lydande Kaßors redogörelser, och dels af räkenskaperne öfwer Carl Gustafs stads Gewärsfaktori för år 1831;

N:o 243, angående werkstäld granskning af Förwaltningens af Sjöärenderne, Kongl. Maj:ts m. fl. Departements räkenskaper för år 1831;

N:o 244, angående granskningen af Quarantains-Commißionens i Stockholm räkenskaper för år 1831; samt

N:o 245, angående werkställd revision af Lazaretts- och Kurhus-fondens räkenskaper.

Genom ankomne Protokolls-utdrag, underrättades Ståndet, att

Höglofl. Ridderskapet och Adeln,

den 8 December,

Bifallit Ekonomi-Utskottets Betänkande N:o 137, samt Stats- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 43; och

Återremitterat Stats-Utskottets Betänkanden N:s 38 och 39; samt

den 11 December,

Bifallit: Stats- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 44; Lag-Utskottets Betänkande N:o 163, samt Banko-Utskottets Betänkande N:o 68;

Afslagit Banko-Utskottets Betänkande N:o 67;

Lagt till handlingarne Lag-Utskottets Memorial N:o 164;

Återremitterat Constitutions-Utskottets Memorial N:s 57, 60, 63 och 64;

Godkänt Voterings-propositionen uti Constitutions-Utskottets Memorial N:o 61; samt

Wid föredragning af Constitutions-Utskottets Memorial N:o 59, stadnat i följande beslut:

1:o Ståndet widblef sitt, i afseende på 1:sta förslagspunkten fattade, beslut, samt godkände voteringspropositionen Lit. A;

2:o Utskottets yttranden i afseende på 2:dra och 4:de förslagspunkterne, samt rörande Preste-Ståndets framställning, angående förändring och tillägg i 39 §. Riksdags-Ordningen, ansågos ej erfordra någon åtgärd af Riddersskapet och Adeln;

3:o Utskottets yttrande i afseende på 5:te förslagspunkten samt voteringspropositionen Litt. B. återremitterades;

4:o Voterings-propositionerne Litt. C., D. och E. godkändes;

5:o Utskottets jemnkningsförslag i afseende på 13:de förslags punkten bifölls;

samt Högwördige Preste-Ståndet,

den 11 December,

Wid föredragning af Bewillnings-Utskottets Betänkande N:o 45, stadnat i följande beslut:

1:o Att Rikets Stånder må yttra det de anse, att förbud må kunna ega rum i wißa fall, när omständigheterne så fordra; men att alla waru-artiklar böra i tulltaxan, med åsatt tull, upptagas, för att icke, genom följden af saknad tullbestämmelse, lägga något band på Kongl. Maj:ts rätt att upphäswa införselförbud;

2:o att 6:te punkten i Betänkandet N:o 29, sidan 19, godkändes oförändrad;

3:o att 7:de punkten i samma Betänkande, sidan 19, gillades med den enda förändring, att "utländsk förbrukning", må utbytas mot export;

4:o att 12:te punkten i samma Betänkande sidan 20, må i stället erhålla denna förkortade lydelse: "det Kongl. Maj:t i Nåder må widtaga alla de mått och steg, som, i afseende härpå, med landets bästa äro förenliga, samt, för befrämjande häraf, begagna rättigheten att minska eller nedsätta den i tullbewillningstaxan utsatte tull", samt att Rikets Stånder besluta, att, till beredande af en för Swenska handeln för-

monlig

monlig reciprocitet mot utländska makter, Kongl. Maj:t må åfwen kunna höja tullen på inkommande waror, intill nästa Riksdag.

5:o att tullen må bestämmas: för Caffe, enligt Betänkandet N:o 29; Hudar och skinn; utförseltull för oberedde, torra 4 ß. per skålpund, för saltade och rå, 2 ß.; för Jern: kettingar af alla demensioner 12 Rdr 24 ß. per Skeppund; Redskap m. m., efter särskildt tillstånd af Kongl. Commerce-Collegium, enligt Betänkandet N:o 29; Salpetter; Chelisk, enligt Betänkandet N:o 29; Socker, enligt Betänkandet N:o 29; Stenkols-stubb eller grus; lika med Stenkohl, 16 ß. per tunna; Win; på fastager, enligt 1830 års taxa; på Bouteller, enligt Utskottets förslag;

6:o att Rikets Ständer frambära en underdånig önskan, att följande waror till införsel må förbjudas: Bränwin; Kläder, uya, när de öfwergå 100 Rdr wärde; Krut; Salpeter, oraffinerad och raffinerad; Sirup: Socker-, brun eller wit; Soker: Topp-, Confect-, Candi- och Kak; Wäfnader: som i nuwarande tulltaxa äro förbjudna; Tackjern och Malm, till följd hwaraf jemförelse med Tackjern i Utskottets tillstyrkanden, Betänkandet N:o 45, sidan 24—25, ansågs böra utgå; dock giliades Utskottets i Betänkandet N:o 29 föreslagna tullbestämmelser, i det fall, att Kongl. Maj:t skulle i Nåder finna för godt, att upphäfwa förbudet i afseende på någon eller några af deßa artiklar.

7:o att, i afseende på kredit-upplaget, Betänkandet N:o 29 gillades.

I allt öfrigt gillades Betänkandet N:o 45, och i de punkter, som der icke äro widrörde eller ändrade, Betänkandet N:o 20;

och den 13 December,

Bifallit Banko-Utskottets Betänkande N:o 69; men icke antagit inbjudningen att instämma uti Bonde-Ståndets beslut wid Stats- och Ekonomi-Utskottens Betänkande N:o 40.

Ståndets åtskildes kl. 10 på aftonen.

In fidem

J. J. Bergström.
